

An abstract graphic design on a bright yellow background. It features several thick, rounded, overlapping lines in shades of teal, dark green, and pink. In the center, there is a large orange circle with a smaller pink circle inside it. The overall style is modern and vibrant.

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER.

ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

Índex de continguts

DESCRIPCIÓ

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

- > El plaer en l'educació sexual. Informació per al professorat
- > El model sexual hegemònic. Informació per al professorat
- > Resposta sexual humana. Informació per al professorat

2.1. EROTISME I PLAER

Objectius

- 2.1.1. Els sentits EBC
- 2.1.2. Les zones erògenes EBC
- 2.1.3. L'erotisme ens iguala EBC
- 2.1.4. Èxtasi a tot volum EBC
- 2.1.5. Fantasies sexuals adolescents EBC
- 2.1.6. Gaudir 2EBC
- 2.1.7. La resposta sexual humana 2EBC
- 2.1.8. Els grecs i el plaer 2EBC
- 2.1.9. Tot el món és una mica bisexual? EBC
- 2.1.10. La mutilació del plaer EBC
- 2.1.11. Sexualitat "natural" 2EBC
- 2.1.12. L'educació sexual i el plaer EBC

2.2. AUTOEROTISME

Objectius

- 2.2.1. La masturbació en parella 2EBC
- 2.2.2. Autoconeixement E
- 2.2.3. Masturbació femenina 2EBC
- 2.2.4. La histèria i els vibradors 2EBC

2.3. LA SEDUCCIÓ

Objectius

- 2.3.1. Què és la seducció per a tu? 2EBC
- 2.3.2. Ser conscient del que em sedueix 2EBC
- 2.3.3. Història d'una seducció EBC
- 2.3.4. La seducció entre els Wodaabe EBC
- 2.3.5. Desig, atracció, seducció... 2EBC
- 2.3.6. Tan guapa i a soles? EBC

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT.

Objectius

- > Canvis socials i sexualitat. Informació per al professorat
- > Canvis en les dones. Informació per al professorat
- > Preparats/ades per al sexe. Informació per al professorat
- > "Elles són més complicades". Informació per al professorat

2.4.1. Llaurar el bancalet 2EBC

2.4.2. Genitalitat i globalitat 2EBC

2.4.3. No me he enterado 2E

2.4.4. La primera vegada i el coitocentrisme 2EBC

2.4.5. Els pares i la primera vegada EBC

2.4.6. Sexualitat adolescent 2EBC

2.4.7. El bes EBC

2.4.8. El *petting* EBC

2.4.9. Una cana a l'aire 2EBC

2.4.10. Com anem d'autoestima? 2EBC

2.4.11. Mida i plaer EBC

2.4.12. Plaer per a tothom 2EBC

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

Objectius

- > La sexualitat en la infantesa. Informació per al professorat
- > Treballant contra els estereotips en la infantesa. Informació per al professorat

2.5.1. Pessigolles EBC

2.5.2. Snipp, Snopp i Klittra E

2.5.3. Jugar a metges EBC

2.5.4. Verge EBC

2.5.5. Què faries si... EBC

2.5.6. Sexualitat infantil EBC

2.6. SEXUALITAT EN LA VELLESA

Objectius

2.6.1. Sexualitat i vellesa LGBT EBC

2.6.2. Sexe més enllà dels 50 2EBC

2.6.3. Leocàdia i la sexualitat 2EBC

2.6.4. Sexualitat durant el franquisme EBC

2.7. DIVERSITAT FUNCIONAL I SEXUALITAT

Objectius

- > Diversitat funcional i sexualitat. Informació per al professorat

2.7.1. Parelles i diversitat intel·lectual 2EBC

2.7.2. No estem en la llista de convidats! EBC

2.7.3. Down, enamorament i sexualitat E

2.7.4. Amater 2EBC

2.7.5. Revolució Asperger 2EBC

QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

DESCRIPCIÓ

En general, l'educació sexual no té en compte el plaer, sinó sols els riscos associats a les relacions sexuals. Aquest segon bloc evidencia –i traspasa– aquest tipus d'enfocament biològic-sanitari, centrat en la prevenció de les ITS i els embarassos. A través de set apartats, aquest bloc 2 pretén posar el plaer en un lloc prominent dins de l'educació sexual, òbviament sense oblidar la prevenció de riscos.

En el primer apartat, **Erotisme i plaer**, es parla dels sentits, les zones erògenes, les fantasies sexuals, el mite de l'orgasme vaginal –contraposat al clitoridià–, etc. S'assenyala, entre altres coses, que l'erotisme s'oposa al que Montse Calvo anomena la *sexualitat atlètica*, perquè aquesta és imitació (i no apetència), és exigència (i no preferència) i és tècnica (i no diversió). Emular la *sexualitat atlètica* ens porta a la preocupació de no ser "normals", ja que ens fa bandejar els nostres sentiments i la nostra sensibilitat, i quan no ens escoltem i ens guiem per models externs és difícil que aparega el plaer.

En l'apartat 2.2, **Autoerotisme** es posa en evidència l'encara existent tabú de la masturbació femenina, i es destaca la importància de l'autoconeixement i de l'autoerotisme per a una salut sexual integral.

L'objectiu de l'apartat 2.3, **La seducció**, és animar-nos a saber què ens atrau/erotitza i què no, així com les maneres que tenim de seduir

o què i com ens sedueixen. Evidència també l'existència encara d'una masculinitat que s'aferma amb la conquesta o imposició sobre les dones utilitzant maneres de seduir poc ètiques i/o irrespectuoses.

Aquesta part 2.4 del bloc, **Conductes sexuals i manaments de masculinitat i feminitat** explora la nostra manera de viure el plaer i les expectatives socials que hi associem. Així, es toquen aspectes com la pressió del grup, com afecten els rols de gènere en la vivència de les relacions afectivosexuals, i el model sexual hegemònic, en què la jerarquització de les pràctiques sexuals fa que al capdamunt comunament trobem entronitzat el coit.

En l'apartat 2.5, **Sexualitat a la infantesa**, s'hi reivindica que la sexualitat existeix des que naixem i que, en conseqüència, durant la infantesa s'ha de reconèixer aquesta realitat i s'ha d'educar adequadament sense repressions ni ocultacions innecessàries, ja que aquesta vessant de l'ésser humà forma part del descobriment i l'aprenentatge sobre el propi cos.

L'apartat 2.6, **Sexualitat a la vellesa**, mostra com les relacions afectivosexuals es poden viure tot al llarg de la vida, si així es desitja. Es trenquen tabús parlant sobre la sexualitat en aquest estadi, donant valor, en especial, a la sexualitat de les dones grans i també a la de les persones homosexuals i transsexuals.

Finalment, en l'apartat 2.7, **Diversitat funcional i sexualitat** ens hi endinsem en una de les reta-

llades del model sexual hegemònic, i és que les persones amb diversitat funcional no són o no han de ser sexuals per diverses raons: perquè no són atractives; perquè no convé que es reproduïsquen; perquè potser les seues particularitats impedeixen que tinguin relacions sexuals normotípiques, etc. Les activitats que s'hi proposen reconeixen l'autonomia i els drets sexuals de totes les persones.

El plaer en l'educació sexual Informació per al professorat

Si pensàrem en un taller que tractara sobre el plaer, de segur que hi inclouríem un munt d'aspectes, si l'un bo, l'altre encara més: la diversitat dels plaers –entre ells, el plaer sexual–; els sentits corporals (el tacte, l'olfacte, el gust...); la cerca del plaer amb altres o amb un/a mateix/a (autoerotisme); la diversitat de plaers i de pràctiques sexuals; els canvis en la vivència de la sexualitat al llarg de la vida; les fantasies sexuals; el desig i els condicionants que el desperten o el mantenen; l'erotisme; allò que socialment es considera o no desitjable, etc.

Tanmateix, enfocar l'educació sexual posant el focus en el plaer i en la diversitat de formes de viure'l desperta encara moltes reserves perquè s'associa a promiscuïtat, a perversió, a descontrol, a bacanal... *Si posàrem el plaer en el centre, tot el món el buscaria i seria una orgia perpètua!* Potser per aquestes pors o també per desconeixement, el que acostuma a fer-se és centrar-se en els *perills* –bàsicament els embarassos i les infeccions de transmissió sexual, i més recentment la violència sexual. La por –creada a través de la insistència en aquestes conseqüències no desitjades del sexe–, unida a l'intent de postergar les relacions sexuals de criatures i jòvens, solen ser les estratègies educatives més corrents.

Per contra, posar el plaer en el centre i reflexionar i preguntar-nos sobre el desig, el plaer o l'erotisme és una tasca educativa de primer ordre. En la nostra societat, què es considera eròtic? Per què hi ha pràctiques que es creuen més plaents o que mereixen el títol de "sexuals"?

Per què n'hi ha d'altres que es condemnen o són qualificades de "desviades"? Quins cossos es veuen atractius i desitjables i quins no? Com ens sentim les persones quan no *encaixem*? És ètic buscar el nostre plaer encara que l'altra persona no el senta? Es pot educar (o deseducar) el desig perquè siga més ric? És possible una pedagogia que pose en el centre el plaer?

Els estudis sobre la matèria apunten al fet que allò que desperta el nostre desig no és merament una qüestió de preferència personal, sinó que es veu afectat pel nostre entorn social i cultural. La imatge de les nombroses tribus africanes on les dones mostren obertament els pits contrasta vivament amb el caràcter eròtic que aquests tenen en la nostra cultura, per posar només un exemple. El terme **eroticitat**, encunyat per l'investigador argentí Beto Canseco, dona compte de l'existència d'unes normes que regulen el nostre desig, encara que no ho facen de manera determinista. En el mateix sentit, la investigadora argentina val flores ens parla del **racisme eròtic** en referència a la consideració que només uns tipus de cossos, i no uns altres, es consideren atractius i susceptibles d'excitar-nos. Aquest racisme és una discriminació que limita aquelles persones que habiten determinades corporalitats, però també margina a qui les desitja. Preguntar-nos, doncs, sobre els diferents dispositius d'eroticitat (la pornografia, la moda, la ficció, els videojocs, l'educació sexual heterocentrada i capacitista...), i què ens porta a considerar eròtics uns cossos i no uns altres, és un primer pas per a ampliar els models d'erotisme

i que tinguen cabuda altres corporalitats i altres pràctiques.

Abordar la diversitat i posar el plaer en el centre no significa només parlar d'uns *altres* –diferents a un *nosaltres*–, sinó que suposa fer visibles altres sexualitats més enllà del coit, de la reproducció o dels cossos *bells* o capaços. Aquesta centralitat de la pluralitat té conseqüències molt positives no sols per a aquests *altres* sinó per a tot el món. En primer lloc, significa reivindicar el plaer de les dones –habitualment supeditat al gaudi masculí– i comporta situar qualsevol pràctica plaent al mateix nivell que la penetració. En segon lloc, estem incloent la sexualitat de les persones LGBT, tradicionalment bandejades de l'educació sexual, empoderant-les i donant-los protagonisme. Finalment, estem ampliant el repertori de possibilitats per a qualsevol persona –sense importar la seua orientació, identitat, corporalitat...– perquè la sexualitat humana no és patrimoni masculí ni ha d'estar feta a la mida de només una part de la humanitat, sinó que està plena de possibilitats que cal posar en valor per tal d'incloure tot el món. Per això, quan el jovent ens descol·loca preguntant-nos *a quina edat és normal tindre relacions coitals?*, o *què dona més plaer, per davant o per darrere?* la resposta no és altra que una pregunta: *tu, quan vols tindre-les? i a tu, què t'agrada més?*

Els avantatges d'aquest enfocament educatiu no es queden ací. Sense dubte, el plaer ens fa sentir-nos bé, satisfetes, a gust –fins i tot més guapes. Quan ens connectem amb el nostre cos i l'escoltem amb atenció, som capaces d'identi-

ficar les situacions plaents i aquelles que no ens satisfan. Podem així decidir millor les nostres pràctiques o relacions: si ens agrada, seguim; si no ens agrada o ens fa sentir insegures, parem o fem que l'altra persona pare. Però alhora, en una relació de dos o més participants, hem d'estar atentes al plaer i al desig de l'altra persona perquè el plaer ha d'estar íntimament relacionat amb la **cura** –cuidar-nos i cuidar de l'altre, siga en una relació duradora o ocasional. I per a cuidar(-nos) bé, hem de recordar que els plaers són diversos i que no podem donar per fet que a tot el món li agrada el mateix o que el model és únic i igual per a totes les persones.

Malauradament, la diversitat de les sexualitats i, per tant, dels plaers no és l'eix sobre el qual gira l'educació sexual tradicional sinó que, si apareix, ho fa tímidament –sense qüestionar massa el model hegemònic–, i sol quedar restringida a un apèndix a la sexualitat *normal*. Fins i tot, de vegades, trobem resistències. Per exemple, hi ha centres educatius que no veuen bé que en un taller de sexualitat per a jòvens es parle d'arnesos i dildos mitjançant els quals les xiques (heterosexuals o no) poden penetrar les seues parelles; en canvi no es problematitza la força heterosexualitzant de l'educació sexual tradicional, que parla bàsicament de coits heterosexuals i deixa de banda altres maneres de viure la sexualitat.

Com hem comentat més amunt, el plaer no es pot desvincular d'una ètica de la cura, i el **consentiment entusiasta** està a la base de qualsevol relació puntual o estable. I el **mateix podem dir de la seguretat. Parlem dels riscos perquè** volem protegir les criatures i el jovent dels perills; però si posem el plaer en el centre, la prevenció de riscos hi va aparellada. Per exemple, quan una xica accedeix a un coit sense protecció perquè la parella li ho demana,

està gaudint al cent per cent o està preocupada per si ell no es retira a temps? I la seua preocupació, no està al mateix nivell que el desig d'ell d'obviar un mitjà preventiu? I tant que ho està! Per tant, eduquem perquè la cerca del plaer propi no passe per damunt del dret al plaer de la parella, i legitimem així que *complaure* l'altre és igual d'important que *el nostre gaudi* i no ha de passar per damunt de les nostres preocupacions. El plaer està, per tant, íntimament relacionat amb la confiança i la seguretat de saber que en una relació sexual els nostres desitjos (també els nostres temors) són atesos i compten; que podem parar en qualsevol moment sense témer que l'altra part ens force o ens pressione.

D'altra banda, la mal considerada **planificació** de les relacions sexuals –que sembla que reste espontaneïtat, plaer o gràcia a la relació– és un factor que pot augmentar el plaer. Si planifiquem la relació donant-li el temps que necessita –i no hem d'estar pendents que vinguen la mare, el pare o qui siga que ens puga interrompre–, podem gaudir més. Si planifiquem l'espai –i aquest és més íntim i acollidor–, podem gaudir més. Si planifiquem què pot passar amb la parella durant la relació i ho parlem abans –*i si em ratlle?, i si no m'agrada?, i si algú dels dos no gaudeix?, t'enfadaràs si parem?–*, estarem més tranquils/es i podrem gaudir més. La planificació inclou també la prevenció de riscos: si usem algun mètode i ho tenim previst, ens preocuparem menys. En definitiva, la planificació ens permet gaudir durant la relació i gaudir després d'aquesta perquè no patirem per haver corregut cap risc.

Per tot el que acabem de comentar, semblaria que el plaer només és un tema per a les persones jòvens; però també amb les xicotetes és important tractar-lo. En el llibre il·lustrat per a

criatures de 7 a 10 anys *Sexo es una palabra divertida* (Bellaterra, 2019) se'ns explica que 'sexe' és una paraula polisèmica que es pot comparar amb 'jugar'. El sexe és com jugar! Podem jugar a soles, en companyia o amb algun objecte o dispositiu (un joguet, un videojoc). Podem jugar a jocs que altres han inventat o bé crear els nostres propis jocs amb les nostres pròpies regles. Quan juguem amb altres, hem de respectar les regles del joc (sense enganyar) i/o consensuar altres regles que ens vagen bé a totes les participants. A què volem jugar, a què ens agrada jugar, com juguem... depèn de molts factors: de com som, d'on ens hem criat, de com és la nostra família o comunitat, etc.

Tanmateix, aquesta idea positiva i joiosa de la sexualitat com a joc (i com a diversió) no és la que arriba a les criatures. Quan les persones menudes comencen a entendre el concepte adult de sexe, pensen que la sexualitat és reproducció o un coit. A més, com que l'educació sexual infantil és pràcticament inexistent, la idea de joc o de plaer queda en l'oblit i la sexualitat queda inexorablement unida a fer un bebé. Si per casualitat algú s'anima a explicar-los que també són sexuals moltíssimes pràctiques que elles i ells fan (la masturbació, les carícies, els besos...), que aquesta sexualitat els acompanya tota la vida i que no té res de mal sinó tot el contrari, se sorprenden molt.

Aquesta sorpresa també s'esdevé en les persones adolescents, les quals, avesades als missatges de perill al voltant de la sexualitat, no s'acaben de creure que els éssers humans, a diferència dels altres éssers vius, funcionem en dos nivells sexuals diferents: un nivell bàsic, comú als éssers vius, que s'ocupa de les possibilitats de supervivència (finalitat adaptativa); i un nivell nou, solament humà, que no millora les

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

possibilitats de supervivència, sinó que permet gaudir de l'existència (finalitat plaent). Aquesta segona finalitat s'anomena també erotisme o **funció eròtica**, no té a veure amb el que és majoritari sinó amb els desitjos, i comporta un aprenentatge eròtic que no s'atura mai sinó que canvia al llarg de la vida.

La concepció de la sexualitat com a aprenentatge xoca amb les opinions d'alguns jòvens, i també de persones adultes, quan pensen, els primers, que *ja ho saben tot*, i els segons, que quan tinguem l'edat adequada *els ho contaran tot*. Es parteix de la idea errònia que és possible saber-ho tot sobre la sexualitat, com si aquesta fora un compendi de continguts que s'aprenen i assimilen d'una vegada i per a sempre. Per contra, la sexualitat mai s'acaba d'aprendre perquè va prenent diferents formes i matisos al llarg de cada vida i, en aquest sentit, les seues possibilitats són infinites. La sexualitat –i el plaer– no se situen només en els genitals; no es limiten a un sol tipus d'activitat; no demanden l'acompliment de cap rol actiu-passiu (tot el món és actiu), i estan a l'abast de qualsevol corporalitat.

Ens atrevim a posar el plaer en el centre de la nostra pràctica educativa?

El model sexual hegemònic

Informació per al professorat i per a l'alumnat

La nostra societat ha adoptat, en els moments més conservadors de la seua història, un model de sexualitat que perviu en major o menor mesura en els nostres dies. Aquest model sexual hegemònic (MSH) compta amb una sèrie de característiques (López-Sánchez, 1999):ⁱ A) **Genitalitat i penecentrisme.** Prioritza aquestes parts del cos, i en especial el penis; del clítoris no se'n parla. B) **Coitocentrisme.** La penetració es considera la pràctica més completa i plaent, i qualsevol altra pràctica sexual distinta es considera una activitat menor o un preliminar, és a dir, una preparació per al coit. C) **Heterosexualitat.** L'homosexualitat és considerada una conducta antinatural i les pràctiques que s'hi associen, com la penetració anal, són vistes com a degradants o poc saludables. Pel que fa a la sexualitat lesbiana, és considerada *light* perquè suposadament no hi ha penetració. D) **Normotipisme o capacitisme.** Les persones amb diversitat funcional no es consideren sexuals o no han de permetre's conductes sexuals, entre moltes altres coses perquè no es veu adequat que procreen, i perquè no són vistes com a atractives. E) **Procreació.** Es considera que aquest és l'objectiu fonamental de la sexualitat, de manera que les activitats que no persegueixen aquesta meta són considerades inadequades, antinaturals, menors... F) **Sexisme i androcentrisme.** El plaer masculí és el més important. Els drets sexuals de les dones no són respectats al mateix nivell i, quan són obertament sexuals, se les critica amb

duresa. També s'erotitza la violència contra les dones. G) **Adultisme (o edadisme).** Les criatures no tenen o no han de tindre interessos sexuals, i les persones grans (especialment les dones) tampoc no són vistes com a subjectes sexuals. H) **Parellisme.** La forma acceptada socialment per a viure la sexualitat és la relació de parella, tot i que la pressió per a tindre-la és major en les dones. Un home madur que no s'ha casat és un *solter d'or*. Una dona en la mateixa situació és una *fadrinota* o *l'àvia dels gats*. I) **Etnicisme.** Hipersexualització dels hòmens de color, de les dones asiàtiques, de les sud-americanes o en general de les persones racialitzades.

Moltes d'aquestes característiques les podem trobar en el porno *mainstream*, en el cinema de moda, en les lletres de les cançons, en la literatura... Per exemple, l'arquetipus de relació sexual que mostren les pel·lícules és un acoblament (coit) heterosexual ràpid i sense protecció que acaba amb l'orgasme a l'uníson de la parella. Tal com explica la sexòloga Montse Calvo (2008)ⁱⁱ, per a aquesta forma de sexualitat, el desig o l'excitació és una espècie d'impuls incontrolable, un instint que provoca un malestar al qual s'ha de donar eixida com més prompte millor; al seu torn, el plaer és una manera de descarregar o de llevar-se de damunt aquesta tensió. Una de les conseqüències d'aquesta vivència de la sexualitat és el seu caràcter finalista, ja que cal *acabar* el que s'ha començat (*No deus voler deixar-me així?*), generalment amb un orgasme, en lloc

d'apreciar qualsevol carícia. L'altra conseqüència, no menor, és que crea unes expectatives tan elevades quant a la consecució del plaer que, quan no hi arribem, solem pensar que el problema està en nosaltres, i no en el model.

Calvo explica que vivim una **sexualitat atlètica**. *Atleta* deriva del grec *athlón*, que significa "lluita"; de manera que el *sexe atlètic* és una competició, una obligació, una necessitat..., tot el contrari de l'erotisme, que s'assembla més a un joc. La sexualitat atlètica és imitació de models externs (i no apetència pròpia), és exigència (i no preferència) i és tècnica (i no diversió). La imitació porta a la preocupació de no ser normal, a la uniformització dels desitjos i a la mecanització de les respostes sexuals. Nombrosos hòmens de qualsevol orientació sexual, i cada vegada a edats més primerenques, tenen dificultats d'erecció pel temor al fracàs, per excessiva autoobservació, o per l'obligació d'assolir determinats resultats, per exemple les mateixes ereccions que en les pel·lícules pornogràfiques. Moltes persones amb una sexualitat més global que genital –especialment dones– no gosen demanar altres pràctiques diferents a la sobrevalorada penetració perquè es consideren infantils o immadures, i accedeixen a pràctiques que no els reporten plaer per complaure les parelles o perquè consideren que aquest és el model *normal*. Parelles dependents de l'erecció del penis –i desconegedores de l'erecció del clítoris– es perden els plaers que altres carícies

ⁱ LÓPEZ SÁNCHEZ, Fèlix (1999). *La vida sexual del adolescente*. Estella: EVD.
ⁱⁱ CALVO, Montse (2008). *Sexualidad atlética o erotismo*. Icaria.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

els poden reportar. I jòvens de qualsevol orientació o identitat pateixen la pressió del model i la menysvaloració de les seues tries alternatives perquè, com explica Calvo, "la sexualitat atlètica menysprea els sentiments i la pròpia sensibilitat, i converteix el cos en una massa que s'ha de domar, en lloc d'un espai que cal escoltar". I sense escolta, el plaer es resisteix a aparéixer.

Plaer i
eròtica

2

Resposta sexual humana Informació per al professorat

Un dels debats més importants en sexologia és el relacionat amb la medicalització de la sexualitat, fenomen que va començar a finals del segle passat però que continua viu avui dia. En aquesta controvèrsia hi tenen molt a veure els models teòrics de la resposta sexual humana (RSH) que varen ser proposats per Masters i Johnson primer i per Helen Kaplan, després, i en els quals es va fonamentar la classificació dels problemes sexuals de la Associació de Psiquiatria Nord-americana (APA) i el seu manual de referència, el DSM (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*). Una de les crítiques més importants a la medicalització deriva del fet que sota la formulació de noves categories diagnòstiques (disfuncions sexuals) hi ha el finançament de la indústria farmacèutica, sobre la qual recau el dubte de si està interessada en la salut sexual de la població o en la comercialització massiva de medicaments i procediments mèdics.

Les investigacions de William Masters i Virginia Johnson van ser molt importants en la dècada dels seixanta, ja que contribuïren al coneixement de la fisiologia sexual humana i al desenvolupament de la teràpia sexual. Aquests autors proposaren un model de resposta sexual humana formada per quatre fases successives: **excitació, fase estacionària, orgasme i resolució**. Aquest model serviria per a definir com és i com ha de ser la sexualitat "saludable": ens excitem, tenim una erecció (hòmens al penis i dones al clítoris, tot i que en el model clàssic només es considera l'erecció masculina), la vagina es lubrica (dones), orgasmem i ens relaxem.

A finals dels 70, Helen Kaplan va modificar el model llevant dues fases i incloent-hi el desig.

Així, la RSH va passar a estar formada per tres fases: **desig, excitació i orgasme**. El **model trifàsic** de Kaplan, que és com se'l va anomenar, va servir de fonament, com hem dit, per a la classificació de disfuncions sexuals en el DSM. Els problemes sexuals estaven dividits en tres grups: parafilies (exhibicionisme, voyeurisme, fetitxisme...), trastorns de la identitat de gènere (transsexualitat) i disfuncions sexuals. Aquestes últimes es dividien, seguint el model de Kaplan, en: trastorns del desig (desig sexual hipoactiu, aversió sexual...), trastorns de l'excitació (disfunció erèctil masculina, abans 'impotència'; disfunció sexual femenina, abans, 'frigidesa'...), trastorns de l'orgasme (anorgàsmia, ejaculació precoç...) i trastorns del dolor (vaginisme, dispareunia...).

Aquest model classificatori de 'problemes sexuals' ha estat sent qüestionat des de diferents fronts. L'activisme trans fa temps que lluita per la despatologització de la transsexualitat. Sexòlegs com Moser i Kleimplatz han proposat la desaparició de les parafilies de les classificacions psiquiàtriques, ja que consideren que el concepte de paràfilia és ambigu, no descriu un trastorn mental específic i confon variants inusuals de la conducta sexual amb psicopatologies, amb la qual cosa lesiona i discrimina a qui les practica. Per al sexòleg Heli Alzate el criteri sexològic de *normalitat* estableix que una conducta sexual, per molt estranya o repugnant que parega, només pot ser considerada anormal, inadequada o patològica si és intrínsecament nociva per a la integritat somàtica o psíquica de l'individu o d'altres persones. Alzate considera que no hi ha malalties sexuals sinó persones amb problemes sexuals originats principalment per un condi-

onament cultural que socialitza les dones per a la cura dels altres i l'oblit d'elles mateixes i situa les persones en un conflicte permanent entre el desig sexual individual i l'erotofòbia social.

Els models de RSH clàssics han estat també criticats perquè presenten una falsa uniformitat biològica que no es correspon amb la diversitat humana. Per exemple, una persona amb poc de desig pot excitar-se i tindre un orgasme, i una altra amb molt de desig pot no excitar-se ni tindre orgasmes. Des del moviment feminista s'han assenyalat les limitacions d'uns models que no tenen en compte com les desigualtats de gènere configuren una sexualitat femenina diferent en molts aspectes a la masculina, i com legitimen un sol model de resposta sexual, bàsicament masculí, com si fora universal. Per exemple, les joves poden patir les exigències d'uns patrons molt sexualitzats –a més de sexistes– que les porten a haver d'orgasmar mitjançant la penetració i fins i tot a ser vaginalment multiorgàsmiques. No cal dir que és una fallàcia la diferenciació de dos tipus d'orgasmes: el vaginal, considerat adult i complet, i el clitoridi, considerat infantil. Fisiològicament hi ha només un tipus d'orgasme, el clitoridi, tot i que les maneres d'arribar-hi i les sensacions orgàsmiques són diverses depenent del tipus d'estimulació (manual, bucal, fregament, penetració, etc.)

La sexòloga Leonore Tiefer ha criticat també el model de RSH i la subsegüent medicalització perquè redueix els problemes sexuals a problemes fisiològics, i perquè ignora les desigualtats d'ètnia, d'orientació sexual, de classe social, de gènere, etc. Tiefer explica que el model dels sexòlegs nord-americans no funciona per a tot

el món, no funciona en totes les circumstàncies i no funciona en la majoria de les dones ja que es tracta d'un abordatge més interessat a patològitzar la sexualitat humana que a explicar-ne la complexitat. A més, la satisfacció buscada amb la pràctica del sexe pot ser tant d'índole sexual –amb orgasme/s o sense ell/s–, com d'índole no sexual: benestar emocional, proximitat amb la parella, complicitat, intimitat... El fet de focalitzar l'atenció en els aspectes físics suposa ometre altres elements clau en l'experiència sexual com són els factors relacionals, la subjectivitat i el context socioeconòmic i cultural.

Així, front als models clàssics (com el de Masters i Johnson o Kaplan) que descriuen la RSH com etapes successives que legitimen una vivència de la sexualitat –generalment masculina– en detriment d'una altra –generalment femenina–, avui dia es prefereixen els models circulars, que destaquen la influència recíproca de les fases i la no linealitat (Rosemary Basson, JoAnn Loulan...). Tanmateix, encara es poden veure en llibres de text de Biologia per a ESO explicacions del model clàssic com si aquest fora l'universal i l'única mostra de normalitat del comportament sexual humà.

Tot seguit explicarem un d'aquests models circulars.

El model circular de Joann Loulan

La sexòloga JoAnn Loulan ha proposat un model no lineal amb sis elements: la disposició, el desig, l'excitació, la congestió, l'orgasme i el plaer. Aquests elements no han d'ocórrer en cap

ordre en particular, sinó que es pot anar d'una etapa a una altra sense passar per totes necessàriament. La **disposició** és un aspecte cognitiu que significa que prenem la decisió de tindre sexe, ho desitgem o no en aquell moment. El **desig** de voler activament sexe pot arribar després de tindre disposició, abans de tindre-la, o no arribar. L'**excitació** pot estar correlacionada o no amb la congestió genital ja que, d'una banda, hi ha els canvis fisiològics i, de l'altra, l'**excitació subjectiva** –que sol dependre de la interpretació de l'estímul i condiona si decidim intensificar l'estimulació sexual o no.ⁱ La **congestió** és l'etapa de major excitació sexual (lubrificació, ereccions, ritme cardíac alt...). L'**orgasme** és una etapa de breu però intens plaer en la qual s'allibera la congestió pelviana i, com totes les altres etapes, pot ocórrer o no, i el fet que no s'experimente no converteix la relació sexual en anormal. Pel que respecta al **plaer**, aquest inclou per a Loulan sentiments tant físics com emocionals, i pot obtindre's en qualsevol de les etapes, independent de l'existència d'orgasme, perquè el que importa és com se senten les persones sobre l'experiència global.

El model de Loulan posa en valor la satisfacció de l'experiència sexual i la situa per damunt de l'orgasme. Tot i això, pensem que cal encara reivindicar l'orgasme femení, malauradament desatés, per tal que queden ben arrere els discursos tradicionalment adreçats a les dones, per exemple, en *Economía doméstica para Bachillerato y Magisterio* de la Sección femenina, de 1958: "Si tu marido sugiere la unión, entonces accede humildemente, teniendo siempre en cuenta que su satisfacción es más importante

que la de una mujer. Cuando alcance el momento culminante, un pequeño gemido por tu parte es suficiente para indicar cualquier goce que hayas podido experimentar."

A més de la desigualtat de gènere, hem d'evidenciar la patologització de les experiències o desitjos sexuals al marge dels models hegemònics i seguir posant en valor la diversitat humana, tan rica que no hi ha model classificatori que la pugui abastar.

Font de la imatgeⁱⁱ

ⁱ Als hòmens, una erecció mantinguda sol pujar-los l'autoestima i fa augmentar l'excitació; però en les dones, tindre el clítoris dur i congestionat no sempre es correspon amb el desig. En un estudi dut a terme per la psicòloga Ellen Laan a Amsterdam, una majoria de dones a qui es va posar pel·lícules eròtiques declaraven no sentir-se excitades, encara que els seus genitals sí que mostraven senyals propis de l'excitació (congestió, lubricació...). En el taller del programa OH MY GOIG - EL PLAER SEXUAL - E03 complet, un adolescent heterosexual explicava la sorpresa de tindre una

ⁱⁱ RESTO, Emilio. "Enfoque y terapia de los trastornos del deseo sexual femenino"

2.1. EROTISME I PLAER

Objectius

- Entendre la doble funció de la sexualitat humana: funció adaptativa (o reproductiva, encaminada a la supervivència) i funció plaent (erotisme o cerca conscient del plaer sexual).
- Comprendre que la sexualitat requereix un procés d'aprenentatge eròtic que dura tota la vida.
- Entendre la importància de tots els sentits corporals i l'enorme riquesa i diversitat de l'erotisme humà.
- Entendre el paper de les fantasies en la vivència de les relacions sexuals.
- Qüestionar el coitocentrisme i la reducció de les pràctiques sexuals a relacions coitals, mal anomenades completes.
- Qüestionar el model sexual hegemònic (genitalista, sexista, parellista, adultista, normalista...) i reivindicar una vivència de la sexualitat per a totes les persones i totes les edats, més enllà dels models establerts com a normals.
- Reivindicar el dret a la sexualitat i a l'educació sexual de les persones amb diversitat funcional.
- Mostrar l'atemptat contra el dret al plaer de les dones que suposen pràctiques com l'ablació o mutilació genital femenina.
- Entendre les limitacions dels models de resposta sexual humana tradicionals, a més del seu biaix sexista, i conèixer acostaments a la sexualitat que responguen a la diversitat humana.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

2.1.1. Els sentits EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Erotisme](#)

[#Plaer](#)

Desenvolupament

Responen a les qüestions següents, per parelles o grups:

1. Quins són els sentits corporals en els humans?
2. Feu una graella i anoteu, almenys, dues situacions plaents (que no tinguen relació amb la sexualitat) relacionades amb cada sentit, i una situació desagradable.
3. Després, anoteu situacions que sí que tinguen a veure amb la sexualitat.
4. No totes les persones tenen desenvolupats tots els sentits d'igual manera. Significa això que no podem gaudir dels plaers de la vida?
5. Es poden educar els sentits per tal de gaudir més? Poseu-ne exemples si heu contestat afirmativament.
6. [Per a 2EBC] Llegiu i comenteu el text "Els sentits", de Vicent Bataller. Redacteu després la descripció dels sentits que falten: el gust i l'olfacte.

Text. Els sentits

BATALLER, Vicent (2016). *De la sexualidad a las sexualidades*. Sexólogos sin fronteras. Diputació de València. Ajuntament de Gandia.

ELS SENTITS

Els nostres sentits són tot un món... Un món de disseny evolutiu preciós amb els quals percebem la realitat que ens envolta, i a nosaltres mateixes/os, i ens bressolem en els nostres desitjos i fantasies. Tenim almenys cinc sentits, i contínuament intenten parlar-nos i dir-nos coses; llàstima que a voltes els arraconem a la rutina més avorrida! Tot i així, aquestos segueixen ací, disposats a sorprendre'ns quan ens ho permetem.

SENTIT AUDITIU

La sexualitat té els seus propis ritmes i melodies, la seua pròpia poesia. Les persones som capaces d'evocar situacions passades –o imaginar-les– en sentir de nou o per primera vegada una veu, una música, un murmuri, un sospir, i fins i tot quan assaborim un silenci.

Aprofitem-ho per a crear aquest desitjat ambient càlid que ens transporta, que ens estimula i possibilita desenvolupar al màxim tot el nostre erotisme.

SENTIT VISUAL

La sexualitat té les seues pròpies vistes panoràmiques. Els nostres ulls poden captar colors, formes, distàncies, proximitats, relleus... Estan preparats per a això. El sentit visual és tan important en la vida eròtica! Es diu que una imatge val més que mil paraules i és que: t'has adonat de la quantitat de matisos i "paisatges" que podem sentir/expressar amb una mirada?: seducció, tendresa, desig, innocència, complicitat, joc, alegria, confiança, excitació,

pau, profunditat, misteri... Mirar a l'altre/a com si contemplàrem un paisatge global és tan bonic! A qui no li agrada també ser mirat/da així?

Per això, quan des de la pornografia se'ns ofereix una visió tan reduccionista i trossejada de l'erotisme, focalitzada només en certes zones corporals (coit vaginal, coit anal, doble penetració, cunnilingus...), no resulta quasi com un menyspreu per a la capacitat visual globalitzadora que tots i totes posseïm?

SENTIT TÀCTIL

Tocar és un dels camins d'estimulació eròtica humana. Des del començament de la nostra vida aprenem del contacte, del ser tocats/es, del tocar... Aprenem a reconèixer el nostre cos en sentir el nostre límit exterior, la nostra pell. És tan important per al desenvolupament saludable de l'ésser humà sentir-se acariciat, ja des del seu bressol!

Quan parlem del tacte, no solament ens referim al sentit mitjançant el palmell de la mà. Tenim capacitat de tacte i de contacte en tota l'extensió de la pell. Tot el cos és potencialment eròtic, no existeixen les "zones erògenes". Realment cada persona és la que interpreta les sensacions tàctils d'acord amb el seu aprenentatge anterior, els seus condicionaments culturals, les seues exigències mentals. Una zona, per exemple, tradicionalment oblidada i reprimida és l'anus. No obstant això, pot jugar un paper important en la sexualitat, ja que està ricament innervat per a ser seient de plaents sensacions. El cul està infravalorat culturalment, però els seus orgasmes, tant en xiques, com en xics, són fantàstics.

Plaer i eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

Tot el nostre cos, doncs, pot sensibilitzar-se per a percebre vivament el tacte, el contacte, la calor, la pressió, la suavitat, la frescor, la finor, la rudesia... tot un món de percepció. Ara bé, l'estil de contacte que per a una persona pot ser excitant en un moment, per a una altra pot no ser-ho. Cadascun/una experimentem les nostres pròpies vivències de les relacions sexuals. Així que, per descomptat, procurarem el màxim respecte i consideració cap a l'altra persona, ja que els seus gustos i desitjos, en realitat, només li pertanyen a ella. (Davant d'una negativa, NO insistisques, pots acabar cometent un abús i/o delictes sexuals).

SENTIT DEL GUST

SENTIT DE L'OLFACTE

Plaer i
eròtica

2

2.1.2. Les zones erògenes EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Erotisme](#)

[#Plaer](#)

Desenvolupament

Per grups de 4 persones, dibuixeu en una cartolina les siluetes d'un cos masculí i un cos femení.

Després, assenyaleu-hi les zones que creieu que són erògenes i escriviu també les pràctiques sexuals que es poden fer amb aquestes zones.

Seleccioneu les tres zones i les tres pràctiques que, al vostre parer, són més plaents.

Una vegada fet, expliqueu a la resta de grups els vostres dibuixos i les vostres tries.

En acabant, cada grup imagina que és una part erògena del cos (l'anús, les mans, la boca, els pits, el clítoris, la vulva, el penis, la pell, etc.). Escriviu un text, darrere de la cartolina, explicant (i/o presumint) de ser importants per al plaer. Després, compartiu els relats amb la resta de la classe. Si ho preferim, el relat es pot redactar individualment.

Per a Batxillerat i cicles, podem completar l'activitat amb les següents qüestions:

Qüestions

1. Per què heu assenyalat aquestes zones, perquè són gratificants per a vosaltres o perquè la gent (o en la nostra cultura) es considera que ho són?

2. Quines són les parts corporals i les pràctiques que s'associen amb un sexe determinat o amb una orientació determinada? Per què penseu que ocorre així?
3. L'estimulació de l'anús o la penetració anal als hòmens heterosexuels sol ser un tema tabú. Tot i que, fisiològicament, la pròstata masculina (situada a pocs centímetres de l'entrada de l'orifici anal) és plena de terminacions nervioses i, per tant, de possibilitats per al plaer, tota estimulació d'aquesta part de l'anatomia masculina es considera pròpia de gais i pocs hòmens heterosexuels es deixen estimular per les seues parelles femenines. Per què penseu que ocorre aquesta associació de penetració anal i homosexualitat? Quin sentit té associar una pràctica a l'orientació sexual?
4. Llegiu i comenteu els fragments de l'article "L'erotisme masculí ocult", de la sexòloga nord-americana Shere Hite, publicat el 2002 en *El País Semanal*. Al final, Hite atribueix el rebuig dels hòmens a deixar-se penetrar al desig de dominar i controlar la relació, com si l'acte de penetrar suposara exercir domini i el de deixar-se penetrar implicara submissió. Penseu que és així?

L'erotisme masculí ocult

Shere Hite. EPS

Una de les parts de l'erotisme masculí de la qual es parla menys és del plaer que l'home obté quan l'estimulen analment. Segons les meues investigacions, la quarta part dels hòmens inclou alguna vegada la penetració anal en la seua masturbació, i una altra quarta part empra alguna vegada l'estimulació anal externa. [...]

Pocs hòmens es deixen penetrar per una dona durant el sexe. La penetració i l'estimulació anal són un aspecte important al qual la literatura de la investigació sexual quasi no presta atenció. I en canvi, és una possibilitat que tenen els hòmens de tindre una experiència totalment distinta. [...]

Tot i que es considera que la penetració anal és una activitat homosexual on l'anús és un mer substitut de la vagina, la veritat és que rebre l'estimulació anal o la penetració d'un dit és molt important per a molts hòmens. La majoria dels que ho han provat, tant homosexuals com heterosexuels, diuen que els ha agradat i que els ha provocat gran plaer i satisfacció. [...]

Per què els agrada als hòmens, des del punt de vista fisiològic, que els penetren i els estimulen l'anús? Hi ha dues possibles raons. Una, que la sensació de ser penetrat és gratificant. [...] Una segona raó és que la pròstata dels hòmens està situada a l'interior de l'orifici anal (aproximadament a tres centímetres), i l'estimulació d'aquesta glàndula [amb moltes terminacions nervioses] pot provocar l'orgasme. [...]

Alguns hòmens frueixen quan una dona els penetra amb el dit: "Quan la meua xica em fa una fel·lació o està damunt de mi durant el coit, em posa el dit dins, i fa moviments giratoris. Em torna boig. Mai pensí que li ho contaria a ningú." [...]

Segons les meues investigacions, la majoria dels hòmens no volen que els penetren, ni físicament ni emocional; tanmateix, sí que volen. Igual que en l'amor i el matrimoni, els hòmens creuen que seran més feliços si dominen la relació, si la controlen, en lloc d'arriscar-se a tindre una relació

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

més equitativa, de donar i rebre. /.../ Quants es permeten intentar-ho?

[Nota per al professorat: sol passar que l'alumnat no esmenta el clítoris com a part plaent, i de vegades confon la vulva amb la vagina. Si és així, expliquem que l'òrgan amb més terminacions sensorials és el clítoris, i no la vagina, i expliquem la diferència entre vulva i vagina. Mentre dibuixen les siluetes dels cossos, podem suggerir que siguin cossos no normotípics.]

Plaer i
eròtica

2

2.1.3. L'erotisme ens iguala EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Erotisme

#Plaer

Desenvolupament

Responen a les qüestions següents, per parelles o grups:

1. En la nostra societat, què es considera eròtic, és a dir, què es pensa que pot excitar sexualment? Ens referim a quins tipus de cossos, parts del cos, pràctiques, activitats...
2. Tot el món té les mateixes preferències eròtiques? L'erotisme és igual en totes les cultures o èpoques?
3. Penseu que influeixen en les nostres preferències eròtiques l'educació, la publicitat, la pornografia, els i les protagonistes dels videojocs, el cinema o les sèries, etc.?
4. En la nostra cultura, hi ha pràctiques que es creuen més plaents o que mereixen el títol de "sexuals" i altres que es condemnen o són qualificades de "desviades". Podríeu posar-ne exemples? Per què penseu que és així? És igual per a tot el món?
5. En la sexualitat humana podem diferenciar dos nivells o finalitats: el **nivell adaptatiu** –bàsic i comú als éssers vius, que s'ocupa de les possibilitats de supervivència– i el **nivell plaent** –nou, solament humà, que no millora les possibilitats de supervivència, sinó que permet gaudir de l'existència.

Aquesta segona finalitat s'anomena també **erotisme o funció eròtica**; és pròpia dels gusts i desitjos de cada persona i s'aprèn, es cultiva i es transforma al llarg de la vida. Per tant, si la funció eròtica humana no s'acaba mai d'aprendre, perquè hi ha gent jove que diu que *ja ho sap tot del sexe*, o persones adultes que diuen que quan els fills i filles (o l'alumnat) tinguen l'edat "adequada" *els ho contarán tot?*

6. Penseu que podem educar el nostre erotisme perquè siga més ric i tindre així unes experiències sexuals més plaents? Com?
7. [Per a 2EBC] Llegiu i comenteu, per parelles, el text "Erotisme o funció eròtica", del Blog Boyacense. Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe i feu un debat amb totes les idees que han sorgit amb les preguntes.

Text. Erotisme o funció eròtica

Plaer-sexualitat

Els éssers humans, a diferència dels altres éssers vius, funcionem en dos nivells diferents. Un de bàsic, comú a tots els éssers vius, que s'ocupa de les possibilitats de supervivència (des del punt de vista evolutiu es parla d'una finalitat adaptativa) i un nivell nou, solament humà, que permet gaudir de l'existència (s'anomena finalitat plaent, perquè no millora les possibilitats de supervivència sinó que s'ocupa de la possibilitat de gaudi vital).

Com a conseqüència de l'anterior, els humans exercim la nostra vida sexual de dues maneres.

Un nivell adaptatiu de supervivència a través de la reproducció. I, un de nou, solament humà, plaent o gratuït que denominem "Erotisme" o "Funció Eròtica", i que es defineix com la cerca conscient del plaer sexual. Cerca, perquè requerim un procés d'aprenentatge eròtic; conscient perquè podem decidir sobre ella, i plaer sexual, que no significa irresponsabilitat ni excés. /.../

On està situat el plaer sexual?

/.../ En principi, l'erotisme no se situa en els genitals ni podem localitzar-lo en una part específica del cos; tampoc es limita a un sol tipus d'activitat (el coit). La funció eròtica es pot considerar com la potencialitat que tenim de reinterpretar estímuls com a plaents, i així poder gaudir-los.

Un exemple per a explicar-ho és donar-se la mà. En molts moments et dones la mà per a saludar, presentar-te o acomiadar-te, i no sents res especial. Però si "canvies el xip" i poses la ment en "clau eròtica", pots gaudir immensament d'una agafada de mans (recorda les primeres vegades que t'agafares de la mà amb una nova parella, era deliciós). Novament, la raó és la mateixa; no importa la part del cos que utilitzes ni l'activitat que faces, sinó com ho interpretes, com ho vius.

Qui és el responsable de la teua vida eròtica?

Aquest punt és important perquè la nostra cultura, tradicionalment, espera que l'home assumisca la responsabilitat del plaer de les dones. Aquest requeriment és irrespectuós amb tots dos, amb l'home perquè no li permet anar

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

a una activitat a gaudir en "clau eròtica", sinó a complir amb el seu paper d'"expert", i amb la dona, perquè no li permet ser la propietària i responsable del seu erotisme i l'obliga a dependre de l'acompliment d'un altre.

Què ens ensenya l'evolució humana sobre el respecte per la diversitat sexual?

Reprenent el que s'ha dit, per a exercir la funció reproductora es requereix de la unió d'un mascle i una femella de la mateixa espècie que copulen per a així generar un nou individu. Per contra, la nova funció eròtica no ho requereix. Al no haver de complementar cap material genètic, les activitats eròtiques que es realitzen en parelles no es limiten a la possibilitat dona-home (relaciones heterosexuales), sinó que s'obrin a les possibilitats home-home o dona-dona (dites homosexuals). És important aclarir la licitud o validesa de les diferents orientacions sexuals com una possibilitat que conquistem des del mateix moment que conquistem el món eròtic en la nostra funció sexual. Aquest és un argument evolutiu que ens convida a respectar la diferència i la diversitat sexual.

Què ocorre amb les diferències entre els sexes en la nova manera eròtica?

És innegable que la funció reproductora demanda el compliment de papers diferents per als mascles i femelles de cada espècie, però la funció eròtica no ho fa. Encara que existeixen algunes diferències home-dona quant al cicle de resposta sexual, aquestes es tornen irrelevantes quan es comparen els dos sexes en la vivència

dels components de l'erotisme i del gaudi del seu fruit més exquisit (l'orgasme). El plaer sexual ens iguala com a humans en allò positiu sense importar sexe, ètnia, edat, creença, condicions econòmiques o qualsevol altre patró de comparació que vulguem establir.

2.1.4. Èxtasi a tot volum EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Plaer](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu les primeres impressions sobre el vídeo [El clítoris i la fecundació](#), fragment del documental *El Clítoris* (Canal Odisea, 2003, França. Dir: Michele Dominici, Variety Moszynski, Stephen Firmin). En aquest s'explica que el plaer de les dones importava perquè es pensava que els orgasmes facilitaven la concepció. Després, comenteu en grups xicotets les qüestions següents:

Qüestions

1. Com són els orgasmes en les pel·lícules o sèries comercials? I en les pel·lícules pornogràfiques? Descriviu qui arriba primer o si es mostren simultanis; com s'expressen els orgasmes; a qui enfoca la càmera quan orgasmen... Penseu que la ficció convencional o pornogràfica representa la realitat?
2. Penseu que la visió que donen els productes audiovisuals o la pornografia influeix en la vida sexual i en les expectatives de les persones? Poseu-ne exemples si penseu que sí.
3. Hi ha persones que fingeixen els orgasmes. Quines causes poden dur la gent a fingir-los?
4. Hi ha persones que, quan tenen ganes relacions sexuals i la parella no en té, la pressionen per tindre-les, i són capaces de gaudir encara que la seua parella no ho passe bé. D'altra banda, hi ha persones que accepten tindre re-

lacions sexuals encara que no en tinguen ganes perquè volen complaure la seua parella. Per què penseu que passa això? Us semblen comportaments adequats?

5. Imagineu que heu d'escriure un capítol d'un llibre que ensenye a la gent jove com tindre relacions sexuals plaents (i segures); però no es tracta ací de donar consells per a previndre ITS o embarassos no desitjats (aquests estan en un altre capítol del llibre). Redacteu un paràgraf adreçat als xics i un altre adreçat a les xiques parlant, per exemple, de la importància de l'autoestima, de la confiança, de preguntar, de parlar... En acabar, compartiu-los en grups de 4 i després amb la classe.
6. [Per a 2EBC] Llegiu i compareu el vostre paràgraf amb aquests, elaborats per alumnat de primer de Batxillerat en una activitat de tutoria:

Per a xiques

Conèixer-te i aprendre a orgasmar tu sola, normalment amb l'estimulació directa o indirecta del clítoris, és una bona manera de millorar les teues relacions sexuals amb altres persones i d'orgasmar amb parella. Quan et coneixes i saps què t'agrada és més fàcil sentir plaer en companyia, perquè agafaràs més confiança amb tu mateixa i podràs explicar o guiar la parella perquè faça el que et ve de gust. Tanmateix, els/les professionals de la sexologia expliquen que és important ser capaç d'abandonar-se i de gaudir sense pensar en l'obligació de gaudir. Aquest consell pot semblar contradictori, però quan ens obsessionem per orgasmar, d'alguna manera estem dient-li al nostre cos que "ha d'orgasmar" i a aquest no li agraden les imposicions. Si tens la

temptació de culpar-te perquè no arribes a l'orgasme amb la parella –i fins i tot alguna vegada se t'ha passat pel cap fingir l'orgasme–, pensa que la culpa i la falta de sinceritat maten el desig. Tingues confiança per a parlar-ho i proveu a fer altres pràctiques fins que trobeu les que us agraden als (a les) dos. I recorda: en el sexe, tot el que facen dues persones, lliures i iguals, per desig i voluntat pròpia, sense la més mínima coacció i sense causar cap dany, és bo.

Per a xics

Per a millorar les teues relacions sexuals has de llevar-te de damunt la pressió d'haver de ser un mag en el llit i tindre una erecció duradora que no se'n vaja quan et poses el preservatiu o als segons d'haver penetrat la teua xica o el teu xic. Primer de tot, la penetració és només una pràctica sexual més entre moltes altres (i recorda que no és la millor manera de fer orgasmar una xica). En segon lloc, el sexe és sempre cosa de dos, però aquests dos no sou tu i el teu penis sinó tu i ella/o ell. Compartir les pors i les inseguretats pot ser el millor camí cap al plaer, molt més que amagar-les sota el cobertor. Fer-te el gran o l'experimentat només et portarà a estampar-te encara més fort. Si de veritat et preocupa ser un bon amant i vols impressionar, sigues empàtic i amatent amb el ritme de l'altra persona i, en cas de dubte, pregunta, que les paraules poden fer més excitant la sexualitat. I recorda: en el sexe, tot el que facen dues persones, lliures i iguals, per desig i voluntat pròpia, sense la més mínima coacció i sense causar cap dany, és bo.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

2.1.5. Fantasies sexuals adolescents EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Erotisme](#)

[#Plaer](#)

Penseu que sempre es volen dur a la realitat? In-
flueixen en les nostres fantasies els audiovisuals
que consumim o que ens envolten? És saludable
tindre fantasies sexuals? Hi ha fantasies *bones* i
fantasies *dolentes*?

Desenvolupament

Tria dos jòvens d'entre aquests i escriu la fantasia sexual que penses que podrien tindre. Descriu-la detalladament (al voltant de 10 línies):

- Joan, 14 anys, futbolista i músic, heterosexual
- Andreu, 15 anys, heterosexual, veu porno sovint.
- Pau, 15 anys, activista feminista, heterosexual.
- Anna, 14 anys, bisexual, li encanten les sèries romàntiques.
- Mario, 16 anys, bisexual, apassionat dels videojocs, paraplèxic.
- Karim, 15 anys, musulmà no practicant, li agrada escriure.
- Estela, 14 anys, gitana, vol ser mestra.
- Carme, 15 anys, lesbiana, vol ser informàtica.
- Kim, 14 anys, intersex, no té clara la seua orientació sexual.

Llegiu-ne algunes en veu alta i comenteu-les. Reflexioneu al voltant d'aquestes qüestions, no necessàriament en aquest ordre: Hi ha diferències entre xics i xiques?, entre orientacions sexuals?, entre les diferents corporalitats?, etc. Les fantasies solen començar en la pubertat i ens acompanyen tota la vida, per què les tenim?

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

2.1.6. Gaudir 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Plaer](#)

Desenvolupament

Adelitament, complaença, delectació, delectança, delit, delícia, fruïció, gaudi, goig, grat, gustet, plaer, regal, satisfacció, voluptat... La pell i els sentits corporals s'alien per a regalar-nos tot això gràcies a un cos que està ple de terminacions nervioses –que s'apleguen més en uns llocs que en uns altres, per exemple en els pits o en els genitals–, tot i que també tenim un cervell potentíssim que ho processa tot, i que dona valor o en lleva al que sentim.

Malgrat tot aquest potencial, què fa que no puguem gaudir de la sexualitat sempre? Potser són els complexos, la por, l'egoisme, el masclisme, les expectatives de pel·lícula (romàntica o porno), la vergonya, l'autoestima baixa, la por a fallar...

Us sonen aquestes frases? Busqueu bons arguments per a rebatre-les.

- *Ets massa jove per a tindre relacions.*
- *No m'agrada el meu cos.*
- *Si li dic que no, em deixarà.*
- *Tinc por de durar poc.*
- *I si no estic prou depilada?*
- *Tots els meus amics ho han fet ja.*
- *I si pensa que soc una "estreta"?*

- *Tinc por de fer el que em proposa, però no vull que pense que soc un bleda.*
- *Pobret, no puc dir-li que no m'agrada el que fem*
- *Una dona de 60 anys ja no té edat; què pensaran de mi.*
- *Serà guarra, la setmana passada amb un i aquesta amb un altre!*
- *Em fa vergonya mostrar plaer.*
- *Fingiré que m'agrada, no vull fer-li mal.*
- *Tinc por que em faça mal.*
- *Hui no tinc ganes però no puc dir-li que no.*

Comenteu la definició que donava la RAE de "gozar", especialment l'accepció 3. Busqueu l'accepció actual, després de l'actualització feta el 2017.

Conjugar gozar.

(De gozo).

1. tr. Tener y poseer algo útil y agradable. *Gozar de sus riquezas.*
2. tr. Tener gusto, complacencia y alegría de algo. U. t. c. pml.
3. tr. Conocer carnalmente a una mujer.
4. intr. Sentir placer, experimentar suaves y gratas emociones U. t. c. pml. *Gozarse en la suerte de los demás.*
5. intr. Tener alguna buena condición física o moral. *Gozar DE buena salud, vitalidad, estimación, fama.*

~la.

1. loc. verb. Pasarlo bien, disfrutar con alguien o algo.

Real Academia Española © Todos los derechos reservados

2.1.7. La resposta sexual humana 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Plaer

#Erotisme

Desenvolupament

Responen a les qüestions següents:

1. Aparelleu els termes amb les definicions:

Termes: Desig sexual, Excitació, Disposició, Congestió, Orgasme, Plaer sexual.

Definicions:

- Etapa de gran excitació: lubricació, erecció (clitoris, penis, mugrons...), ritme cardíac alt, major freqüència respiratòria, etc.
- Alliberament de la congestió que sol reportar un breu però intens plaer. Sol anar acompanyat de contraccions en la zona genital i anal i d'ejaculació masculina (quasi sempre) i femenina (de vegades).
- Barreja de sensacions agradables, no necessàriament associades a l'orgasme, ja que es pot obtenir en qualsevol moment de la relació.
- Generalment va associada a canvis físics (congestió genital, augment del ritme cardíac...) i emocionals, ja que si es té la possibilitat o les ganes, es busca intensificar l'estimulació sexual. Amb tot, tant el desig com l'excitació es poden ajornar o deixar passar.
- Decisió de tindre relacions sexuals, tinguem o no desig, i sentim o no excitació. Tant el

desig com l'excitació poden vindre una vegada començada la relació sexual.

- Ganes de tindre sexe o d'experimentar plaer sexual. Allò que desperta el desig pot ser un pensament o fantasia o un estímul real (visual, auditiu, tàctil...).

2. Busqueu informació sobre els termes següents i expliqueu també el seu paper en el plaer.

Termes: Erecció. Glàndules lubricadores o vestibulars (de Bartholin). Glàndules ejaculatòries o parauretrals (d'Skeene). Pròstata. Conductes ejaculatoris. Bàmbules bulbouretrals (de Cowper).

3. Per què es consideren denominacions patriarcales les que estan entre parèntesi en l'activitat anterior?
4. En la vostra definició d'"erecció", heu considerat també l'erecció del clitoris i dels mugrons?
5. Llegiu i comenteu els diferents models que es comenten en el text "Els models de resposta sexual humana" (extret de la informació per al professorat "Resposta sexual humana").
6. Als hòmens, una erecció mantinguda sol pujar-los l'autoestima i fa augmentar l'excitació; però en les dones, tindre el clitoris dur i gestionat no sempre es correspon amb el desig. En un estudi dut a terme per la psicòloga Ellen Laan a Amsterdam, una majoria de dones a qui es va posar pel·lícules eròtiques declaraven no sentir-se excitades, encara que els seus genitals sí que mostraven senyals propis de l'excitació (congestió, lubricació...). En el taller del programa OH MY GOIG - EL PLAER SEXUAL - E03 complet, un adolescent hete-

rosexual explicava la sorpresa de tindre una erecció quan un company li va tocar suaument el braç a classe. Què en penseu d'aquestes situacions?

7. Tradicionalment, s'ha distingit entre l'orgasme vaginal, considerat com a adult i complet, front al l'orgasme clitoridi, considerat infantil. El ben cert és que, fisiològicament, hi ha només un tipus d'orgasme, el clitoridi, tot i que les maneres d'arribar-hi i les sensacions orgàsmiques són diverses, depenent del tipus d'estimulació (manual, bucal, fregament, penetració...). Quines conseqüències penseu que ha tingut per a les dones (i per als hòmens) aquesta jerarquia dels orgasmes?

Text. Els models de resposta sexual humana

En la dècada dels seixanta William Masters i Virginia Johnson proposaren un model de resposta sexual humana (RSH) formada per quatre fases successives: excitació, fase estacionària, orgasme i resolució. Aquest model serviria per a definir com havia de ser la sexualitat "saludable".

A finals dels 70, Helen Kaplan va modificar el model eliminant la fase estacionària i la resolució, i incloent-hi el desig. Així la RSH estaria formada per tres fases: desig, excitació i orgasme. El model trifàsic de Kaplan va servir de fonament per a la classificació de disfuncions sexuals en el DSM (manual nord-americà de la psiquiatria).

Aquests models de RSH varen ser criticats perquè mostraven una falsa uniformitat biològica que no es corresponia amb la diversitat humana. Per exemple, una persona amb poc de desig pot excitar-se i tindre un orgasme, i

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

una altra amb molt de desig pot no excitar-se ni tindre orgasmes. A més, la descripció de la resposta sexual com una sèrie d'etapes successives legitima una vivència de la sexualitat –generalment masculina– en detriment d'una altra –generalment femenina–, que no segueix sempre aquests patrons.

Avui dia es prefereixen models circulars, que destaquen la influència recíproca de les fases i la no linealitat (Rosemary Basson, JoAnn Loulan...). Tanmateix, encara es poden veure en llibres de text de Biologia per a ESO explicacions del model clàssic com si aquest fora l'universal i l'única mostra de normalitat del comportament sexual humà.

El model circular de la sexòloga JoAnn Loulan està format per sis elements: la disposició, el desig, l'excitació, la congestió, l'orgasme i el plaer. Aquests elements no han d'ocórrer en cap ordre en particular, sinó que es pot anar d'una etapa a una altra i no passar per totes necessàriament. La **disposició** és un aspecte cognitiu que significa que prenem la decisió de tindre sexe, ho desitgem o no en aquell moment. El **desig** de voler activament sexe pot arribar després de tindre disposició, abans de tindre-la o no arribar. **L'excitació** pot estar correlacionada o no amb la congestió genital ja que, d'una banda, hi ha els canvis fisiològics i, de l'altra, hi ha l'excitació subjectiva (que sol dependre de la interpretació de l'estímul) i condiona si decidim intensificar l'estimulació sexual o no. La **congestió** és l'etapa de major excitació sexual (lubricació, erecció...). **L'orgasme** és l'etapa d'alliberament de la congestió pelviana i, com totes les altres etapes,

pot ocórrer o no; el fet que no s'experimente no converteix l'encontre sexual en anormal. Pel que respecta al **plaer**, aquest es barreja amb tots els altres, ja que inclou sentiments tant físics com emocionals i pot obtindre's en qualsevol de les etapes, amb orgasme o sense aquest perquè el que importa és el que senten les persones sobre l'experiència global.

2.1.8. Els grecs i el plaer 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Plaer

#Diversitat cultural

Desenvolupament

Llegiu els textos "Els plaers" i "La cura de si mateix" i contesteu a les preguntes per parelles. Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions:

1. Tenien els grecs un codi de moralitat sexual com en la nostra societat judeocristiana? Explica'l. Reflexiona sobre els avantatges i inconvenients de la seua manera de governar-se i de la nostra.
2. Subratlla del primer text els passatges on parla de la llibertat. En què consisteix ser lliure? Aquesta paraula, que s'utilitza molt en la publicitat, significa el mateix actualment? Som més lliures quan aconseguim tot el que desitgem? Per què?
3. Quin tipus de consideracions sobre la sexualitat i el plaer sexual creus que farien epicuris, estoics i cíncics? Amb quina de les tres posicions t'identifiques més? Coneixes altres actituds cap al plaer?

Text 1. Els plaers

"El menjar, la beguda i les afrodísia (les pràctiques sexuals) són objectes del pensament

moral de l'antiguitat [grega], però la preocupació moral no se centra a separar allò prohibit d'allò permès, sinó en la millor manera d'actuar al si mateix del que pot fer el subjecte moral en el ple exercici de la llibertat. Per la qual cosa, tenint en compte que els plaers de la taula i d'Afrodita sempre estan amenaçats per l'excés, els moralistes de l'antiguitat recomanen la moderació: no es condemna la ingestió de determinats aliments o begudes, tampoc practicar les afrodísia amb aquests o aquells, sinó que es crida l'atenció sobre com és de reprovable l'excés en aquests àmbits. Fan una crida a la llibertat del subjecte ja que, sent-li permès menjar com un porc, emborratxar-se i portar una vida de disbauxa sexual, tanmateix, pot escollir mantenir un domini sobre si mateix que l'adrece cap a un comportament harmònic i ple de bellesa. [...]

Així doncs, preocupació moral per les afrodísia sí, però en un context més ampli on allò que importa és la manera de conduir-se amb tot els plaers (els del menjar, els de la beguda i els d'Afrodita). Importància, per tant, no del codi d'allò permès i d'allò prohibit, sinó de la manera en la qual el subjecte es relaciona amb si mateix en l'exercici de la seua llibertat com a subjecte de plaers."

M. Larrauri: La sexualitat segons M. Foucault, Tàndem, 2000

Text 2. La cura de si mateix

"/.../ La preocupació moral dels antics no girava al voltant del codi, sinó al voltant de la relació amb un mateix.

El ciutadà [baró] adult i lliure, únic subjecte possible de moralitat, ha d'aconseguir ser moderat i actiu en l'ús dels plaers que, per origen, posició i sexe li estan destinats. Per això /.../ haurà de portar a terme un combat del qual podrà eixir-ne victoriós o vençut. /.../

(En) La proposta **epicúria** /.../ el domini de si mateix rep el nom d'ataràxia o impertorbabilitat i s'aconsegueix practicant un tipus de vida que selecciona aliments, persones i activitats per tal de ser pertorbat el més mínim. /.../ La idea que el plaer és l'absència del dolor ens mostra com han de comportar-se els epicuris davant dels plaers: han de ser molt, molt pocs, i els pocs no molt forts.

(En) la proposta **estoica** /.../ el domini de si mateix és, en aquest cas, apatia o impassibilitat. Els exercicis que l'estoïcisme proposa són aquells que ens preparen davant de situacions de carència, a haver de passar gana, a no poder gaudir dels plaers de la vida. Sèneca explica al seu amic Lucili que, de tant en tant, eixia a caminar i a córrer, ordenava els esclaus que li prepararen el seus àpats preferits i, quan tornava a casa i s'hi trobava la taula parada, demanava als esclaus que menjaren i begueren tot allò, i ell es conformava amb aigua i amb un tros de pa. D'aquesta manera s'entrenava per al pitjor, tot sabent que en els mals temps no defalliria ni es plegaria, sinó que seria capaç de seguir mantenint un ple domini de si mateix.

La proposta **cínica** és la més radical perquè els cíncics consideren la vida sencera com un exercici permanent. Viuen com a guerrers, únicament per a allò que és fonamental, per a ser lliures, i per a conservar aquesta llibertat que els fa amos

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

absoluts d'ells mateixos. /.../ El domini de si mateix és per als cíncics *adiaphoria* o indiferència. Mitjançant una vida d'entrenament, els cíncics esdevenen inabastables, ni res ni ningú no pot esclavitzar-los.

M. Larrauri: La sexualitat segons M. Foucault, Tàndem, 2000

Plaer i
eròtica

2

2.1.9. Tot el món és una mica bisexual? EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Plaer](#)

[#Bisexualitat](#)

[#Orientació sexual](#)

Desenvolupament

Responen per parelles a les qüestions següents.

Qüestions

1. La sexòloga Beatriz Sanz diu que tots/es som un poc bisexuals. Hi ha altres autors que afirmen que un 74% de persones són bisexuals, no perquè tinguen relacions amb els dos sexes sinó perquè en el seu interior existeix la possibilitat de tindre-les. Què en penses?
2. Què pensaries si la teua parella et deixara per algú del mateix sexe? Seria igual o diferent que si et deixara per algú de diferent sexe?
3. Quina etiqueta li posaries a una lesbiana que s'enrotlla de tant en tant amb xics? I a un home casat i amb fills que té sexe amb altres xics? I a una xica que ha tingut molts nòvios i que de tant en tant s'enrotlla amb alguna xica?
4. Què creus que està més acceptat socialment o al teu entorn: ser bisexual, heterosexual o homosexual? Argumenta la resposta.
5. Hi ha qui diu que definir-se com a homosexual, heterosexual o bisexual és ser binarista. Què en penses? Coneixes altres "etiquetes" menys binaristes per a parlar de l'orientació sexual de les persones?

6. [Per a 2EBC] Llegiu el text de la sexòloga Beatriz Sanz "Todos lo somos, más o menos", del consultori sexual de El País de las Tentaciones, i compartiu amb la resta de la classe les reflexions i respostes a les preguntes.

Text. Tots ho som, més o menys

Todos lo somos, más o menos

En nuestro interior late la posibilidad de sentirnos atraídos/as por él o por ella. Aunque no nos demos cuenta.

Bisexual: persona que se siente atraída tanto por Juan como por Juana y no le importa con quién de los dos acabe en la cama. /.../ Pero ¿qué son realmente los bisexuales? ¿Unos listos que, como dice Woody Allen, tienen el doble de probabilidades de ligar una noche? ¿Una posición intermedia entre la homosexualidad y la heterosexualidad? ¿Unos/as depravados/as que se tiran a todo lo que se mueve? Nada de esto." /.../

"La mayoría [de bisexuales] opta por lo más asequible, los modelos más visibles: el heterosexual y después el homosexual; no resulta cómodo definirse como algo poco conocido, no tiene unas señas de identidad propias como formas de vestir, música..." , añade Gregoria Ramírez, psicóloga y sexóloga del Colectivo de Salud Avansex (Sevilla).

"Entre los 12 y los 17 años mi máxima aspiración eran las chicas, pero nunca dudé que los chicos me gustaban. Con 17, y hasta hoy, empecé a compartir cama con hombres y mujeres. No importa con qué sexo te acuestas, sino la persona

con quien haces el amor", cuenta Manuel, de 21 años.

Fuera tópicos: la bisexualidad no es un estado permanente, ni una fase de transición hacia la homosexualidad, ni un factor de promiscuidad. "Hay bisexuales monógamos sucesivos que primero tienen una pareja homosexual, luego una heterosexual..." , explica Cristóbal. /.../

"Tengo 19 años y me declaré bisexual hace unos meses. He tenido novios, amigos y amigas, pero sentía sensación de bienestar y atracción hacia ciertas mujeres. Al final, me he dado cuenta de que me gustan tanto hombres como mujeres, aunque no en el mismo grado", cuenta Manuela.

Y otra cuestión: ¿Cómo lidiar con un/a novio/a bisexual? Pues como con otro/a cualquiera: "La cruz es tener una pareja promiscua. Si tu compañero/a es bisexual sólo tendrás que asumir que igual su ex era de su mismo sexo", comenta Cristóbal. Lo que duele es la traición, ¿qué más da si tu amante te abandona por Juan o por Juana? /.../

B. Sanz. El País de las Tentaciones

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

2.1.10. La mutilació del plaer EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Ablació](#)

[#Plaer](#)

[#Violència masclista](#)

[#Desigualtat](#)

[#Clítoris](#)

Desenvolupament

Vegeu el vídeo "[Impresionante testimonio contra la MGF](#)" (4 min 14 s), on la model somali Waris Dirie explica la mutilació genital que va patir al seu país.

Després, llegiu la notícia "Com si t'amputaren un braç" i responeu a les preguntes. Feu un debat sobre el tema al voltant de les qüestions plantejades.

Qüestions per al debat.

En quins països es produeixen aquestes mutilacions? Quants tipus de MGF hi ha? Quines són les raons per a practicar ablacions? Quin lloc ocupen les dones en les societats on es produeixen les mutilacions? Busqueu informació de persones que lluiten en aquests països contra la MGF.

Sense ànim de comparar la MGF, de vegades es parla metafòricament que les dones occidentals pateixen una mena d'ablació mental perquè no es poden desenvolupar plenament en el terreny de la sexualitat i se les critica si són obertament sexuals. I la causa és l'educació patriarcal. Pen-

seu que les causes que provoquen l'ablació física són les mateixes o semblants a les que provoquen els insults a les dones sexuals?

Text. Com si t'amputaren un braç

Waris significa flor del desert. Waris Dirie, 31 anys, model somali, considerada com una de les dones més belles del planeta, és ambaixadora especial de les Nacions Unides en la campanya contra la mutilació genital femenina, una terrible experiència que va sofrir als cinc anys. La curandera que la va intervenir va provocar la mort de la seua germana i la de dues de les seues cosines.

Dirie és una de les poques dones famoses que ha relatat sense embuts ni complexos el que va ser per a ella l'extirpació del clítoris: 'no hi ha forma humana d'explicar el que sento. És com si algú et llescara la cuixa o t'amputara un braç, excepte que aquesta és la part més sensible del teu cos. Vaig sentir el so que feia aquella fulleta mentre es movia d'un costat a l'altre tallant-me la pell. Quan ho recorde, la veritat és que no puc creure que em passara a mi. És com si estiguera parlant d'un fet que li ha succeït a una altra persona.

Als 12 anys, son pare, un nòmada, va voler vendre-la a un mercader per un grapat de camells. La xiqueta va fugir amb l'ajuda de sa mare, i va aconseguir arribar fins a la casa d'uns familiars a Mogadiscio (Somàlia). D'allí va saltar a Londres on un fotògraf de modes la va descobrir fundada en l'uniforme d'una famosa cadena d'hamburgueses.

La fama i els diners no li han esborrat de la ment la mutilació a què va ser sotmesa, a pesar que va intentar una reconstrucció quirúrgica a la capital del Regne Unit. Waris Dirie, autora del llibre *Flor del desert*, traduït a 14 idiomes, editat per

Planeta a Espanya, reconeix que 'va fugir del sexe durant anys fins que va aconseguir formar una família amb un músic de jazz. /.../'

El País, 6 de maig de 2001

Plaer i
eròtica

2

2.1.11. Sexualitat "natural" 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Binarisme

#Plaer

#Erotisme

Desenvolupament

Per parelles, llegiu i comenteu els textos "Comportaments *naturals*" i "La sexualitat humana i la sexualitat animal", extret de LÓPEZ CANCHO, Raúl, i l'Escola Lliure el Sol (2011). El sexe de l'Àngels. Ajuntament de Barcelona.

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Text. Comportaments "naturals"

És habitual que quan es vol justificar un comportament o característica d'hòmens o de dones, es vagi al món animal buscant una confirmació de la seva "naturalitat". Però la diversitat animal fa que, tinguem la visió que tinguem sobre la naturalesa humana, molt probablement trobem alguna o altra espècie animal que sembli avalar la nostra visió. Així, si volem mostrar que els animals som egoistes per naturalesa, és fàcil citar casos de lluita violenta pel territori o de posta d'ous en el niu d'altres ocells, com el cas del cucut. I, per contra, si volem mostrar que els animals som altruistes per naturalesa, és fàcil citar casos de donació desinteressada de menjar, o de comportaments

com el del dofí, que ajuda altres animals i persones ferides a mantenir-se a la superfície i arribar a la costa. I doncs, som egoistes per naturalesa (com el cucut) o som altruistes per naturalesa (com el dofí)? La diversitat animal permet trobar exemples de tot tipus (i, per tant, exemples oposats), i per això el fet de trobar una característica o comportament concret no és gaire significatiu de cara a establir una tendència generalitzable.

Si ens centrem en les característiques sexuals succeeix el mateix: busquem la pauta de comportament sexual que busquem, molt probablement trobarem alguna espècie que l'avalii. Si busquem comportaments heterosexuals els trobarem, però si busquem comportaments homosexuals també els trobarem; si busquem comportaments monògams els trobarem, però si busquem comportaments polígams també els trobarem; si busquem animals que donin la vida per salvar les seves cries els trobarem, però si busquem animals que abandonin les seves cries també els trobarem. La varietat sexual és tan gran que fins i tot tindrem èxit si volem trobar algun mamífer que posi ous (com l'ornitorinc), si volem trobar alguna espècie on siguin els mascles els qui incuben les cries (com el cas del cavallet de mar, en què és el mascle qui porta els ous de la femella dins el seu cos i dona a llum), si volem trobar algun animal que sigui hermafrodita (com el cargol), si volem trobar algun animal que canviï de sexe (com el peix Donzella, que de jove és femella i d'adult és mascle), si volem trobar algun animal que es masturbi (com l'orangutan), si volem trobar algun animal que practiqui sexe

amb les seves cries (com el talp), si volem trobar algun animal que practiqui sexe oral (com la hiena), si volem trobar algun animal que sigui fidel sexualment tota la vida (com l'albatros, que no torna a aparellar-se mai més si la seva parella mor), si volem trobar algun animal que es prostitueixi a canvi de menjar (com el ximpanzé), si volem trobar algun animal amb pràctiques escatològiques (com el porc espí mascle, que orina sobre la femella abans de la còpula) o si volem trobar algun animal amb pràctiques de sadisme sexual (com la femella de mantis religiosa que, després de copular, sovint es menja el mascle, començant pels ulls i deixant els òrgans sexuals per al final)...

/.../ Un segon motiu per ser molt prudent a l'hora de treure conclusions sobre el comportament sexual humà a partir del comportament sexual de la resta dels animals és que els éssers humans som diferents a la resta dels animals. Són moltes les coses que ens diferencien de la resta d'espècies: capacitat de raonament, capacitat de gestió de les emocions, enorme capacitat de memòria, ús de sistemes lingüístics sofisticats, nivell de consciència sobre la pròpia existència (autoconsciència), capacitat d'especular sobre el futur, àmplia llibertat d'elecció sobre els nostres actes, etc.

Quant a les relacions de gènere, un dels àmbits en què és rellevant subratllar aquestes diferències és el de la violència. Sovint es naturalitza l'ús de la violència humana per comparació amb el comportament d'algunes espècies animals. En aquest cas és pertinent distingir entre agressivitat i

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

violència: l'agressivitat és un instint natural de defensa davant el perill, que facilita la nostra supervivència i que compartim amb la resta dels animals, mentre que la violència és un dels diversos instruments de canalització d'aquesta agressivitat, en què s'usa la força (física, verbal, psicològica, econòmica, etc.) i en què conflueixen factors psicològics, polítics, culturals, educatius, morals, econòmics, etc.

Text. Els bonobos

Un altre dels àmbits en què és rellevant subratllar les diferències amb la resta dels animals és el de la sexualitat. De forma anàloga a la distinció entre agressivitat i violència, cal distingir entre instint sexual i sexualitat, que és pròpia dels éssers humans.

Així, la sexualitat és un concepte molt més ampli que el de instint sexual doncs abasta moltes dimensions de l'ésser humà: hi interactuen factors biològics, psicològics, socioeconòmics, culturals, ètics, religiosos i d'elecció personal. A causa d'aquesta gran diferència, el fet que en altres espècies observem determinats comportaments no és motiu per extraure conclusions extrapolables automàticament als éssers humans.

I si es fan analogies entre les conductes dels éssers humans i les de la resta dels animals, cal tendir a ferles amb animals evolutivament propers als humans. Així, si bé és cert que en algunes espècies la monogàmia és necessària biològicament per a la supervivència (com en el cas del pingüí emperador, en què la cooperació de parella és necessària per a la supervivència de les cries en dures condicions climàtiques i d'accés als aliments) no es pot pretendre que

això aportí dades extrapolables que concloguin sobre el suposat caràcter naturalment monògam o polígam dels éssers humans. Les grans diferències que ens separen fan que els pingüins no semblin precisament els animals més idonis per treure conclusions sobre els éssers humans.

En tot cas, seria interessant observar les pautes d'altres animals molt més propers evolutivament als éssers humans. En aquesta línia, els animals genèticament més propers als humans són els primats. I entre ells, els més propers són els ximpanzés nans (també anomenats bonobos). Així, seria la seva pauta sexual la que ens podria subministrar un acostament a la pauta de comportament que dominava entre els humans primitius. Insistent en les crítiques que cal fer a les comparacions amb els animals, si ens volem comparar amb algun animal, comparem-nos amb els bonobos.

D'entrada, cal dir que els bonobos són dels pocs animals (juntament amb la resta de ximpanzés i amb els orangutans, els dofins, els elefants i els humans) que poden superar la prova del mirall, que contrasta la capacitat de consciència sobre la pròpia existència (autoconsciència). Per comprovar-ho, es marca l'animal amb pintura sense que s'adoni i aleshores se li posa un mirall al davant. Si l'animal, en enfrontar-se al mirall, reacciona com si reconegués que la marca es troba situada en el seu propi cos, intentant tocar-la sobre el seu propi cos, significa que té consciència que la imatge del mirall és ell mateix.

A més d'aquesta capacitat d'autoconsciència, i pel que fa concretament a la sexualitat, es destaca el fet que entre els bonobos les relacions sexuals tenen un paper molt important, ja que són usades com a salutació, com a mitjà

de reconciliació després d'un conflicte i com a mètode de prevenció i resolució de conflictes. Per exemple, quan els bonobos troben un nou lloc on alimentar-se, l'excitació general acostuma a desembocar en una activitat sexual en grup, que permet descarregar la tensió dels participants i gaudir d'una posterior alimentació pacífica. A més, les disputes jeràrquiques entre els mascles acostumen a acabar en carícies mútues.

La varietat de comportaments sexuals també és una característica notable: hi ha individus que tenen parelles sexuals duradores i altres individus canvien de parella freqüentment; es relacionen sexualment amb membres de la família immediata i amb membres que no ho són, les femelles es masturben entre sí, i fins i tot els animals massa joves o massa vells per a reproduir-se també participen de les activitats sexuals.

Finalment, els bonobos són els únics primats que han estat observats realitzant sexe genital cara a cara (mascle-femella, mascle-mascle i femellafemella).

En definitiva, el que destaca d'aquests ximpanzés és la seva variada activitat sexual. I aquest fet reforça la idea que les pràctiques sexuals en el món animal són "naturals" ja siguin heterosexuales, homosexuals, individuals, en parella o en grup.

Així, i insistint en la prudència que cal tenir si es fan comparacions amb els animals, si observem els més propers genèticament als éssers humans un dels trets que els caracteritza és, de nou, la diversitat sexual.

2.1.12. L'educació sexual i el plaer EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Plaer](#)

[#Prevenció](#)

Desenvolupament

Responen a les qüestions següents:

1. En grups de 3-4, imagineu que heu de donar un taller d'educació sexual per a jòvens com vosaltres, però en lloc de centrar-vos en els perills del sexe, voleu tractar del plaer. També voleu que siga una educació sexual inclusiva (que tinga en compte totes les orientacions, identitats, corporalitats...). De què es parlaria en el vostre taller?
2. Poseu en comú totes les propostes amb el grup classe anotant-les a la pissarra. Comenteu-les, valorant si amb un taller que les incloguera totes la gent jove podria gaudir d'unes relacions sexuals plaents i segures.
3. Per què penseu que l'educació sexual tradicional està més centrada en els perills que en els plaers?
4. Imagineu aquesta escena: "Una parella (xic i xica, dos xics) comença a tindre relacions sexuals, l'excitació va en augment, volen tindre relacions amb penetració però l'únic preservatiu que tenen està caducat; llavors, decideixen fer-ho a pèl". Diríeu que ha sigut una relació plaent? Posem-nos en la ment dels amants per a valorar-ho i imaginem distintes situacions.

Comenteu-les després.

- a. La xica estava tot el temps preocupada per si el xic no es retirava a temps i ejaculava dins, i no va poder gaudir.
  - b. El xic estava tot el temps preocupat per si no es retirava a temps, i no va poder gaudir al cent per cent.
  - c. La xica (o el xic) va estar preocupat tot el temps perquè temia que la parella fora zero-positiva.
  - d. El xic (o la xica) estigué molt preocupat durant dos mesos després de la relació, ja que fins que no es va fer la prova de VIH no va estar segur que no s'havia contagiat.
5. [Per a BC]. Llegiu i comenteu els fragments de la informació per al professorat "[El plaer en l'educació sexual](#)", que tracten els conceptes d'*eroticitat* i de *racisme eròtic*, i la relació entre la planificació de les relacions sexuals i el plaer. Tracteu de respondre també a les qüestions que es plantegen en el primer paràgraf.

Text. El plaer en l'educació sexual

[...] posar el plaer en el centre i reflexionar i preguntar-nos sobre el desig, el plaer o l'erotisme és una tasca educativa de primer ordre. En la nostra societat, què es considera eròtic? Per què hi ha pràctiques que es creuen més plaents o que mereixen el títol de "sexuals"? Per què n'hi ha d'altres que es condemnen o són qualificades de "desviades"? Quins cossos es veuen atractius i desitjables i quins no? Com ens sentim les persones quan no *encaixem*? És ètic buscar el nostre plaer encara que l'altra persona no el senta?

Es pot educar (o deseducar) el desig perquè siga més ric? És possible una pedagogia que pose en el centre el plaer?

Els estudis sobre la matèria apunten al fet que allò que desperta el nostre desig no és merament una qüestió de preferència personal, sinó que es veu afectat pel nostre entorn social i cultural. La imatge de les nombroses tribus africanes on les dones mostren obertament els pits contrasta vivament amb el caràcter eròtic que aquests tenen en la nostra cultura, per posar només un exemple. El terme **eroticitat**, encunyat per l'investigador argentí Beto Canseco, dona compte de l'existència d'unes normes que regulen el nostre desig, encara que no ho facen de manera determinista. En el mateix sentit, la investigadora argentina val flores ens parla del **racisme eròtic** en referència a la consideració que només uns tipus de cossos, i no uns altres, es consideren atractius i susceptibles d'excitar-nos. Aquest racisme és una discriminació que limita a qui habita determinades corporalitats, però també margina a qui les desitja. Preguntar-nos, doncs, sobre els diferents dispositius d'eroticitat (la pornografia, la moda, la ficció, els videojocs, l'educació sexual heterocentrada i capacitista...), i què ens porta a considerar eròtics uns cossos i no uns altres, és un primer pas per a ampliar els models d'erotisme i que tinguen cabuda altres corporalitats i altres pràctiques.

[...]

D'altra banda, la mal considerada **planificació** de les relacions sexuals –que sembla que reste espontaneïtat, plaer o gràcia a la relació– és un factor que pot augmentar el plaer. Si planifiquem la relació donant-li el temps que necessita –i no

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.1. EROTISME I PLAER

hem d'estar pendents que vinguen la mare, el pare o qui siga que ens puga interrompre–, podem gaudir més. Si planifiquem l'espai –i aquest és més íntim i acollidor–, podem gaudir més. Si planifiquem què pot passar amb la parella durant la relació i ho parlem abans –*i si em ratlle?, i si no m'agrada?, i si algú dels dos no gaudeix?, t'enfadaràs si parem?–*, estarem més tranquils/es i podrem gaudir més. La planificació inclou també la prevenció de riscos: si usem algun mètode i ho tenim previst, ens preocuparem menys. En definitiva, la planificació ens permet gaudir durant la relació i gaudir després d'aquesta perquè no patirem per haver corregut cap risc.

[Nota per al professorat. La informació "[El plaer en l'educació sexual](#)" ens donarà pautes per a moderar el debat. De fet, podem recomanar-ne la lectura completa en els cursos superiors]

2.2. AUTOEROTISME

Objectius

- Entendre l'autoerotisme com una pràctica saludable que propicia l'autoconeixement, a qualsevol edat i també en una relació de parella.
- Reconèixer el dret de les dones al plaer, a l'autoconeixement i a una relació saludable amb el seu cos.
- Desmuntar els tabús al voltant de la masturbació femenina.
- Qüestionar el model de sexualitat sexista que considera que la sexualitat de les dones està al servei del plaer de les altres persones.
- Evidenciar que la sexualitat està present també en la infantesa, i una de les seues mostres n'és la masturbació infantil.
- Mostrar la necessitat d'acompanyar les criatures en la vivència saludable de la seua sexualitat.

2.2.1. La masturbació en parella 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masturbació

#Plaer

#Comunicació

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el capítol **#GOODVIBRATIONS** (6 min 29 s), de la sèrie *Oh My Goig*, on Andrés descobreix accidentalment el vibrador de la seua parella Emma i s'enfada. Durant la discussió es desgranen tota una sèrie de tòpics, per exemple, que els xics necessiten masturbar-se i les xiques no. Quines altres situacions poden crear tensions en les parelles pel que fa a les relacions sexuals? Penseu-les per parelles i comenteu-les en gran grup.

Després, llegiu el text "Paraules que rimen amb sexe" i comenteu els diferents aspectes que s'hi tracten. Quins problemes (falta de respecte, d'empatia, de comunicació...) diríeu que té la parella formada per Emma i Andrés?

Oh My Goig és un projecte educatiu de BTV pensat per a informar i sensibilitzar les persones joves per tal que es coneguen millor i puguin gaudir d'una vida sexual positiva, responsable i lliure. Els diferents capítols de la sèrie estan conduïts per Noe Elvira, del Centre Jove d'Anti-concepció i Sexualitat (CJAS- APFCiB) i inclouen sempre una part ficcional. Si disposem de temps, podem veure i comentar el programa complet sobre el plaer: **OH MY GOIG - EL PLAER SEXUAL - E03 complet** (28 min 30 s).

Text. Paraules que rimen amb sexe.

Hi ha una sèrie de paraules que haurien de rimar amb "sexe": respecte, empatia, confiança, seguretat, comunicació, plaer, cura, diversitat...

- **Respecte.** Tractar les altres persones amb respecte significa pensar en els seus sentiments i en el que és important per a elles. Tanmateix, el respecte va en dues direccions: les persones han de respectar-nos, i nosaltres les hem de respectar a elles. I per a respectar bé és important l'**empatia**, ja que és la capacitat de posar-se en el lloc de l'altra persona, encara que també té un camí d'anada i un altre de tornada, és a dir, ens posem en el lloc de l'altra persona però després tornem per a connectar amb nosaltres mateixes.
- **Confiança.** Confiar en algú significa sentir seguretat i tranquil·litat quan estem amb la persona. En les relacions sexuals, la confiança va de la mà de la **seguretat** que ens dona saber que els nostres desitjos (pors, inseguretats...) seran tinguts en compte, i que podem parar en qualsevol moment sense témer que l'altra part ens force o ens pressione. Si pensem que la confiança i la seguretat són més difícils en una relació puntual, hauríem de parlar abans i deixar clar que hi ha sempre el dret a parar si la relació no és satisfactòria per a una de les dues persones, i en cap cas es consenteix la pressió o la coacció.
- **Comunicació.** Abans, durant i després d'una relació sexual la comunicació és fonamental. Abans, hem de poder compartir les nostres expectatives i temors: *i si no m'agrada? I si no t'agrada? I si orgasme massa prompte? I si no*

orgasme? De segur que no t'enfadaràs si vull parar? Durant la relació, hem de seguir preguntant per tal de garantir un **consentiment entusiasta**. I després, podem seguir parlant i comentant per si hi ha intenció de repetir i podem millorar. I això serveix per a les relacions d'una nit o per a les més freqüents.

- **Plaer.** Un dels objectius de les relacions sexuals és el plaer, i quan és compartit pot ser molt gratificant. Per això ha d'estar relacionat amb la **cura**, perquè cuidar-nos i cuidar de l'altra persona – ja siga en una relació estable o en una d'ocasional– és garantia de satisfacció. Tanmateix, per a cuidar i cuidar-se, convé recordar que els plaers són diversos i que no poden donar per fet que a tot el món li agrada el mateix.
- **Diversitat.** En les nostres preferències eròtiques i sexuals hi ha una part cultural i una part personal. Sovint ocorre que ens guiem pels models culturals (sovint androcèntrics i sexistes), encara que no ens donen plaer. Això ens pot portar a exigir a l'altra persona que s'hi adapte, i/o a autoexigir-nos a nosaltres que ens agraden determinades pràctiques. Aquesta autoexigència suposa el menyspreu dels sentiments i de la sensibilitat pròpia o aliena, molt més diversa que els models imperants. En lloc d'escoltar el nostre cos –i el de l'altra persona– per a veure què desitja i què li agrada en realitat, ens maltractem exigint el gaudi amb el que se suposa que és la sexualitat *normal*.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.2. AUTOEROTISME

2.2.2. Autoconeixement E

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Masturbació

#Plaer

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo "Jessy i la seua amiga" (2 min 24 s), fragment del capítol 5 de la sèrie *Big Mouth* (temporada 1) on Jessie parla amb la seua vulva, animada per la monstre de les hormones.

Després, busqueu una altra parella i compartiu les respostes. Finalment, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions:

1. Està ben vist que les xiques diguen que es masturben?
2. És fàcil parlar de la masturbació amb les amistats?
3. Com aconseguix una xica arribar a l'orgasme?
I un xic?
4. Quines parts dels genitals femenins coneixeu?
I dels masculins? Feu-ne un dibuix.
5. Heu sabut representar el clítoris per dins i per fora?
6. Quina relació tenen les xiques amb els seus genitals? Les xiques coneixen els seus genitals? I els xics, els seus? Llegiu el text de més avall i completeu la vostra resposta.

Text: Relació de les xiques amb els seus genitals

A les xiques, se les ha mirat i parlat de totes les parts del seu cos (el nas, els ulls, la boca, el pit, els malucs...); però per la vulva s'ha passat de puntetes, i pel clítoris, ni nomenar-lo. Els genitals femenins són anatòmicament més inaccessibles, i es necessita un espill per a veure-ho tot amb claredat. No està ben vist que les dones es mirin les vulves ni que en parlen; tampoc són celebrats socialment, tal com sí que es fa amb els xics, ni s'anima a l'autoconeixement, més aviat el contrari (*No et toques, cotxina!, Que et pica?*). En les parets o en les portes dels lavabos no hi ha clítoris dibuixats –poca gent sabia com fer-ho–, i si hi trobem alguna cosa són forats i penis que els penetren o hi ejaculen. Resulta també més complicat identificar els senyals de l'excitació (lubrificació, erecció del clítoris, congestió vaginal...) i, a falta de curiositat, els primers contactes amb els genitals tenen a veure amb la regla. A més, són constants els missatges que fan referència a la brutícia i a la mala olor dels genitals, i sovintegen les recomanacions de productes per a la higiene íntima (sabons, desodorants...), sense que existisca la seua corresponent masculina. El reduccionisme reproductiu fa que les xiquetes sàpiguen que tenen úter i ovaris però que desconeguen posseir un clítoris que només serveix per a donar-los plaer.

2.2.3. Masturbació femenina 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masturbació

#Infantesa

#Plaer

Desenvolupament

Per parelles, compareu les dues posicions cap a la masturbació que mostren aquests materials.

- a) El vídeo protagonitzat pels Leñecos Pixelito i Leandra Vídeo, creat per la LEA (Liga para la Educación Audiovisual), una associació que pretenia "formar una nueva generación de espectadores exigentes y denunciar y limpiar toda la suciedad mediática que invade nuestros hogares...". Es va emetre en Antena 3 al 2007.
- b) El text "La masturbació", un fragment del llibre de Jane Wallace, *Masturbación, proceso contra la culpabilidad de las mujeres*, escrit l'any 1975 i traduït al castellà per La Sal, el 1981.

Amb el grup classe, discutiu al voltant d'aquestes qüestions: Wallace descrivia les diferències en la consideració cap a la masturbació masculina i femenina. Penseu que encara existeixen? Quina és la posició de la societat actual davant de la masturbació infantil? I en l'adolescència?

Text. La masturbació

Jane Wallace, *Masturbación, proceso contra la culpabilidad de las mujeres*, La Sal, 1981

"Totes les persones es masturben d'una manera o d'una altra. I si és un fet universal, per què s'oculta de forma tan persistent? S'encobreix per un sentiment de culpa. Ens han fet sentir que és dolenta; per això, quan ho passem bé, ho compensem amb sentiments de culpabilitat. /.../ Si vas en bus, segurament la dona que va davant s'ha masturbat abans d'eixir de casa. Tot el món al teu voltant es donarà plaer hui, demà, la setmana que ve o el mes que ve. Possiblement, al món es donen un bilió d'orgasmes al dia a través de l'autoerotisme.

La vulva i els sentiments cap a aquesta són tan importants per a una dona com el penis per a un home. L'autoimatge de cada una de nosaltres depèn en certa manera de la visió que tenim dels genitals. A mesura que acceptem el nostre cos com una gran zona plaent, i estimem cada gram del plaer que ens proporciona, la percepció del nostre cos canvia i amb ella la manera de veure'ns. Nosaltres i els nostres cossos no som dues entitats separades.

Durant molt de temps, el plaer s'ha fet malbé pels sentiments de culpa, pels remordiments i les autopromeses de no fer-ho mai més, i tot això és provocat per com ens han ensenyat a odiar els nostres cossos i a nosaltres mateixes. Alguns pares consideren que tocar-se els genitals pertany a la mateixa categoria que furgar-se el nas o tirar-se un pet; però no renyen les xiques iguals que els xics. A les xiques els diuen: cridaré el metge, la policia... i elles han d'aprendre a ocultar-ho.

/.../ Els xics tenen un avantatge sobre les xiques per a l'autoerotisme: es veuen els penis, les ereccions, el procés, i finalment, l'ejaculació.

Tota l'evidència de l'excitació és concreta. A més, s'espera que ho facen. Per contra, les xiques no poden veure's els genitals. Col·locar la mà entre les cames és reprimint per les mares. Tocar-se és brut: "No us toqueu, no us mireu, no us oloreu i, sobretot, no us masturbeu, especialment si voleu ser xiquetes perfectes". Els pares no renyen els fills mascles que es toquen. /.../ "

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.2. AUTOEROTISME

2.2.4. La histèria i els vibradors 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masturbació

#Plaer

#Salut de les dones

Desenvolupament

Mireu el *tràiler de la pel·lícula Hysteria* (Tanya Wexler, 2011, Regne Unit), que tracta sobre l'invent del vibrador per a tractar una "malaltia" l'anomenada histèria. Llegiu i comenteu també el text "Els vibradors", per parelles o grups. Responen a les qüestions.

Qüestions

1. Busqueu informació sobre la malaltia anomenada 'histèria' i que ja existia en l'antiga Grècia.
2. Busqueu també informació sobre el metge Isaac Baker Brown, que considerava que la masturbació femenina provocava problemes mentals i defensava que la mutilació del clitoris prevenia comportaments poc femenins o la rebel·lia de les dones.
3. Quin és l'ús col·loquial de la paraula 'histèria' avui en dia?
4. La pel·lícula dona una visió molt alegre del tractament de la histèria i de l'invent dels vibradors. Penseu que la realitat era així?
5. Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe

Plaer i eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.2. AUTOEROTISME

Text. Els vibradors

Quan Rachel P. Maines estava investigant sobre costura i llegia les revistes femenines de principis del segle XX que parlaven del punt de ganxo, els brodats o les blondes, es va sorprendre de trobar un munt d'anuncis d'uns aparells vibradors que s'anunciaven com a relaxants musculars. El descobriment va ser tan sorprenent que deixà de banda la costura i es va endinsar en l'apassionant món dels vibradors i d'una malaltia, l'anomenada histèria.

"Histèria" és una paraula d'origen grec que significa "el que procedeix de l'úter". La histèria incloïa una sèrie de símptomes molt variats: nervis, insomni, retenció de líquids, espasmes musculars, falta de gana, irritabilitat, etc. i ja els grecs en parlaven. Freud va considerar que en l'origen de la histèria hi havia l'experiència d'abús sexual per part d'hòmens de l'entorn proper o familiar.

En la tradició mèdica occidental, i durant el segle XIX, hi hagué diversos tractaments per a la histèria, com ara la mutilació genital femenina o intervencions agressives sobre l'úter (sagnats, injeccions de nitrat de plata, cauteritzacions, histerectomia, etc.). La hipòtesi de Maines, que recull la pel·lícula, és que també hi havia un tractament per a la histèria que consistia en el massatge genital fins a l'orgasme, dut a terme pel metge o per la matrona. Considerada una tasca carregosa, que exigia constància i temps, sembla que quan el 1880 un metge va inventar el primer vibrador a bateries, l'aparell va ser rebut amb entusiasme.

Maines explica que el vibrador va ser un dels primers aparells elèctrics de la història, concretament el cinqué, per darrere de la màquina de cosir (1876), el ventilador, la bullidora d'aigua i la torradora. El 1920 hi havia almenys deu fabricants de vibradors i durant les dues primers dècades del segle XX en va proliferar la publicitat.

L'anunci més antic d'aquest aparell és de 1899 i és presentat com a cura per al mal de cap, la neuràlgia i les arrugues. L'American Vibrator s'anunciava així:

"Pot connectar-se a qualsevol endoll elèctric, pot usar-lo vosté sola, en la intimitat del vestidor o de l'alcova, i ofereix a cada dona l'essència de la perpètua joventut."

El Bebout Vibrator es presentava com a "Suau, relaxant, vigoritzador i refrescant. Inventat per una dona que coneix les necessitats de les dones. Tota la naturalesa batega y vibra de vida".

En general, eren mostrats com a ferramentes de relaxació i per a la salut de les dones amb frases com "tots els plaers de la joventut... vibraran en tu", encara que de vegades s'adreçaven als hòmens que volien retornar la salut a les seues esposes.

Els vibradors com a instruments mèdics i domèstics perduraren fins al 1920. Per la seua banda, la histèria va desaparèixer del catàleg de malalties el 1952. Quasi una dècada més tard, els vibradors tornaren a aparèixer, però ja clarament com a auxiliars sexuals.

Font: Raquel Maines (2010): *La tecnologia del orgasmo*, Ed. Milrazones.

2.3. LA SEDUCCIÓ

Objectius.

- Entendre què és la seducció i les diferències culturals, d'edat, gènere...
- Conèixer com ens relacionem mitjançant la seducció, què ens atrau i què fem per atraure.
- Identificar la seducció que no respecta els desitjos de l'altra persona i promoure formes de seducció ètiques, empàtiques i curoses.
- Denunciar els rols de gènere tradicionals segons els quals els hòmens han de portar la iniciativa en les relacions sexuals i han d'insistir.

2.3.1. Què és la seducció per a tu? 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles.

Etiquetes:

#Seducció

#Rols/expressió de gènere

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo "[Cervell dividit](#)" (2014, 5"). Els alumnes Josiah Haworth, Joon Shik Song i Joon Soo Song del Ringling College of Art and Design, van crear aquest vídeo animat que mostra la lluita interior entre el costat sensible i coherent i la part arrogant i invasiva.

Llegiu el text "La seducció" de Charo Altable. Reflexioneu individualment sobre les qüestions que s'hi plantegen i compartiu-ho en parelles. Podeu fer algunes entrevistes a persones de la vostra edat i a persones de l'edat dels vostres pares i mares, i avis i àvies sobre les qüestions que s'hi plantegen. Amb els resultats de les reflexions i de les entrevistes podeu fer un debat en tot el grup.

Qüestions

1. Què és per a tu la seducció?
2. Què t'atrau de les teues amigues i amics?
3. Què et sedueix de les dones, dels hòmens o de les persones en general?
4. Com sedueixes tu?
5. Què és una dona atractiva o seductora, segons el cinema i els mitjans de comunicació? Què és un home seductor?

En el teu entorn d'amistats, quines característiques ha de tindre una dona seductora? I un home seductor?

6. Pots preguntar a les persones majors del teu entorn què els sedueix de les seues parelles. Pregunta-ho també a persones de la teua edat, xiques i xics, i fes una comparació per edat i per gènere. També podeu preguntar-ho a persones més majors. Feu aquest treball d'investigació per parelles.
7. Debat aquestes qüestions i el resultat de les entrevistes en tot el grup.

Text. La seducció

En la nostra societat la paraula *seducció* suscita engany i manipulació. N'hi ha prou a consultar el diccionari de l'AVL: Seduir. 1. Atraure (a algú) per la seua bellesa, per la seua gràcia. 2. Induir (a algú) a mantindre relacions sexuals, amb enganys o amb l'atractiu físic. Però si atenem l'origen llatí, *seducere* és atraure o conduir cap a si. Per tant no ha de ser necessàriament enganyós; és atraure cap a si algú que ens agrada mitjançant la paraula, la mirada, els gestos, el cant o la dansa, etc.

Segons Fina Sanz, "la seducció és el que fem – conscientment o inconscientment – per a buscar el reconeixement i la valoració de les altres persones. És una crida d'atenció a l'altre/a" i ocorre en totes les edats. A més, no només volem seduir en qüestions amoroses la persona o les persones que ens atrauen i a les quals volem acostar-nos o tindre una relació, sinó que tractem d'agradar a altres persones i en diferents ambients per a ser reconegudes, acceptades,

tingudes en compte, apreciades i estimades per les persones del nostre entorn familiar, d'estudi, de treball o de diversió.

La vertadera seducció implica un desig de relació basat en una emoció, encara que de vegades algunes persones tracten de seduir usant diverses tècniques mecàniques per a aconseguir el que volen, sense tindre en compte l'altra persona.

La seducció, d'altra banda, és diferent segons les edats, el gènere amb què ens identifiquem, l'època històrica o les diverses cultures. Així, per exemple, per als japonesos heterosexuales, el bescoll és la part del cos femení que consideren més atractiva. Per aquesta raó, moltes dones del Japó presten una atenció especial a la base del cap i en cuiden la finor tant o més que la del rostre. Així, l'empolvoren i l'aromatitzen per a resultar atractives o misterioses, ja que consideren que el misteri és el que realment és seductor. Per als antics egipcis, per posar un altre exemple, era important tindre els ulls grans perquè suposava un distintiu de bellesa, de manera que era habitual que els allargaven gràcies al maquillatge.

La mirada ocupa un lloc important en la seducció. El poeta andalusí Ibn Hazm de Còrdova, en el llibre *El collar de la coloma*, que tracta sobre l'amor i els costums amorosos hispanoàrabs del segle XI, diu:

"Amb la mirada s'allunya i s'atrau, es promet i s'amenaça, es reny i es donen ànims, s'ordena i s'impedeix, es fulminen els criats, es preveu contra els espies, es riu i es plora, es pregunta i es respon, es concedeix i es nega. Cada una

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.3. LA SEDUCCIÓ

d'aquestes situacions té un signe especial en la mirada; però aquests signes no poden ser definits, si no es veuen, no es poden pintar ni descriure si no és en parts molt xicotetes”.

Pel que fa a les diverses expressions emotives del rostre, indicadores de l'estat amorós, esmenta la sorpresa i l'ansietat que es reflecteixen en la cara de l'amant quan, de sobte, se li apareix davant la persona a qui estima. Així mateix, al·ludeix a la confusió que s'apodera d'ell en veure algú que, per la seua semblança, li recorda l'estimat.

2.3.2. Ser conscient del que em sedueix¹ 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Seducció

#Dinàmica corporal

Desenvolupament

Opció 1.

1. Formeu parelles no mixtes, preferiblement amb algú de classe a qui no conegueu molt, i llanceu una moneda a l'aire. Qui l'encerte tractarà de seduir la parella utilitzant els mètodes o la manera que li és pròpia quan vol agradar a algú. Repetim l'activitat amb una altra parella distinta. La parella seduïda és lliure d'acceptar de grat la seducció o de rebutjar-la.
2. Després formem parelles mixtes i tornem a tirar a sorts qui és el/la seductor/a. La diferència és que si som xiques hem d'intentar seduir com pensem que ho faria un xic, i si som xics, intentarem seduir com pensem que ho faria una xica. Les persones seduïdes han de respondre també (amb grat o desgrat) imaginant que són de l'altre sexe.
3. En acabar, posem en comú l'experiència i expliquem com ens hem sentit.

Opció 2.

Aquest és un exercici d'interiorització, que s'ha de fer en silenci. Podem posar una música relaxant a un volum baix. El professorat convidarà l'alumnat a fer el punt 1. Quan hagen acabat passaran al punt 2 i així successivament fins al final.

1. Tria una persona entre els companys que conegues poc. Poseu-vos davant per a poder mirar bé la cara, els gestos i els ulls. Parleu de qualsevol tema durant uns minuts.
2. Tanqueu els ulls i adoneu-vos del que us ha atret d'aquesta persona, què és el que no us ha agradat o desagradat, de quina manera ha intentat ser atractiu/va i de quina manera he intentat jo ser atractiu/va o agradar-li. (Aquesta part no la comentaràs amb ningú. És un exercici per a adonar-te'n tu).
3. Repetiu l'exercici amb dues persones més.
4. Quan hages acabat torna al teu lloc, tanca els ulls i adona't de la importància que tenen per a tu els gestos corporals de les persones que t'atrauen, l'expressió de la cara i els ulls, la mirada, la veu, la manera d'expressar-se, la manera d'estar, l'energia o la personalitat. Adona't si has imaginat o interpretat aquesta persona segons el que hi has captat. (Pausa de 3 o 4 minuts). Tria una altra persona per a compartir el que vulgues de l'activitat.
5. Debat general en tot el grup.

i Exercici adaptat de: SANZ, Fina (1995). *Los vínculos amorosos*. Kairós.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.3. LA SEDUCCIÓ

2.3.3. Història d'una seducció EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles.

Etiquetes:

[#Sedució](#)

[#Diversitat funcional](#)

[#Amor\(s\)](#)

[#Diversitat intel·lectual](#)

Desenvolupament

Mira aquestes fotografies. Tria'n dues i imagina una història de seducció i acostament. Escriu-les en 7 o 10 minuts. Després, comenta-les amb una persona. Voluntàriament podeu llegir-les a classe. Si ho prefereixes pots identificar-te amb una de les persones. Després, feu un debat.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.3. LA SEDUCCIÓ

2.3.4. La seducció entre els Wodaabe EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles.

Etiquetes:

#Seducció

#Diversitat cultural

Desenvolupament

Vegeu el vídeo "[Wodaabe, la tribu en la que las mujeres tiene el poder y todos los maridos que quieren](#)" (10').

Feu un debat sobre les diferents maneres de seduir, de dones i hòmens segons les cultures. Cada persona té, a més, una manera particular de seduir que correspon a la seua personalitat, els seus gustos i interessos.

Article. [Wodaabe, la tribu donde las mujeres son las que mandan, y pueden tener los maridos que quieren](#)

"Probablement es tracte del festival de bellesa més impressionant del món, però la diferència respecte del que estem acostumats és que no són dones les que hi participen, són els hòmens de la tribu Wodaabe.

La tribu Wodaabe és una comunitat islàmica nòmada que passa la major part del temps al Sahel, però que també pot trobar-se al Camerun, el Txad i Nigèria. La cita més important per a aquesta tribu és el mes de setembre, al final de l'època de pluges, quan celebren el festival de Gérewol. Una celebració que dura set dies i set nits, i té lloc en una ubicació desconeguda que només es revela pocs dies abans.

Els hòmens de la tribu es preparen durant sis hores maquillant-se el cos i el rostre per al gran moment del festival, en el qual han d'exhibir-se espectaculars davant de les dones. El jurat davant del qual han de ballar són les tres dones més guapes de la tribu, i cada una triarà el seu guanyador.

Veient la dansa dels hòmens també està la resta de dones de la tribu, que poden triar el seu pròxim marit. Si els agrada un d'ells poden decidir ser "robades" per ell i deixar arrere els marits actuals. Les que volen ser "robades" han d'esperar que el seu favorit els toque el muscle.

Per a aquesta tribu polígama el fet que les dones que trien els hòmens ja estiguen casades no és important perquè els està permès tindre més d'un marit. També les dones fadrines poden tindre sexe quan vulguen i amb qui vulguen. Les dones wodaabe tenen el poder en aquesta tribu i això comporta llibertat sexual.

Qüestions

1. Llig la informació sobre els Wodaabe, després de veure els vídeos, i compara la manera de seduir en la nostra cultura i la manera de seduir entre els wodaabe.
2. Què has sentit en veure aquests vídeos? Què és el que més t'ha cridat l'atenció? Què és el que més t'ha agradat?
3. Creus que la seducció és natural o que cada cultura i cada època té unes maneres pròpies de seduir construïdes culturalment?
4. Tant en la notícia com en els vídeos, es diu que les dones wodaabe "tenen el poder".

Penses que aquest titular és rigorós i descriu la situació? Creus realment que tenen molt més poder que els hòmens?

5. Reflexioneu sobre aquestes qüestions en parella i després en grups de quatre persones. Finalment, feu un debat en tot el grup.

Plaer i eròtica

2

2.3.5. Desig, atracció, seducció... 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Seducció](#)

[#Comunicació](#)

Desenvolupament

Individualment, responeu a les qüestions i després compartiu les vostres reflexions en un grup de 4 persones. Finalment, poseu en comú les vostres idees amb el grup classe.

Qüestions:

1. Escriviu paraules o frases que us suggerisquen les paraules següents: amor, enamorament, desig, atracció, seducció i sexualitat. Intenteu explicar, a partir de les paraules, què és cada element.
2. Com seduïm (gestos, paraules, accions...)? És més important el llenguatge corporal, el llenguatge verbal o ambdós?
3. Com ens agrada que ens seduïsquen? Com no ens agrada que ens seduïsquen?
4. Hi ha maneres masculines o femenines de seduir?
5. La seducció pot donar lloc a malentesos o enviar/rebre missatges confusos? Per exemple? Com podem evitar l'ambigüitat?
6. La seducció pot arribar a ser agressiva? Com podem evitar-ho?
7. La seducció és el primer pas per a l'apropament amistós, sexual i amorós. Actua

com a factor desencadenant (al principi d'una relació despleguem molts més encants i energia per seduir l'altra persona), però també manté i incrementa el vincle a través de la seducció del dia a dia. Penseu que és important seguir seduïnt la parella quan ja hem establert una relació?

8. Llegiu i comenteu l'explicació de Fina Sanz sobre l'enamorament i l'amor. Què penseu de l'afirmació del darrer paràgraf?

Enamorament i amor

Per a Sanz, l'enamorament no és l'amor. L'enamorament és l'encanteri que passem al principi d'una relació, idealització que pot acabar si ens estampem amb la realitat, o pot transformar-se en amor si decidim seguir endavant amb el vincle.

Quan passa un temps, la fantasia pròpia de l'enamorament va deixant pas a la realitat, i som capaços de veure l'altra persona tal com és. Si la diferència entre la nostra fantasia i expectatives i la realitat és molt gran, la relació amorosa s'acabarà. Per contra, quan es decideix continuar, el trencament de la idealització inicial pot ser una mica dur, però es tracta d'una frustració positiva i necessària per a l'evolució i consolidació del vincle, ja que la nostra relació és amb una persona real, no amb una fantasia.

Dins de la subcultura masculina és comuna la necessitat de l'enamorament continu i la por a la pèrdua de la identitat si el vincle es transforma en amor, de manera que molts homes viuen només la dinàmica seducció-enamorament sense fer el trànsit a una relació més profunda.

2.3.6. Tan guapa i a soles? EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Sedució](#)

[#Violència al carrer](#)

[#Violència sexual](#)

Desenvolupament

Mireu la vinyeta i responeu a les qüestions, per parelles.

Qüestions:

1. Heu vist o viscut alguna situació semblant a la de la imatge en la qual una xica que està prenent tranquil·lament una copa és interpel·lada per un xic i qualificada de 'sola'? Què us sembla la resposta d'ella?
2. De vegades hi ha xics que diuen "Què feu tan soletes?" quan hi ha dos o més xiques. O li diuen a un xic que està amb unes quantes xiques: "Que ben acompanyat estàs!" Per què passa això?
3. Penseu que el carrer o els locals d'oci (pubs, discoteques...) són espais que xics i xiques podeu ocupar amb la mateixa llibertat? Si hi veieu diferències, quines són? Per què ocorre?
4. Què opineu de les discoteques que deixen entrar les xiques gratis i només cobren entrada als xics?
5. Mireu la píndola de la Unitat d'Igualtat UVEG "[No et deixes embolicar](#)" i comenteu-la.
6. Llegiu i comenteu l'entrada "[Piropos](#)" d'Antiseductor.

7. Creieu que encara hui en dia els xics han de portar la iniciativa en matèria sexual?
8. Podeu també veure i comentar la resta de [Píndoles audiovisuals de la Universitat de València per a la prevenció de la violència de gènere](#). Us animaríeu a fer el vostre propi vídeo?
9. [Per a BC] En l'entrada "Piropos" es parla dels "seductors científics". Álvaro Reyes és un d'aquest seductors que cobren per ensenyar a "lligar" d'una manera invasiva, sense respectar les dones. Investigueu i prepareu una exposició crítica sobre aquests seductors.

Text. Piropos. No molestes

Piropos

Antiseductor. 1-1-15

No es una cosa que nos enseñen en el cole, ni tampoco en casa. Tu padre no te dice "hijo: tienes el derecho a piropear a quien tú quieras". Pero luego lo ves, ves cómo sucede, cómo lo hacen otros... y sobre todo ves que no tiene grandes consecuencias. Ya sea en el bar, desde la obra, del jefe a la becaria o del compañero de clase a la compañera de clase, el piropo es algo común y está plenamente aceptado.

El mundo pertenece a los hombres y el piropo es solo una de las manifestaciones de esta realidad, donde invadir la intimidad y molestar a las mujeres está legitimado, donde no hay ningún gran problema en invitar a un café a una tía que no conoces de nada (o que sí conoces y ya te dijo una vez que pasaba), donde los seductores científicos cobran 300 pavos por enseñar a acosar, donde le puedes entrar a una tía en un bar aunque ella ya haya declinado amablemente la compañía de 40 idiotas previos, donde se conquista el patio del cole para dar balonazos o donde se acapara el protagonismo en cualquier evento colectivo pisándolas a ellas.

El mundo pertenece a los hombres, es un hecho, y se puede y se debe colaborar para que cambie. No piropoear es lo más fácil y razonable del mundo, un pequeño paso para empezar a ser una persona mejor. NO SEAS BRASAS. NO MOLESTES./.../

2.4. Conductes sexuals i manaments socials de masculinitat i feminitat

Objectius.

- Visibilitzar com afecten els patrons de gènere i la diferent educació sexual donada a hòmens i a dones en la vivència de les relacions sexuals i en el plaer, i oferir eines per a oposar-se al sexisme.
- Qüestionar el model sexual hegemònic (coital, heterocèntric, normalista, sexista, androcèntric, fal·locèntric...) i desvelar la seua influència en la subjectivitat i en les relacions afectivosexuals.
- Mostrar la pressió social perquè la sexualitat siga només heterosexual i coital, i perquè hi haja dos models de gènere marcats per estereotips sexistes.
- Denunciar les violències exercides contra qui se n'ix dels models de gènere tradicionals.
- Dignificar les mal anomenades "pràctiques menors", entre les quals hi ha el petting, pràctica plaent, saludable i sense risc d'embaràs no desitjat.
- Entendre les diferents formes que pren l'erotisme humà (globalitat, genitalitat).
- Promoure una ètica de la cura en les relacions sexuals, tant les de parella com les ocasionals.
- Qüestionar la virginitat com a senyal de virtut i puresa en les dones, criticar la sobrevaloració de la primera vegada coital i reivindicar l'existència de moltes primeres vegades.
- Acostar-se a les dificultats de la primera vegada coital i desvelar els mites al voltant d'aquesta pràctica.

Canvis socials i sexualitat

Informació per al professorat

El model sexual hegemònic, i el comportament i l'actitud que s'espera en funció del sexe, han retallat les possibilitats relacionals i eròtiques de les persones. La sexualitat constitueix una part fonamental en la construcció de la identitat de gènere; però les identitats no són fixes ni immòbils, sinó que es formen i transformen a partir de la interacció amb les altres persones. El feminisme, els moviments LGBTI i la pressió social de molta gent, que no es resisteix a quedar-se ancorada en models de vida injustos, irrespectuosos i de vegades violents amb la diversitat, estan provocant canvis importants que porten a una major igualtat i justícia.

Tanmateix, aquestes transformacions no estan exemptes de problemes i desencontres, i les persones que trenquen amb la masculinitat i la feminitat hegemònica han d'inventar-se solucions sense comptar amb patrons que els marquen el camí. Les societats restrictives practiquen sovint una doble moral, que permetia l'incompliment de la norma per part d'uns quants que massa vegades eren aquells que s'entestaven a fer-la complir als altres. En canvi, qüestionar la norma implica el desig de modificar-la i, a part d'arriscar-se a la sanció social, es necessita una bona dosi de creativitat i de valentia.

La norma sexual parteix d'un model de masculinitat i de feminitat marcat per la diferència, la complementarietat i la jerarquia. Amb les dones s'associa la passivitat, la docilitat, la timidesa, la

col·laboració, els aconseguints del grup familiar, la sexualitat orientada a la procreació, l'ancorament afectiu, la maternitat com a realització, el lliurament... Amb els homes, l'agressivitat, la competitivitat, els aconseguints individuals, l'egoisme, la sexualitat activa orientada a la satisfacció, la manca d'ancorament afectiu, la paternitat accessòria amb escàs compromís, la continuïtat de llinatge... Es tracta de models jeràrquics perquè quan les dones es comporten de manera agressiva o egoista es considera que són una degeneració del model (*Quina mare!, pensa més en ella que en els fills!*); però quan els homes són generosos o curiosos, s'atribueix al seu mèrit o al seu esforç (*Quina sort tens que el teu home et cuina!*). D'una xica activa es dirà que és nerviosa; d'un xic, que és inquiet. D'una xica temperamental es dirà que és histèrica; d'un xic, que és apassionat. D'una xica que canvia d'opinió es dirà que és capritxosa; d'un xic, que és capaç de reconèixer els seus errors (Varela, 2005).ⁱ Podria existir la societat si tots ens comportàrem com a homes?, es pregunta l'antropòloga Dolores Juliano.

Tot i les resistències, el model sexual hegemònic està sent atacat des de molts fronts. Com explica Castells (2003),ⁱⁱ els canvis són nombrosos. Els avanços reproductius (anticoncepció, avortament, tècniques de reproducció assistida...) estan desvinculant la reproducció de la parella i la sexualitat de la reproducció. El matrimoni he-

terosexual està en crisi i ja no és viscut com una necessitat natural. Les famílies reconstituïdes (les noves unions després dels divorcis, la convivència amb fills de diferents pares o mares...) són cada vegada més nombroses, mentre el model de família nuclear clàssic amb pare, mare i criatures disminueix.

Pel que fa a la sexualitat, hi ha una major llibertat però també exigència de satisfacció sexual, requisit cada vegada més important en la parella, i hi ha una diversificació de pràctiques sexuals que abans eren considerades perverses o desviades (la penetració anal, el sexe oral, les pràctiques sadomasoquistes...), encara que l'omnipresència de la penetració, tant en el porno *mainstream* com en les pel·lícules romàntiques, opaca la diversitat i ens porta a preguntar-nos en quina mesura suposen una apertura o una perpetuació del model dominant a més d'un "deure" més que un "voler".

L'heterosexualitat, i la seua naturalització amb la complementarietat dels sexes, està també sent qüestionada. Els canvis legislatius (La llei integral contra la violència de gènere, de 2004, l'aprovació del matrimoni homosexual, 2005; el divorci exprés, 2005; la llei d'identitat de gènere, 2007; la llei trans valenciana, 2017, etc.) estan restringint el suport legal del patriarcat i protegint les minories.

També el feminisme continua denunciant el

i VARELA, Nuria (2005). *Feminismo para principiantes*. Barcelona: Ediciones B. En l'activitat "**Educació sexista i estereotips**" del bloc 1 podem veure més exemples d'aquesta doble consideració per a xics i xiques d'un mateix tret.

ii CASTELLS, Manuel (2003, 2a edició). *La era de la informació. El poder de la identitat*. Vol. 2. Madrid: Alianza editorial.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

patriarcat de *coerció*, mantingut amb la sanció legal discriminatòria, i el de *consentiment*, on la igualtat legal amaga una desigualtat manifesta que es disfressa d'elecció personal i de rol "consentit" (Puleo, 2005).ⁱⁱⁱ Acords internacionals com el Conveni d'Istanbul són instruments de lluita contra la violència envers les dones que cada vegada més països es comprometen a aconseguir. Autores com Glòria Anzaldúa, bell hooks o Gayatri Spivak ens ajuden a pensar el gènere de manera interseccional, juntament amb tots aquells dispositius que produeixen les diferències de classe, d'ètnia, de situació migrant, etc. D'altres, com Monique Wittig, defineixen l'heterosexualitat com un dispositiu de control que produeix la diferència entre els homes i les dones; Anne Fausto-Sterling, qüestiona l'existència de només dos sexes com a realitats biològiques; Judith Butler proposa la desnaturalització de conceptes com sexe, gènere i desig, ja que són construccions culturals que violenten aquells subjectes que no els segueixen de manera normativa, etc.

En definitiva, trobem un feminisme divers – postfeminisme, transfeminisme... – en la línia de flotació del patriarcat treballant incansable per reconquerir un dels bastions més importants on es manté el masclisme: les relacions afectivosexuals.

ⁱⁱⁱ PULEO, Alicia (desembre de 2005). "El patriarcat. ¿una organización social superada?" *Temas para el debate*. Núm. 133, pp.39-42.

Canvis en les dones

Informació per al professorat

Les dones són per a Giddens (1995)ⁱ les revolucionàries emocionals de la modernitat. Però aquesta revolució té costos. Per a aconseguir el seu desenvolupament personal, les dones han de fer, en paraules de Lagarde (2000), una *sobrevida*: ha de ser **sobremodernes i sincrètiques**.

“L'estereotip de gènere de finals del segle XX i principis del XXI és el de la dona sincrètica i sobremoderna, a la vegada tradicional i moderna que s'ocupa de tot, treballa, estudia, té parella, família, és mare, i tot ho fa bé. No se sent escindida. [...] Està d'acord amb el segon lloc, participa i és sexualment emancipada però, moderada i fidel, és una bona amant, cuida la seua salut i fins i tot el medi ambient, i practica alguna disciplina corporal i espiritual, porta la casa a les mil meravelles, apleix amb la seua ciutadania i és una excel·lent amfitriona. Té una parella magnífica que fins i tot l'ajuda, i fills i filles perfectes. Va parir sense dolor, és multiorgàsmica, exitosa i feliç. La seua autoestima llueix.”ⁱⁱ

El patriarcat ha educat les dones per a estar al servei de les necessitats alienes, les quals, de tant acomodar-s'hi, acaben sent les pròpies. Amb aquest exercici constant, les expectatives de les altres persones són manaments poderosos i és perd la capacitat de saber quins són els propis. La *moral sacrificial* explica per a Lagarde que la vida de les dones estiga centrada a respondre al que s'espera d'elles i no a descobrir què senten, què pensen, quines són les seues

necessitats afectives o les seues potencialitats. Els barons són subjectes que desitgen; les dones són els satèl·lits del desig alié.

La societat sobrevalora l'acompliment dels deures de gènere i fins i tot els converteix en virtut. El sacrifici és una virtut de gènere i ser egoista, un tabú. En les dones, disposar d'espais propis no destinats als altres és una transgressió i sovint provoca culpa. La parella tradicional, que Lagarde anomena *parella de la il·lusió*, converteix la relació en el centre de les seues vides i els espais i els temps propis, en innecessaris. El sistema penetra tant en la subjectivitat que el fet d'estar sense parella pot arribar a fer creure les dones que no són vàlides com a persones, i no tindre a ningú que les estime, fer-los sentir que estan malament. El temor a la pèrdua va acompanyat de la culpa per no aconseguir el que s'espera d'elles. L'autoestima que el patriarcat destina a les dones és una *autoestima de pertinença* en relació i depèn dels aconseguiments familiars. Per contra, el canvi de paradigma del Ser-per-als-altres a Ser-per-a-mi, permetria per a Lagarde el desenvolupament de l'*autoestima directa*, no mediada per l'altre sinó recurs i capital propi.

Aquests canvis, i els seus costos, passen perquè les relacions íntimes hagen de ser construïdes i negociades permanentment, amb les angoixes que genera “ser més lliure” per a actuar però haver de construir el propi model sense models, i amb la dificultat afegida de ser un camí de

dues velocitats, ràpida en les dones, i més lenta en els barons.

*En ocasions, en lloc de qüestionar-se la norma, el que es dona és la confluència del model femení cap al masculí –també en la vivència de la sexualitat– mantenint el sincretisme. No és estrany sentir a dones parlant d'haver-se follat un paio, veure adolescents presumint a classe de mantindre relacions coitals amb les seues parelles però criticant altres xiques per guarres o considerant la masturbació una porcada, i veure a protagonistes de sèries de moda (per exemple *Sexe a Nova York*) amb una vida sexual molt activa i encadenant parelles amb l'objectiu de trobar l'home de la seua vida per a formar una parella estable i casar-se.*

El feminisme ha explicat amb claredat d'on venim i nombrosos estudis, i la nostra observació, ens estan fent veure on ens trobem i el que queda per fer. És una realitat que les xiques, des de ben menudes, manifesten una major sensibilitat amb el sexisme que els seus companys barons, encara que han compartit currículum i context mediàtic. També ho és que les dones han superat l'ancestral retard en l'estudi i en la formació –tot i que el sostre de vidre continua– i que el fracàs escolar té nom de baró. Però els avanços són més lents en la relació de parella i la igualtat social pot fer pensar que en la intimitat de la llar i del llit està garantida la mateixa quota de justícia.

Lluny de ser un problema del qual les generacions més joves s'han alliberat, la violència

i GIDDENS, Anthony (1995). *La transformació de la intimitat*. Madrid: Càtedra.

ii LAGARDE, Marcela (2000). *Claves feministas para la autoestima de las mujeres*. Madrid: Ed. Horas y horas.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

de gènere també està present en aquestes, amagada sota els tòpics de l'amor romàntic tradicional: l'amor ho pot tot, la gelosia és senyal d'amor, cal lliurar-se completament a l'altra persona, etc.ⁱⁱⁱ Segons assenyala Carmen Ruiz Repullo (a partir de les dades del CGPJ) les víctimes menors d'edat amb ordres de protecció o altres mesures durant el 2019 foren 833. Segons aporta geoviolenciasexual.com, en les violacions múltiples perpetrades des de 2016 (197 en total)^{iv}, una de cada tres víctimes i un de cada quatre agressors eren menors d'edat.

En l'estudi "¿Fuerte como papá? ¿Sensible como mamá?", elaborat pel Centre Reina Sofia sobre Adolescència i Joventut (2015), s'analitzen els estereotips al voltant del que significa "ser xic" i "ser xica", i la manera en què es posen en joc les expectatives, els rols i els referents col·lectius, amb una mirada especial a les relacions interpersonals. L'informe aporta dades com ara que el 80% dels jòvens enquestats d'entre 14 i 19 anys diu conèixer o haver conegut actes de violència en parelles de la seua edat, i el 56,2% i 67% de xiques i xics, respectivament, creuen que els barons han de protegir les xiques.

Tot i constatar els canvis cap a la igualtat que s'estan produint en part de la gent jove, els patrons tradicionals de gènere (actiu, possessiu, sexual... per a ells; sensible, preocupada per la imatge, cuidadora... per a elles) continuen vius, de manera que l'educació sexual continua sent una urgència social.

iii Vegeu la informació del bloc 10 "Models d'amor: l'amor romàntic".

iv Agressions sexuals múltiples: 20 en 2016, 13 en 2017 i 86 en 2019. Font: Geoviolència sexual.

Preparats/ades per al sexeⁱ Informació per al professorat

Tal com constaten Megías i Rodríguez en el seu estudi a partir de grups de discussió i entrevistes amb jòvens de 15 a 19 anys de la Comunitat de Madrid i de Catalunya (2005)ⁱ, en l'educació tradicional, els xics hegemònics han de complir amb el seu rol; per tant, la sexualitat és una prova en la qual han de demostrar que saben fer, i després de *fer-ho*, ho contaràn al grup perquè aquest valide la gesta. "Estar preparat" significa per als xics tindre les habilitats per a fer-ho bé, i "fer-ho bé" vol dir "durar en el coit més de 5 minuts". Si la xica gaudeix, és un plus, però no és imprescindible –i ni tal sols es busca en una relació esporàdica. Estar preparat no significa en qualsevol cas estar "preparat emocionalment", ni estar disposat, ja que segons el model, ells sempre estan a punt. Per a una xica, estar preparada és diferent, i no té res a veure amb la mecànica del coit, perquè d'això ja se n'encarreguen ells. Per a elles, significa confiar en la parella i sentir que després de la relació els xics no se n'aniran, ni ho contaràn, en presumiran o malparlaran d'elles.

La primera vegada coital és molt important per a ambdós sexes en les relacions heterosexuales, un moment desitjat i temut per xics i xiques però per diferents raons. Els xics solen encarar amb inseguretat aquesta primera vegada, però no sol ser una experiència de descobriment i aprenentatge compartit, sinó un examen que han de passar sense cap error, o amb el mínim d'errors possibles. Comprar sexe és de vegades

un recurs per a "assajar", i així tindre la seguretat de "no fallar". Els més hegemònics senten que són ells els que estan a prova; per tant, l'èxit depèn i està a les seues mans. Com que les pors tenen a veure amb qüestions tècniques (de la mecànica sexual), l'experiència –que poden adquirir en relacions esporàdiques, on no s'han de preocupar pel plaer de l'altra persona– serveix per a donar-los confiança. Els xics heterosexuales no hegemònics, com que no se senten còmodes amb el rol de conquistador o caçador i no necessiten que les relacions amb xiques validen la seua masculinitat, solen iniciar les relacions més tard.

Per a les xiques, més que la por a la pèrdua de la virginitat, pesa la por a sentir-se defraudades sentimentalment o a sentir-se utilitzades. Així, a part de la por al dolor físic, temen que l'experiència no siga com esperaven, no saber com actuar, no fer-ho bé, ser comparades amb altres, que es burlen d'elles, equivocar-se en la tria de la persona adequada, etc. Les xiques tenen por al que pensen o contenen d'elles; saben, a més, que el seu físic serà examinat amb minuciositat (en general tenen l'autoestima corporal més baixa que els xics) i es pregunten si seran prou desitjables i si podran mantindre la relació amb el xic que els agrada.

En les relacions homosexuals, com que les persones estan igualment socialitzades com a hòmens i com a dones en una cultura patriarcal, el model sexual i els rols són els mateixos. Els barons gais consideren com a primera vegada la

penetració anal, tenen por al dolor i estan també preocupats per desenvolupar una bona *performance*. Els rols de passiu o actiu entelen unes pràctiques sexuals que podrien ser alternatives al model hegemònic si no fora perquè el fal·locentrisme penetratiu ho impregna tot. Pel que fa a les relacions lesbianes, en general menys exigents quant al físic, la por a la primera vegada té a veure sobretot amb el "no saber fer"; però també els rols d'activa i de passiva s'estan començant a introduir, fenomen nou i preocupant pel que suposa d'assumpció d'uns estereotips que, a priori, semblaven allunyats de les relacions lèsbiques.

A les persones transgènere els manquen models, i més encara si no han passat per cirurgies. Així, la primera vegada d'una dona trans amb penis o la d'un home trans amb vagina serà la que ella, ell o les seues parelles decidisquen que siga; tal com hauria de ser per a tot el món.

Malauradament, el sistema binari ha dividit les persones en actives (penetradors) i en passives (penetrables), i ha donat més valor a les primeres que a les segones. Socialment està establert que les relacions són "completes" si hi ha penetració (amb un penis, no amb els dits); i això significa que totes les altres pràctiques són considerades "menors" o "incompletes".

En general, per als dos sexes, la pèrdua de la virginitat en les relacions heterosexuales suposa l'abandó de moltes de les inseguretats associa-

ⁱ MEGÍAS, I., RODRÍGUEZ, E. *et al* (2005). *Jóvenes y sexo*. Injuve. Estudi de la Fundació d'Ajuda contra la Drogoaddicció a partir de grups de discussió i entrevistes amb jòvens de 15 a 19 anys de la Comunitat de Madrid i de Catalunya.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

des a la sexualitat, i amb la pràctica, es perden gran part de les pors inicials. Així, front al sexe exprés (ocasional), la parella representa, sobretot per a les xiques però també per als xics, un bon escenari per a adquirir més experiència, parlar dels gustos personals, demanar sense pors, provar coses noves, etc. Amb una parella, es mitiga la pressió per conquistar i quedar bé que senten els xics hegemònics; però es corre el risc de convertir-se en un calçasses –considerat un baró *domesticat*– si s'adopta un paper percebut com a massa passiu. A més a més, molts viuen malament la possibilitat que siga la xica qui pose fi a la relació, i aquest fet provoca la reacció violenta d'alguns d'ells a través, per exemple, del porno venjatiu (distribució de fotografies íntimes i/o sexuals de la parella o exparella sense consentiment).

En les relacions homosexuals, l'experiència de la parella es valora positivament, es considera que pot ensenyar i contribuir a fer més fàcil o a millorar la relació. En canvi, en els xics heterosexuals, que la xica tinga experiència no està ben vist, ja que elles no han de portar la iniciativa. Quedar bé és, com hem dit anteriorment, saber *fer-ho*, i això passa per portar la iniciativa i el control de la relació sexual; i si ella té més experiència, les inseguretats dels barons augmenten. Els xics tradicionals volen que les xiques siguen sexuals, però paradoxalment es resisteixen a acceptar que aquesta experiència vinga d'haver tingut experiències sexuals amb anteriors parelles. Per a ells, *fer-ho* bé és també sinònim de ser millor que les relacions que haguera tingut abans la xica, o almenys igual, i la simple possibilitat de ser comparats els angoixa.

“Elles són més complicades” Informació per al professorat

Entre la majoria de xics heterosexuais, però també entre les xiques, hi ha la creença que ells són molt *fàcils* en la sexualitat –s'exciten i orgasmen amb facilitat– i que elles, en canvi, són més difícils de complaure sexualment. La frase que dona títol a aquesta informació és precisament el comentari d'un jove adolescent formulant aquest mite. Per tal d'explicar les dificultats de les xiques, de vegades es creu que tenen algun problema –per exemple vaginisme o frigidesa–, i no se sol posar en qüestió que la penetració (precedida de molts o pocs “preliminars”) és l'única pràctica a la qual acaben reduïts la majoria d'encontres sexuals. De fet, quan es tenen en compte variacions, aquestes són en realitat diferents maneres (postures) de realitzar el mateix –el coit. A la creença en la complicació de les xiques, s'uneix el fet que per a ells és difícil saber si elles gaudeixen o fingeixen els orgasmes. A més, existeix el manament segons el qual la responsabilitat de l'encontre sexual recau sobre ells; per això sempre hi ha latent la inseguretat sobre si ho sabran *fer bé*.

L'omnipresent penetració provoca no sols l'angoixa dels xics –que senten, sobretot els més tradicionals, que tot depèn de la durada de la seua *performance*–, sinó que també ocasiona la falta de plaer de les xiques, que en la seua majoria no orgasmen amb la penetració o ho fan només en comptades ocasions, no perquè tinguen cap problema físic o emocional, o perquè les seues parelles no siguen prou *hàbils*, sinó perquè el gland del clítoris, que és la part més sensible d'aquesta part genital, està a la vulva i no a la

vagina; per tant, fisiològicament, la penetració no és la millor forma d'arribar a l'orgasme.

Tanmateix, el coit és una pràctica tan assentada que les xiques no es creuen en el dret de dir que no els abellix i moltes no gaudeixen en la relació sexual coital. La majoria d'elles s'atribueixen part de la responsabilitat d'aquesta falta de plaer, i només unes poques els responsabilitzen a ells (*No aguanten ni dos minuts; De seguida vol ficar-la i au!*). Els xics es qüestionen a ells mateixos per la falta de tècnica o de control de la mecànica de la sexualitat (bàsicament de la duració de la relació coital), intenten donar la talla i pateixen si no queden bé. Però el que ni els uns ni les altres qüestionen és el model: ells no ho fan perquè el balanç final és positiu –ja que és un model androcèntric que prioritza el plaer masculí–, i elles no s'hi oposen perquè no se senten en el dret de proposar unes altres pràctiques més plaents.

El mite de la frigidesa femenina

Contràriament al mite de la frigidesa femenina o a les afirmacions que les dones són més lentes o més complexes en el sexe, i que tarden molt a arribar a l'orgasme, les investigacions que la doctora Ellen Laanⁱ ha realitzat a la universitat d'Amsterdam sobre la resposta sexual femenina mostren que les dones són molt ràpides. L'estudi es va dur a terme amb voluntàries a les quals es convidava a masturbar-se per tal de mesurar el flux sanguini i altres canvis corporals durant

l'excitació. S'utilitzaven pel·lícules eròtiques com a estímulo i, als segons de començar, totes les dones responien amb un immediat augment del flux sanguini (erecció del clítoris), però no n'eren conscients; de manera que al principi no percebien l'excitació. I si se'ls preguntava si estaven excitades, responien negativament.

Aquesta resposta fisiològica que mostra l'erecció del clítoris i de la zona circumdant és inconscient i es dona al marge de la importància o de l'opinió que la persona tinga de l'estímul. Després, serà la interpretació que faça de l'estímul i de les circumstàncies que l'envolten, la que determinarà la conducta, i en aquesta interpretació hi influeix poderosament la socialització rebuda. Imaginem que un baró heterosexual té una erecció involuntària mentre veu dos xics besant-se en una discoteca; el més probable és que si és un home hegemònic, s'avergonyisca de l'excitació i no vulga dur a terme cap pràctica homoeròtica per molt plaent que pugui resultar-li al seu cos. Imaginem també una dona excitada mentre balla amb un xic que acaba de conèixer en un pub. És probable que no vulga tindre una relació sexual el primer dia perquè si es deixa dur pel desig, pot patir la crítica social (per part del xic o del grup d'iguals) i en la balança de riscos i beneficis, els primers poden no compensar en aquell moment.

Són elles, doncs, més complicades? Fisiològicament, està demostrat que no.

ⁱ “Conversations/ Ellen T.M. Laan: Science Is Finding Out What Women Really Want”, agost, 1995. *The New York Times*.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

Relació amb els genitals

La relació dels xics amb el seu cos i amb els seus genitals és en general més fàcil i directa que la de les xiques. Del seu cos, els n'han parlat de forma general: fort, musculós, prim, guapo...; però a més, se'ls ha deixat clar que posseeixen un penis que serà celebrat socialment, fins i tot en les ecografies (És un baró, i quina ferramenta se li veu...!). Estan acostumats a tocar-se'l per a orinar, a veure el seu i el d'altres barons en els urinaris o en les dutxes quan practiquen esports col·lectius; les ereccions són celebrades des de ben menuts (fan molta gràcia); la masturbació masculina és senyal de virilitat i els senyals de l'excitació són més evidents que en les xiques. També, arreglar-se els genitals davant de qualsevol persona és un gest molt masculí. D'altra banda, la representació dels penis a les parets, taules i portes dels urinaris o dels vestidors fan evident la importància social del fal·lus. Pel que fa a la sexualitat, el sexe és viscut com una demostració de masculinitat i de potència, mesurada per la grandària del penis, la durada de l'erecció i el nombre de coits. La quantitat és igual a qualitat. Més és millor. El xic és l'element actiu i el seu cos ha de respondre com una màquina davant dels estímuls.

Pel que fa a elles, se les ha mirat i parlat de totes les parts del seu cos (el nas, els ulls, la boca, el pit, els malucs...) menys de la vulva, i el clítoris ni apareix. Els genitals femenins són anatòmicament més inaccessibles, i es necessita un espill per a veure-ho tot amb claredat. No està ben vist que les dones es miren les seues vulves ni que en parlen. Tampoc són celebrats socialment, tal com sí que es fa amb els xics, ni s'anima a l'autoconeixement (*No et toques, cotxina!*). En les parets o en les portes no hi ha clítoris (poca gent sabia com dibuixar-los), només

forats amb penis que els penetren o hi ejaculen. Resulta també més complicat que en els xics identificar els senyals de l'excitació: lubricació, erecció del clítoris, augment de la congestió vaginal... A falta de curiositat, els primers contactes amb els genitals tenen a veure amb la regla. I són també constants els missatges que fan referència a la brutícia i a la mala olor dels genitals, i la recomanació de productes (sabons, desodorants...) per a la higiene íntima, sense que existisca la seua corresponent masculina. El reduccionisme reproductiu fa que les xiquetes sàpiguen que tenen úter i ovaris però desconeguen un clítoris que serveix exclusivament per a donar-los plaer.

2.4.1. Llaurar el bancalet 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Coitocentrisme

Desenvolupament

Llegiu i comenteu el text [Llaurar el bancalet](#). Respondeu individualment o per parelles a les qüestions.

Qüestions:

1. Què significa "coitocentrisme"? Per què és coitocentrista la sexualitat avui dia?
2. Com són les relacions sexuals de les pel·lícules?
3. Els xics són més sexuals que les xiques o se'ls anima a ser-ho?
4. Per què la penetració no és la forma més eficaç d'arribar a l'orgasme per a les dones?
5. Per què diu el text que vivim en una societat patriarcal? Què significa "patriarcat"?
6. Com és vista la sexualitat lesbiana?
7. Quina expressió et sembla millor per a parlar del sexe?

Entrada. Llaurar el bancalet

Rosa Sanchis. Bloc Karícies.

Cardar, fotre un clau, fer-ho, pegar-ne un, llaurar el bancalet, rostollar o pitjar són algunes de les formes col·loquials que designen l'acte sexual en valencià. I posem acte en cursiva a propòsit, perquè parlar

d'un sol acte és, en essència, reduir les pràctiques sexuals a una de sola: la introducció d'un penis en una vagina. Aquest coitocentrisme es pot veure també quan es parla de *preliminars* i de coit, ja que sembla que el que es fa primer és una preparació per a allò veritablement important i gustós per a tot el món.

Les pel·lícules mostren a la perfecció el que acabem d'explicar, ja que les relacions sexuals que generalment mostren són acoblaments sexuals ràpids i plaents on, en dos minuts, els protagonistes —quasi sempre una parella blanca heterosexual— s'exciten, s'arranquen la roba desesperadament, s'acoblen amb la facilitat amb què s'endolla el carregador del mòbil i arriben a l'orgasme alhora; i tot sense parar a posar-se el preservatiu ni, per descomptat, preguntar-li a la parella si en realitat era allò el que li abellia.

Que les pel·lícules diuen mentides, ja ho sabem. Però sempre hi ha qui pensa que són realistes perquè les persones som animals "programats" per a perpetuar l'espècie. Tanmateix, la Biologia ens ensenya que la reproducció mitjançant l'acoblament del mascle i de la femella no és la més comuna en el món animal, i que hi ha moltes maneres de fer possible la vida. Significa això que potser la cultura o la pressió de l'entorn són les responsables de fer-nos pensar que el sexe només és *follar*? El feminisme respondria que sí: que la nostra cultura és patriarcal, i com a tal, posa per damunt els desitjos del patriarca, és a dir, dels hòmens sobre les dones. N'aportarem alguns exemples.

En primer lloc, els xics poden ser sexuals amb llibertat i, a més a més, se'ls anima a ser-ho; però se'ls castiga amb insults o amb el menyspreu si no donen la talla. En segon lloc, la pràctica sexual que es considera millor és la favorita dels barons hegemònics. També és plaent per a les dones, però no és la millor forma

d'arribar a l'orgasme, ja que el gland del clítoris (la part més sensible) està a la vulva, és a dir, fora del cos, i no a l'interior. En tercer lloc, la sexualitat patriarcal és només heterosexual, i la sexualitat homosexual està tenyida de prejudicis. En el cas dels xics, hom creu que *fer-ho* és sinònim de penetració anal; i en el cas de les xiques, es pensa que la sexualitat lesbiana és de segona categoria perquè no hi ha penetració, i quan es considera l'ús de dildos, es veu com una versió light de la sexualitat heterosexual.

Abans d'acabar, no voldríem deixar de banda una altra manera clàssica d'anomenar la sexualitat: *fer l'amor*, que en textos i poemes de català antic feia referència a tot el festeig, amb coit o sense. Algunes persones consideren que aquesta forma és massa "fina" i veritablement no està molt de moda entre la gent jove. Quines expressions serien adequades en valencià actual per a no utilitzar el castellanisme *follar*, paraula que en català significa "trepitjar raïm"? Podríem usar el verb que ja es fa servi al Principat, *cardar*, que ve de "cardar la llana", ja que, com bé explica l'escriptor Màrius Serra, és "una manera de recórrer amb les mans una superfície densa i peluda amb el propòsit d'extreure'n la part realment valuosa".

Avui dia, de pèl n'hi ha ben poquet, però en general les ganes de recórrer-nos els cossos continuen igual que sempre; de manera que si volem gaudir i tindre una sexualitat plaent i segura, no hi ha res millor que seguir els nostres gustos en lloc dels de la majoria social patriarcal. O dit d'una altra forma: hem de poder elegir el que volem i quan ho volem, si és que ho volem —ja que, i sembla mentida però s'ha de dir: la sexualitat no és cap obligació.

Cardem la llana, doncs, però a la nostra manera!

2.4.2. Genitalitat i globalitat 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Erotisme

#Coitocentrisme

Desenvolupament

Llegiu i comenteu un fragment de l'entrada de la web Proyecto Kahlo "[Descubre la erótica de la globalidad](#)".

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe. Teniu en compte les qüestions per al debat que us suggerim.

Qüestions per al debat:

Què és la genitalitat i què és la globalitat? Quins avantatges i inconvenients té un tipus o altre d'erotisme? Hi ha diferències en hòmens i dones? Per què?

Text. *Descobreix l'eròtica de la globalitat*

Proyecto Kahlo, 1 d'abril de 2017

/.../ Eròtica de la genitalitat vs. Eròtica de la globalitat

La nostra cultura té el seu origen en la tradició judeocristiana. Aquesta ha transmès molts missatges sobre com hem de viure la sexualitat. S'ha escindit el cos de l'esperit, relacionant allò corporal amb la negativitat i el pecat. A més, la societat patriarcal ha construït dues subcultures dicotòmiques, la subcultura femenina i la masculina, i ha obligat a posicionar-se en una

de les dues per a entrar en la norma. Aquestes subcultures tenen al seu torn una sèrie de rols i estereotips assignats que encotillen i limiten la vivència de l'experiència sexual humana.

Tradicionalment se'ns ha parlat de l'eròtica de la genitalitat, el plaer que té a veure amb les sensacions localitzades en els genitals. És més intens, focalitzat i amb tendència a la descàrrega. El desenvolupament d'aquesta eròtica ha estat més permesa per a les persones que han sigut associades a la subcultura masculina. El fet que es nomenen els seus genitals i es lloen des del naixement, que tocarlos en públic estiga socialment acceptat o que es construïska tota una simbologia al voltant d'aquests, fa que es tinga major consciència del plaer que proporcionen.

No obstant això, existeix una altra manera de sentir i gaudir de la sexualitat, i és l'eròtica de la globalitat. Aquest tipus de plaer és més difús, s'estén per tot el cos i no té per què acabar en una descàrrega genital, és a dir, és un objectiu en si mateix. És el que sentim quan ens llaven el cap a la perruqueria, quan ens acaricien el cos, quan el sol ens escalfa la pell, quan ens fan trenetes en els cabells o ens fem un massatge a la cara posant consciència en les pessigolles de les pestanyes. És una experiència que podríem estar sentint durant hores. No es tracta de preliminars, perquè no precedeixen a res que siga més important.

Aquest tipus de plaer tradicionalment ha estat més permes per a les que han sigut associades a la "subcultura femenina" per no considerar-se "sexualitat" des del model hegemònic.

D'aquesta manera, hem crescut tenint contacte entre nosaltres, acariciant-nos els braços mentre vèiem pel·lícules en l'institut, pentinant-nos les unes a les altres en l'esbarjo i posant-nos crema per a no cremar-nos.

És important tenir en compte que tant l'eròtica de la globalitat com la de la genitalitat poden desenvolupar-se en totes les persones, i que la integració d'ambdues ens porta a viure la sexualitat d'una manera més plena. El nostre cos és una superfície eròtica íntegrament, i com a tal, el mapa eròtic pot créixer, ampliar-se i desenvolupar-se. L'eròtica de la globalitat té un potencial enorme per a aconseguir aquest creixement.

La vivència de l'eròtica de la globalitat està íntimament unida a la relació que tenim amb el nostre cos. I heus ací la paradoxa: a pesar que a les dones se'ns ha permès desenvolupar la globalitat des de la infància, a mesura que creixem comencem a mirar els nostres cossos amb ulls de patriarcat. Açò suposa, d'una banda, que comencem a viure la sexualitat des de la genitalitat i el coitocentrisme; de l'altra banda, que vegem els nostres cossos a través de la mirada "de fora" i "dels altres"; i, finalment, que ho visquem en funció de l'estètica.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

2.4.3. No me he enterado 2E

Nivells: Segon cicle d'ESO

Etiquetes:

[#Anticoncepció](#)

[#Salut](#)

[#Prevenció](#)

[#Plaer](#)

[#Coitocentrisme](#)

[#Comunicació](#)

Desenvolupament

Mireu i comenteu el vídeo "[Sergio i Carlota](#)", fragment de la pel·lícula "El diario de Carlota" (Jose Manuel Carrasco, 2010), on Carlota conta a les amigues que ha tingut relacions coitals sense preservatiu i, perquè no li torne a passar, va a la farmàcia a comprar-ne. Després, responeu a les qüestions en petits grups i poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

La pel·lícula és una pèssima versió (se li ha llevat tota la força feminista de Carlota) de l'excel·lent novel·la de Gemma Lienas: *El diario vermell de la Carlota*. Amb tot, el fragment seleccionat és molt divertit.

Us recomanem la lectura de la novel·la *El diario vermell de la Carlota* de Gemma Lienas. Aquesta és la informació de la contraportada:

"El diario vermell de la Carlota només és per a tu si penses que la sexualitat és una activitat natural de les persones, molt lúdica, que permet una gran comunicació i complicitat i que, en ella mateixa, no té res a veure amb actes dolents ni bons. El llibre que tens a les mans no és ben bé una novel·la ni tampoc un diari. És un llibre amb

uns capítols novel·lats, en els quals la Carlota estableix una relació sentimental i sexual amb en Flanagan (el famós detectiu de llibres com *No demanis llobarro fora de temporada*), i amb uns altres capítols en què, amb l'excusa d'un diari, la Carlota va exposant tot el que aprèn sobre la sexualitat i, de retruc, sobre els sentiments. En els capítols novel·lats, podràs llegir escenes entre la Carlota i en Flanagan que et permetran fer-te una idea de com són les relacions sexuals quan una persona s'hi inicia. En els capítols de diari, podràs resoldre dubtes o, fins i tot, omplir autèntics cràters d'informació pel que fa a temes com els genitals, la resposta sexual, el primer coit, els mètodes anticonceptius, l'embaràs, l'homosexualitat, les malalties de transmissió sexual, les disfuncions sexuals i altres qüestions."

Qüestions

1. Compara les dues relacions sexuals entre Sergio i Carlota que mostra l'escena.
2. Per què no s'ho passa bé Carlota en la seua primera relació coital?
3. Per què no utilitzen preservatiu?
4. Què els aconsellaries perquè el següent encontre fóra igual de plaent (a més de segur) per als dos?
5. Quines idees errònies té Carlota sobre l'embaràs?
6. En aquesta escena només ens mostra la conversa de Carlota amb les amigues. Com creus que serà la de Sergio amb els amics? Escriviu el diàleg i representeu-lo.

2.4.4. La primera vegada i el coitocentrisme 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Coitocentrisme

#Virginitat/1a vegada

Desenvolupament

Llegiu l'entrada del blog Kacícies [La primera vegada \(1\)](#) i responeu individualment a les 6 preguntes que es plantegen al final de l'entrada. Compartiu les respostes amb una parella i escriviu, entre els/les dos un comentari a la vostra llibreta o al blog. Si voleu seguir reflexionant sobre el tema, llegiu i comenteu les entrades [Expectatives. La primera vegada](#) i [El cine i la primera vegada](#).

Entrada. La primera vegada

Quan parlem de la primera vegada, quasi tot el món pensa que és el primer coit. Per exemple, quan en una enquesta es pregunta *A quina edat tingueres la primera relació sexual?*, hom pensa en la primera relació coital. Aquesta associació entre primera vegada i primer coit no és gens simple, sinó que té unes conseqüències prou importants per a la vida afectiva i sexual de les persones. Pensar això significa diferenciar entre pràctiques sexuals de primera (la penetració) i pràctiques sexuals de tercera (carícies, abraçades, etc., és a dir, els anomenats preliminars), i significa també marcar la diferència entre el sexe madur i l'immadur. El *petting*, que és el terme anglés que serveix per a designar totes les pràctiques sexuals tret del coit, es considera una pràctica menor que

una persona realitza només perquè no pot accedir a la "pràctica estrella". Utilitzant un símil automobilístic, seria com si a Fernando Alonso li donaren a triar entre un Ferrari i un Ford Fiesta, i es quedara amb el segon.

La segona de les conseqüències d'aquesta diferenciació comporta també una jerarquia: la primera vegada és heterosexual, per tant, les persones homosexuals i les pràctiques homosexuals (si és que hi ha pràctiques específiques) són de tercera categoria, com a poc, i per a algunes persones amb idees antediluvianes, són degradants o perverses. Quina és la primera vegada homosexual?

Però la cosa no es queda tampoc aquí. Sobre el primer coit heterosexual es pensa que és una pràctica enormement rellevant per a les persones, especialment si aquestes són del sexe femení. De sobres coneixem que les xiques continuen estant educades per a viure la sexualitat amb l'embolcall de l'amor romàntic, de manera que sobre l'esperada primera vegada començaran a desplegar-se tota una sèrie d'expectatives, de mites i de pors. I moltes, moltíssimes preguntes:

1. Ho has de fer quan estigues preparada! I com se sap quan està una preparada? Hi ha cap rellotge interior que es pose a sonar i a avisar que ja ha arribat l'hora?
2. Ho has de fer quan estigues enamorada! Només es pot tindre sexe amb amor? No poden les xiques fer-ho simplement per plaer? Són dolentes si ho fan?
3. Ho has de fer quan confies en el xic i el conegues de veritat! Quan es coneix realment una persona? Als tres mesos? Als tres anys?

4. Ho has de fer quan estigues segura que el xic no et deixarà després! Com es pot diferenciar entre els que menteixen per a aconseguir i els que són sincers sobre les seues intencions? És veritat això que diuen que els xics no són de fiar perquè tots busquen el mateix?
5. Ho has de fer quan tu vulgues, així controlaràs el seu interès! Les xiques s'han de fer de valdre utilitzant el sexe com a instrument? Els xics perden l'interès quan les xiques són "fàcils"?
6. Ho has de fer perquè si no et deixarà! Els xics sempre volen sexe? Abandonen les xiques si aquestes no els donen la ració que necessiten? Estan els xics molt necessitats sexualment?

Uf, quantes preguntes! I que difícil contestar a totes. Us animeu a fer-ho?

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

2.4.5. Els pares i la primera vegada EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Virginitat/1a vegada](#)

[#Educació sexista](#)

[#Desigualtat](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo [La primera vegada](#), on diversos pares reals responen espontàniament a preguntes sobre la sexualitat dels seus fills i de les seues filles. Aquest vídeo va ser creat per Urufarma, una empresa farmacèutica de l'Uruguai, per al Dia Internacional de les Dones 2016.

Per grups, agafeu dues cartolines i en una anoteu tots els missatges formals i informals que es donen a les dones sobre com s'han de comportar en la sexualitat (des de casa, a l'escola, des dels mitjans de comunicació...); en l'altra, anoteu els missatges als hòmens. Podeu il·lustrar les frases amb algun dibuix. En acabar, expliqueu a la resta de la classe les vostres cartolines.

L'activitat es pot completar amb una carta adreçada als pares que apareixen en el vídeo, on els expliqueu la vostra opinió.

Plaer i
eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

2.4.6. Sexualitat adolescent 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Plaer](#)

[#Violència masclista](#)

[#Educació sexista](#)

[#Rols/expressió de gènere](#)

[#Coitocentrisme](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu, per parelles, el fragment d'Elena Simón (*Hijas de la igualdad, herederas de injusticias*, Narcea, 2008, Madrid), que ens recorda que la igualtat en la sexualitat i el plaer encara està ben lluny. Llegiu el comentari de Valentina i feu el vostre propi comentari.

Text. La sexualitat femenina

"En cuanto a la sexualidad, las chicas se inician muy temprano y con mucho desconocimiento, casi tanto como tuvieron sus abuelas la noche de bodas. La única y enorme diferencia es que ellas han visto numerosas veces los órganos genitales masculinos y femeninos y la mecánica de acoplamiento de los mismos, así como las escenas de cama de películas y teleseries, que les muestran las posturas y unos grititos femeninos que se supone salen del mismo sexo, como si se tocara un resorte. Todo ello visto sin experiencia de vida es fácil interpretarlo como automático, como universal, como algo en lo que las personas no intervenimos con nuestra mente sexual y

nuestro cuerpo sensual, simplemente ocurre a todo el mundo que 'lo haga'. El sexo y la relación sexual propiamente dicha, se figura e imagina, casi en exclusiva, como genitalidad heterosexual rápida y placentera.

Ahora se sabe que la insatisfacción sexual de la gente joven es muy alta y la de las chicas dobla a la de los chicos. Es una pena que en un tiempo en que las chicas podrían tener relaciones sexuales con bastante libertad y bastante poco control adulto, no puedan a un tiempo disfrutar de una satisfacción proveniente del conocimiento del propio cuerpo y del propio deseo. Los intercambios heterosexuales, esporádicos y continuados, están aún plagados de deseos y exigencias masculinas urgentes que exigen la penetración como casi única fuente de placer. Algunas adolescentes comentan que no se enteran, que no les gusta, que no saben lo que les gustaría, que lo hacen porque ellos insisten y amenazan con irse con otras, llamándolas estrechas.

Casi ninguna tiene 'permiso' para disfrutar de su cuerpo, de su vida, de ella misma, antes de intercambiar o de compartir con los varones de sus sueños estas maravillas propias. La mayoría de las chicas que logra obtener satisfacción en sus relaciones heterosexuales lo logra muchos años más tarde de su primera vez. Mientras tanto controlan mal sus sensaciones e identifican y expresan con dificultad sus deseos y apetencias. No se consigue definir y legitimar una sexualidad mujeril propia y no centrada en el falo como faro único del deseo y del placer compartido.

Las pocas que escapan de esa especie de pasividad son todavía calificadas como guarras,

zorras, putas, etc. Las chicas que manifiestan su deseo sexual son duramente criticadas y bastante temidas por los propios varones."

Valentina (3r d'ESO)

¡Tiene mucha razón Elena Simón!

¡No sabes cuánto odio que por hablar de sexo libremente, o de lo que pienses sobre él, te digan guarra!

Y lo peor, que con la curiosidad que tenemos, la cantidad de información que recibimos y (en algunos casos) la libertad de poder hablar con nuestros padres sobre la sexualidad, no sé cómo todavía hay tantos problemas con el sexo.

Sobre todo en el ámbito juvenil, los prejuicios que muchos tienen crean un tipo de barrera, como si hablar de sexualidad fuese malo.

A mi parecer, se pierden muchas cosas como: experimentar cosas nuevas, descubrir zonas del cuerpo donde una simple caricia se convierte en algo que te despierta millones de sensaciones y sentimientos ajenos a ti, hasta ese momento. Creo... que NO vivir todo eso con otra persona es algo que, como diría mi vecina: "es un pecado" jajaja ;)

Y que muchos jóvenes que se guían por cosas que ven por ahí, como en la tele o que les cuentan sus amigos, o sea, cosas "artificiales", ¡me dan mucha lástima!

P.D: (No pude escribirlo en valenciano porque tengo poco tiempo... Mi madre me ha castigado una semana sin internet, ¡y me metí un ratito sin que se enteren!... jajaja!!)

Saludos! ☺ 8.3.10

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

2.4.7. El bes EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Erotisme](#)

[#Plaer](#)

[#Diversitat cultural](#)

Desenvolupament

Vegeu i compareu, en gran grup, els vídeos:

- "[Luchador le da un beso a su rival](#)"

- "[Los boxeadores que se retan con un beso](#)"

Llegiu i comenteu, en grups de 4, l'article "El bes".

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe. Teniu en compte les qüestions per al debat que us suggerim.

Qüestions per al debat:

Per què la sexologia no ha estudiat el bes? Quin valor té el bes en la nostra cultura? I en les altres cultures? Per què està tan mal vist socialment les mostres d'estima entre hòmens? Què podem fer per a canviar-ho? Us animeu a una campanya a l'institut per a saludar-se amb un bes entre xics? Què és el contagi de l'estigma? Hi té alguna cosa a veure amb la falta d'afectivitat entre barons?

Text. *El bes*

Leonore Tiefer comenta en el seu llibre *El sexe no és natural i altres assaigs* que: "quan reparam en la diversitat de costums a l'entorn del bes, sorprèn que hagen sigut tan pocs els especialistes de les ciències socials que van prestar atenció a aquesta manifestació.

El bes és normalment relegat a una nota a peu de pàgina, si és que els autors es molesten a esmentar-lo. No interessa ni als mateixos investigadors del sexe. Per a ells, el sexe és el coit, no els besos ni les carícies. Rara vegada trobem el bes en els índexs alfabètics dels textos sobre la sexualitat humana."

Aquesta ocultació és un fet que veritablement crida l'atenció, tenint en compte la naturalitat que sembla tenir el bes en els nostres hàbits sexuals i socials. En la cultura occidental, per exemple, és aclaparador el nombre d'usos no sexuals del bes: l'utilitzem com a salutació i comiat, també com a simbolisme religiós o cerimonial; besem imatges, fotografies, els daus de la sort i una infinitat més d'objectes. Els besos serveixen per a espantar el dolor, beneir vestidures sagrades o tancar un tracte. En relats i llegendes, un bes ha iniciat i acabat guerres, despertat la Bella Dorment i adormit Brunilda.

I per descomptat en la nostra sexualitat aquesta apassionada exploració de la boca i de la llengua que és el bes és una de les maneres que tenim d'expressar amor i de despertar desig. Associem els besos a la resposta eròtica, de la mateixa manera que associem un bon estiu amb el sol. En les pel·lícules occidentals el bes desenfrenat, espontani i desbordat sol acompanyar la història d'amor dels protagonistes.

Els antropòlegs Clellari Ford i Frank Beach van comparar els costums sexuals de nombroses societats tribals, i es van interessar entre d'altres qüestions pel bes. Sembla que el bes sexual és desconegut en moltes societats i en altres és considerat insà, perillós o repugnant /.../. Ford i Beach comenten que quan els *dongas* van veure besar-se els primers europeus, van riure i comentaren: "Mireu-los, s'engulen la saliva i la porqueria de l'altre".

Les varietats culturals del bes són moltes: hi ha els qui besen succionant els llavis i la llengua de la parella; els lapons s'estimen més besar al mateix temps boca i nas; hi ha el bes oceànic (anomenat així pel seu predomini entre

les cultures d'Oceania però no limitat a aquestes) i els qui col·loquen els llavis prop de la cara de la parella i inhalen de sobte. Els amants balinesos aproximen la cara prou per a percebre el perfum de la parella i sentir la calor de la pell, i estableixen contacte mentre mouen lleugerament el cap. Hi ha altres tipus de bes on el nas d'una persona pressiona la galta de la parella i segueix després una inhalació nasal seguida d'un esclafit dels llavis. En el famós bes esquimal, els nassos xoquen, movent-se ràpidament d'una galta a l'altra de la parella. En el Japó, el coit resulta natural, però un bes és pornogràfic. Per exemple, quan en els anys vint va arribar a Tòquio *El bes*, la famosa escultura de Rodin /.../ va ser ocultada de la vista del públic amb un paravent de bambú.

En el nostre entorn hi ha molts tipus de besos sexuals i també de zones corporals on es practica: el bes profund o amb llengua, el bes francès, el bes negre, etc. El famós bes entre la núvia i el nuvi amb què acaben les bodes formava part d'antics rituals pagans, i significa assumir uns vincles legals. /.../ És indubtable que els llavis, la boca i la llengua figuren entre les parts més sensibles del cos. La llengua percep la pressió, la temperatura, el sabor, l'olor i el moviment. Llavis, llengua i boca detecten i transmeten al cervell una gran gamma de sensacions, i al seu torn, el cervell dedica un gran volum de recursos al processament d'aquests missatges, a vincular-los a reaccions de la conducta i a funcions psicològiques que converteixen el bes en un important comunicador de les nostres emocions. Tocar quelcom suau amb la boca constitueix una sensació molt plaent, i a través d'aquests contactes experimentem gran part de les alegries, satisfaccions i frustracions sexuals (també que no tot és com en les pel·lícules).

Amparo Villar. Andra. Maig de 2002

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

2.4.8. El *petting* EBC

Nivell: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Plaer](#)

[#Coitocentrisme](#)

Desenvolupament

Llegiu el text següent i contesteu les qüestions amb l'estructura cooperativa 1-2-4 (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)".)

Qüestions:

1. Què és el *petting*?
2. És un tipus de relació exclusiva dels adolescents? Per què?
3. Quins avantatges té respecte d'altres pràctiques com el coit?
4. Les relacions dels adults es basen sempre en el coit? Per què penseu que és així?

Text. *Petting*

"*Petting* és una expressió nord-americana que ve del verb *to pet*, que vol dir «amanyagar, acariciar». Però *petting* vol dir alguna cosa més que acariciar: designa una mena de joc amorós en el qual tot, llevat del coit, és permès. El fet que no s'arribe al coit és una frontera, un límit que els mateixos protagonistes s'han marcat. /.../ Parlem de *petting* en sentit estricte si s'arriba a una satisfacció completa. Practicar el *petting* és més sensat quan es vol fer l'amor però no es volen tenir fills i no es pot o no es disposa de mètodes contraceptius /.../. Aquest

pot tenir altres avantatges en relació amb el coit. S'aprenen més de pressa les reaccions sexuals de l'altra persona perquè s'està obligat a prestar-hi més atenció. /.../ El *petting* no s'aprèn, sinó que es practica progressivament. Es fa un bes, s'acaricia i, gradualment, es passa a tocar-se sota la roba, fins que un/a es torna més valent/a i decidit/da; els participants es despullen més o menys mútuament i amb les mans comencen de buscar les parts sexuals de l'altre. Un dia, un dels dos té un orgasme i amb això n'hi pot haver prou per un temps. Però, a poc a poc, sorgeix o ha de sorgir el desig que l'altre també tinga també un orgasme."

Información sexual para jóvenes, de B. Claesson dins FONT, Pere (1991). *Pedagogia de la sexualidad*. La Magrana.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

2.4.9. Una cana a l'aire 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Ètica relacional

#Amor(s)

Desenvolupament

Llegiu el còmic "¿Una cana al aire?" i contesteu a les qüestions en grups de 4 utilitzant una variant de l'estructura cooperativa "Llapis al mig". (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Qüestions

1. En el còmic ¿Una cana al aire?, quins personatges no actuen d'acord amb el codi moral sexual de la nostra societat? Per què? Penses que és una situació que es dona en la realitat? I per què creus que passa?
2. Per què està mal vista la infidelitat? És igual per a hòmens i dones?
3. A part de la fidelitat, quins altres elements, prohibicions i deures, formen part del codi moral sexual de la nostra societat? Fes-ne una llista. És igual d'estricta per a hòmens i dones?
4. És necessari aquest codi moral sexual per al bon funcionament d'una societat? Què passaria si no hi haguera cap codi sinó que cada persona actuara d'acord a la seua pròpia ètica personal? Com hauria de ser aquesta ètica?

Il·lustració de Bernat Lliteras per a El País de las Tentaciones (2003). Traducció pròpia

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

5. Els codis morals sexuals són iguals en totes les cultures i en totes les èpoques? Quines normes morals coneixes que afectaren els vostres pares o iaïos/es, i que ara ja no us afecten a vosaltres?
6. Llegiu el text següent sobre la fidelitat, segons el filòsof Foucault: *“Però és diferent si ens preguntem de quina manera viu el subjecte aquesta prescripció, si és fidel perquè és capaç de resistir les temptacions o perquè desitja la intensitat i la qualitat d’una relació permanent; si ho fa perquè se sap membre d’un grup social que accepta aquest precepte i el proclama als quatre vents o perquè intenta donar a la seua vida una certa noblesa o perfecció. En resum, si és fidel per obediència, per renúncia o per domini de si mateix.”* (M. Larrauri: *La sexualitat segons M. Foucault*, Tàndem, 2000.)
7. Per quins motius es pot ser fidel segons el text anterior? Quins et semblen més lloables? I quins menys?
8. Busca exemples d’actituds hipòcrites (es defensa un codi moral estricte que no es segueix en la intimitat). Creus que les societats amb un codi sexual molt estricte són més hipòcrites que les més permissives?
9. Creus que és justa una societat hipòcrita i amb un codi diferent per a hòmens i dones? Què és pot fer per canviar-la?

2.4.10. Com anem d'autoestima? 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Autoestima

#Anticoncepció

#Virginitat/1a vegada

#Coitocentrisme

#Desigualtat

Desenvolupament

Llegiu els fragments transcrits de les entrevistes a jòvens de 16 a 19 anys.ⁱ Responen a les qüestions en grups de 4. Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions

1. En què es basa l'autoestima per als jòvens de les entrevistes? Subratlla les frases que en parlen. Passa el mateix en l'actualitat en el teu grup d'amistats i/o al teu voltant?
2. Què significa donar la talla i estar preparat/ada per als xics i xiques de les entrevistes? Subratlla les frases que en parlen. Passa el mateix en el teu grup d'amistats i/o al teu voltant?
3. Quin valor té per als xics de l'entrevista que la xica es prenga anticoncepció hormonal? Subratlla les frases que en parlen. Quin valor creus que té per a les xiques?
4. Per què l'experiència sexual prèvia de les xiques no és ben rebuda per part dels xics

hegemònics entrevistats? És així en el teu entorn? Et sembla igualitari?

5. Quina opinió tenen els xics entrevistats de la primera vegada coital?

Textos. Em fa por que em veja despulladaⁱⁱ

A

«—Miedo a que me vea desnuda, a quitarme el sujetador porque tengo muy poco pecho y a lo mejor no le gusta, aunque si no le gusto por el pecho que tengo es que ese chico no merece la pena y no me conviene.»

(1TA-17-CHICA)

«—Para mí, cuando he dado la talla significa que has quedado bien, que le has dado lo que quería o se esperaba, que le ha gustado. Es importante dar la talla, a mí me preocupa y me gustaría que él me lo dijera, porque a lo mejor te piensas que la das y resulta que no pones cachondo a nadie, pero eso pasa por tener miedos.»

(1TA-17-CHICA)

B

—Cuando llega el momento, te van a surgir las dudas, oye, y el condón ¿me lo sabré poner?

—Pero yo creo que eso es falta de confianza con la tía, porque si tú a la tía le dices...

— ¿Qué le dices?

—...Si tú no lo has hecho nunca, se lo dices

a la piba, mira tía no lo he hecho en mi vida y tengo la suficiente confianza para hablar contigo y nos lo vamos a pasar bien. Bueno, la primera vez... es un poco diferente.

—Si es una tía con la que estás saliendo sí, pero...

—La primera vez es la peor, yo lo digo.

—Esas si molan, pero eso ya es un siguiente paso en la relación... que la tía se tome una pastilla, pues ya dices tú ¡joder!

—Dices soy el jefe.

—Y tanto, en cualquier lado.

—La chica esta con la que estuve nueve meses y la dije que no creía que era virgen, se tomaba pastillas. No tenía las hormonas o algo...

— Tendría problemas, para arreglar la regla.

—...cada vez que se toma una pastilla... dame su número.

— ¿Dar la talla?

—Dejar el pabellón alto, pues... Quiere decir, ¡coño! que tenemos un orgullo, una autoestima...

—Dejarla satisfecha.

— ¡Qué cojones, dejarla satisfecha!

—Si das la talla, tío, pues das la talla y si no, pues no das la talla.

—Duras un minuto y medio, un minuto y medio.

—Eso es un problema.»

ⁱ En castellà a l'original

^{i + ii} MEGÍAS, I., RODRÍGUEZ, E. et al (2005). *Jóvenes y sexo*. Injuve. Estudi de la Fundació d'Ajuda contra la Drogoaddicció a partir de grups de discussió i entrevistes amb jòvens de 15 a 19 anys de la Comunitat de Madrid i de Catalunya.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

(CHICOS, 18-19 AÑOS, PUEBLOS DE LA CAM)

C

«—Porque también hay que saber hacerlo, ¿sabes? Que hay que estar preparado, pero cuando sabes hacerlo, porque no... Si no sabes hacerlo, no puedes estar preparado, ¿sabes?

— ¿Cómo que saber hacerlo?

—Si en tu vida has hecho eso... pues no vas a estar preparado, ¿sabes?

—La primera vez es la difícil. ¡Ya! Pero cuando ya lo has hecho una vez, dos, tres, cuatro, quince veces... pues ya es que dices "Ahora mismo". Y ahí sí que estás preparado desde el primer momento. Pero la primera vez no vas a estar preparado.

—Y por eso no es lo mismo preparado que dispuesto.

—Claro.

—Claro.»

(CHICOS, 16-17 AÑOS)

D

«—No, pero una piba... que sepa... mola, ¿eh?

—Sí.

—Pero sabe mucho más que tú.

—Y tú te quedas quieto, y lo hace todo ella...

—Hombre, que tampoco es... historia, sabes, que tampoco... una cosa rarísima.

—Hay tías que te tumban, te cogen...

—"Ponte aquí, ponte aquí, ponte allá, ponte aquí..."

—...hay pibas que a lo mejor lo han hecho mil y saben mil, y son más recataditas. Y otras a lo mejor...

—Claro, también va con la personalidad, tío...

— ¿Pero te sientes mal si saben más?

—Yo qué sé.

—...Tengo que estar encima...

—(...)

—O sea, no te mola que piense la piba "éste es un inexperto", sabes.

—(...)

—Es el hombre el que tiene que llevar la iniciativa en todo.

—Eso ya...

—Si te folla, pues no te mola, tío.

—A mí no me molaría que una tía me diga... "venga, ahora sí, ahora así", sabes, que no pueda decir "qué tal si nos ponemos así", ¿sabes?

—Claro.

—No, a mí me molaría si la piba sabe mucho, pero que me incluya a mí en sus experiencias. [RISAS] Pero que me diga... no me diga "túmbate"... no, esto, tal, que así gusta más, tal, que me vaya incluyendo y me vaya enseñando. Que porque sepa más que tú no tiene por qué avasallarte, puede ayudarte o...

—"¿Pero tú esto por qué lo sabes?", "no, es que yo lo he leído"...»

(CHICOS, 18-19 AÑOS)

E

«—En las relaciones estables mandan las tías, a ver mandan los dos y sobre la marcha deciden, pero si quieren las tías mandan, pero

de calle. En un lío no manda nadie, es todo venga... Las tías si quieren te hacen ir por donde quieran, los tíos no, a no ser que la tía esté muy colgada del tío. Lo de dar la talla y quedar bien en el sexo es una tontería como una catedral. Eso depende de la práctica, cuando lo has hecho unas 30 veces, ves cosas que puedes hacer mejor y vas aprendiendo. Desde luego, si la primera vez lo haces bien eres un fiero, un maestro; es cierto, la primera vez nunca te saldrá bien, por lo que conozco y por lo que sé. Lo haces y ni le preguntas a la chica, no le preguntas porque sabes que te dirá que... te dirá que bien pero... Eso no me da vergüenza ni me preocupa. Para mí es importante que ella disfrute, para algo está. En una relación estable disfrutamos los dos por igual, cen un rollo me da igual el otro, es más egoísta, es sólo yo. Porque es a lo que vas en un rollo, en una relación estable no, porque lo harás más veces, pero en un rollo es si te he visto no me acuerdo. »

(2LL-16-CHICO)

Plaer i
eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

2.4.11. Mida i plaer EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO [Per a primer cicle d'ESO, podem fer l'activitat sense treballar el text], Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Autoestima

#Masculinitat(s)

#Plaer

#Coitocentrisme

#Penis

Desenvolupament

Imagineu que sou penis de diferents grandàries: un serà enorme; altres seran més normalets, fins i tot hi haurà algun de molt xicotet (per a aquest exercici es repartiran cartolines amb els centímetres que mesurarà el penis de cadascú). Camineu per la sala i busqueu una parella. Conteu-vos els uns als altres alguna aventura sexual molt plaent que hageu tingut. El text "La grandària de l'autoestima" us pot ajudar.

Després, poseu en comú la vostra experiència en grups de 4. Teniu en compte les qüestions per al debat que us suggerim.

Qüestions per al debat:

Us ha resultat difícil ser un penis xicotet? I un penis gran? Per què? El plaer depèn de la grandària? Presumeixen les xiques de tindre la vulva, el clítoris o la vagina gran? Per què passa això? Sabeu quan mesura el clítoris? Escriviu un poema que tinga per títol: "Vindicació del penis xicotet".

Text. La grandària de l'autoestima

Si un hombre encontrara la lámpara maravillosa, posiblemente pediría la inteligencia de Stephen Hawking, el dinero de Bill Gates... Pero si los deseos a pedir fueran infinitos, en algún momento saldrían John Holmes o Rocco Sifredi. ¿Qué tienen estos señores? Pues 33 y 31 centímetros, respectivamente, de miembro viril. "La caída del pelo y el tamaño del pene son los dos motivos físicos de preocupación más frecuentes del varón. Debido a una educación sexual centrada en el modelo genital, hay quien piensa erróneamente que a un pene pequeño corresponde una masculinidad poco valiosa", cuenta José Luis Sánchez de Cueto, del Instituto Andaluz de Sexología.

Las dimensiones no tienen nada que ver con el rendimiento. Pero los chicos siguen angustiados: "En los centros y en los teléfonos de información sexual son relativamente frecuentes (un 10%) las consultas acerca del tamaño del pene", añade Sánchez de Cueto. Deberían saber que las zonas de la vagina más sensibles son las de la parte más externa. Y que la vagina está formada por un tejido elástico que se adapta a las circunstancias (desde un dedo hasta la cabeza de un bebé pasando por penes S, M o XL). Por lo que respecta al conducto anal, éste no es elástico, con lo cual puede ser hasta contraproducente que el órgano que lo penetre sea muy grande. Si esto no basta para convencerte, piensa que la naturaleza tiene mecanismos de compensación, de tal modo que los penes pequeños crecen más que los grandes durante la erección.

"Me da igual tenerla chica, cuando ligo es porque me enrolla bien. En la cama nunca me

han dicho nada", dice Goyo (30 años). Vamos, que si no llega a la media (13,58 centímetros), hay dos opciones: o hacer un drama y esconderla cual avestruz, o aceptarlo y vivir sexualmente feliz. Si haces maravillas con el sexo oral o la masturbación, a tu pareja no le importará que para el coito no desenfundes una Tizona. /.../

"Algunos hombres darían cualquier cosa por más centímetros. Sin embargo, olvidamos a aquellos a quienes les sobran y tienen problemas por ello", explica Manoli Rodríguez, psicóloga y educadora sexual. Uno de los problemas es el número de chicas que salen corriendo al ver eso. "Cometí el error de comentarle a mi novio que mi ex la tenía enorme. Él no estaba mal dotado, pero si salía el tema se defendía diciendo que mi ex debía de haberse quedado gilipollas por concentrar tanta sangre en la polla en vez de en el cerebro", relata Elvira, de 29 años.

Si a pesar de todo sigues en tus trece, siempre queda la cirugía. El doctor Roselló, director del Centro de Urología, Andrología y Sexología (Madrid y Palma de Mallorca), ha realizado más de cien operaciones de aumento de pene, la mayoría en los dos últimos años: "El micropene es aquel de menos de ocho cm., pero muchos hombres con medidas mayores tienen problemas". ¿Su cliente tipo? Varones de entre 18 y 25 años con la autoestima por los suelos. Pero antes de pasar por malos ratos e incluso por el quirófano, habría que aceptar esta gran verdad: no importa el tamaño sino *manejarla* con gracia.

Beatriz Sanz. *El país de las Tentaciones*

2.4.12. Plaer per a tothom 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Plaer

#Ètica relacional

Desenvolupament

Llegiu els textos "Si és un rotllet, l'important és que gaudisca jo"ⁱ, on apareixen fragments d'entrevistes a jòvens de 16 a 19 anys. Responen a la qüestió 1 per parelles. Després, responen la següent. En acabar, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe. Si voleu aprofundir més en el tema, podeu llegir la informació "Elles són més complicades" i comentar-la.

Qüestions

1. Segons les respostes del jovent, qui gaudeix més en la relació sexual, segons el jòvens de l'estudi? Hi estàs d'acord? Per què creus que passa?
2. Puntueu de l'1 al 10 aquestes afirmacions depenent del grau d'acord o desacord (1 és "poc d'acord", i 10 és "molt d'acord").
  - a. El coit no és la pràctica més plaent per a les xiques, ja que el gland del clítoris (part més sensible) està a l'exterior. La vagina no és molt sensible.
  - b. La relació sexual es redueix (quasi) sempre al coit, pràctica molt plaent per als xics però amb la qual la majoria de les xiques no arriben a l'orgasme.

- c. La societat és encara patriarcal i androcèntrica, per això privilegia com a pràctiques més plaents aquelles que proporcionen plaer als hòmens (la penetració en primer lloc, la fel·lació...).
- d. La relació sexual està centrada en l'erecció masculina. Si no hi ha erecció, no hi ha sexe. Difícilment es planteja que es poden fer altres coses també plaents en les quals no es necessite un penis erecte.
- e. L'orgasme masculí sol posar el punt final a l'encontre sexual, sense que es plantege que les xiques poden orgasmar d'altres maneres (sexe oral, amb les mans...).
- f. Les xiques solen ser les responsables de l'anticoncepció i, quan practiquen coits sense protecció, estan nervioses i senten culpa per no frenar els xics; això dificulta el gaudi.
- g. La preocupació pel què diran (o que el xic malparle d'elles) dificulta el gaudi de les xiques en les relacions esporàdiques.
- h. La preocupació per ferir el xic (fer-lo sentir poc valuós o poc experimentat) en la relació de parella és un motiu pel qual les xiques no són sinceres ni expressen els seus desitjos.
- i. Els xics hegemònics es comporten egoïstament en les relacions heterosexuales ocasionals i no es preocupen pel plaer de les xiques.
- j. Els xics creuen que l'èxit de la relació sexual depèn de la durada de la seua erecció durant el coit.

- k. El plaer masculí no es qüestiona. Els xics senten que tenen dret al plaer i a ser complaguts. No solen tindre problemes per a sol·licitar-lo, ni tan sols per a pressionar. I no se senten egoïstes ni culpables quan obtenen plaer, encara que la parella no en tinga ganes.
- l. Les capacitats erògenes i orgàsmiques de xics i xiques són iguals, o fins i tot superiors en les xiques.

Text 1. "Si és un rotllet, l'important és que gaudisca jo"ⁱⁱ

A

«—En el sexo depende, pero en general disfrutan más los tíos, porque para que un tío se corra o un tío tenga un orgasmo es mucho más fácil. Tú follas y el tío seguro que se corre; en cambio la tía no tiene porqué, y es mucho más fácil masturbar un tío que masturbar una tía; es más fácil para una tía masturbar un tío que no para un tío masturbar una tía, tienes que saber y, si no tienes experiencia, es muy difícil que la tía se lo pase bien. Con los tíos, las tías saben más o menos cómo hay que hacerlo y no tiene ningún misterio, en cambio con las tías es muy diferente porque tienes que saber cómo tratarlas y cómo manipularlas. Si la tía no disfruta depende, si es un rollo que se joda, tú ya has follado y ya está; y si es una pareja estable hay que hablar y preguntarle dónde le gusta y que la tía le explique al tío qué es lo que le gusta que le

^{i + ii} MEGÍAS, I., RODRÍGUEZ, E. et al (2005). *Jóvenes y sexo*. Injuve. Estudi de la Fundació d'Ajuda contra la Drogoaddicció a partir de grups de discussió i entrevistes amb jòvens de 15 a 19 anys de la Comunitat de Madrid i de Catalunya.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.4. CONDUCTES SEXUALS I MANAMENTS SOCIALS DE MASCULINITAT I FEMINITAT

haga, eso también es importante. Al principio, si ves que ella no se lo pasa muy bien y eso pues, eso se habla y te dice lo que tienes que hacer y ya está. Si es una pareja estable lo importante es que disfrutemos los dos y si es un rollo, que disfrute yo.»

(3LL-16-CHICO)

B

«—En el sexo yo creo que disfrutan los dos por igual, pero en algunos casos los tíos disfrutan más porque... no sé... las chicas no se sabe cuándo han llegado al orgasmo y seguramente ha habido muchas chicas que se han quedado con las ganas de tener un orgasmo. Siendo yo un tío tengo que intentar aguantar hasta que vea que ella está bien y después a partir de allí, si tú has disfrutado durante aquel tiempo, entonces la haces disfrutar a ella, eso en la cama, fuera la puedes hacer disfrutar de otras maneras. Si ella no disfruta, te deja segurísimo, a mí no me ha pasado nunca. Si es un lío prefiero aprovechar y ser yo el que disfruta más, si es una relación estable tenemos que disfrutar los dos.»

(4LL-17-CHICO)

C

«—Bueno, los hombres... en una relación sexual supongo que disfrutan siempre, porque... No es, no es lo mismo el orgasmo masculino que el femenino. Pero bueno, las mujeres... normalmente es más difícil, pero hay que encontrar el punto, ¿no? Pero... aunque es difícil, muchas veces, eh... yo creo que... una mujer puede disfrutar del sexo, tranquilamente... aunque... no, no como el hombre, ¿no? yo creo que el hombre disfruta en cada relación sexual y las mujeres depende. Bueno, a mí... yo me siento muy bien haciendo disfrutar a la persona. Pero bueno, realmente

también... en ese momento también quiero disfrutar, pero... yo cuando veo que la, que la otra persona está disfrutando con el sexo, yo me siento verdaderamente muy bien. Entonces... no, ya no... Me quedo tranquilo, digamos.»

(4JO-19-CHICO)

D

«—Los chicos disfrutan más, porque es eso que dicen, a las chicas les cuesta más disfrutar en el ámbito sexual. En los líos, los tíos disfrutan más pero ellas también, si no disfrutasen no lo harían. Si ella no disfruta lo ves muy claramente y paras, y es una cosa de dos; si mientras os vais liando y os vais poniendo a tono, tú te vas poniendo más a tono y ves que ella también, es que disfrutáis los dos y entonces no hay ningún impedimento de nada. Si eso no ocurre, en mi caso lo dejo automáticamente y si es otro caso, será la chica la que acabará diciendo "stop". Para mí es más importante hacer disfrutar porque te sientes mejor, porque ves que tú estás bien haciendo lo que haces y la chica también, y si la haces disfrutar la chica tendrá en la cabeza que cada vez que os liáis se lo pasa bien, eso estoy hablando de una relación estable. En un rollo lo más importante es probarlo todo, es un rollo, si viese que quizás no disfruta continuaría, pero si viese que me está frenando la enviaría por ahí.»

(6LL-17-CHICO)

E

—Hay veces que el chico, a la mínima, ya está que... dice "punto. Ya he acabado yo". Y la chica se queda "joder, ¿pero qué ha pasado aquí que yo no he disfrutado?" ¿Sabes? Y bueno... es buscar este punto, no sólo se basa en la penetración, sino... en otras cosas. Porque si sólo se basa en la penetración el tío acabará en cinco segundos y la tía se quedará así "¿Qué pasa?!" Si no que... has de ir jugando, que si

ahora te toco aquí... que si ahora te, te doy un beso aquí...»

(11JO-18-CHICO)

F

"—Yo muchas veces me he sentido utilizada.

—...a ti no te da placer, pues no sé, él se corre y tú te quedas ahí tirada, pues te sientes utilizada (...)

—No sé, no sé si a vosotras os pasará, yo no sé si ya... o si soy yo, ¿sabes?, no sé, pero yo pienso que... ellos terminan muchas más veces que nosotras.

—Eso sí es verdad, que... que ellos acaban más rápido.

—Y ya, claro, como no... a veces tú... no sé, o lo intentas seguidas, o... o te quedas ahí como... vale [RISAS].»

(CHICAS, 18-19 AÑOS, PUEBLOS DE LA CAM)

G

«—Porque ellos siempre acaban descargando, sí ellos, sí siempre, y además descargan a los 5 minutos y yo con 5 minutos no siento nada, si dices, ha estado un cuarto de hora dices, mira me he quedado a gusto, pero a los 5 minutos no te da tiempo ni a pensar.»

(8GE-18-CHICA)

Plaer i
eròtica

2

2.5. Sexualitat en la infantesa

Objectius

- Entendre que la sexualitat és una dimensió humana que ens acompanya tot al llarg de la nostra vida, també durant a infantesa.
- Entendre les manifestacions saludables de la sexualitat infantil i mostrar la necessitat d'acompanyar les criatures en una vivència de la sexualitat sana, plaent i lliure de violència.
- Ser conscients del sexisme que impregna encara l'educació formal i informal de la infantesa i treballar contra els estereotips en aquesta etapa tan important de la vida.
- Promoure el qüestionament dels rols de gènere tradicionals i possibilitar que les criatures experimenten i siguin creatives quant al gènere.
- Conscienciar sobre la diferent educació sexual que es dona a xiquets i a xiquetes durant la infantesa i donar a conèixer formes de criança més igualitàries i respectuoses.

La sexualitat en la infantesa

Informació per al professorat

L'any 1975, Jane Wallace escrivia un llibre sobre la masturbació que arribà a les nostres terres l'any 85: *La masturbación. Proceso contra la culpabilidad de las mujeres*. I deia així:

La primera vez /.../ —creo que tenía cuatro o cinco años— no era realmente consciente de lo que estaba haciendo. Me habían metido en mi habitación para la aborrecida siesta de la tarde. La niñera se había asegurado incluso de que estaba metida en la cama antes de cerrar la puerta, haciendo oídos sordos a mi petición de permiso para ir al baño (conocía todos mis trucos). /.../ Todo empezó con la necesidad de hacer pipí. /.../

Mi madre nos había reñido a mis hermanos y a mí por tocarnos allá abajo. Lo consideraba dentro de la misma categoría que hurgarse la nariz o tirarse un pedo. También tenía la vaga sensación de no querer que ella descubriera mi nuevo juego. Parecía estar hecho para momentos íntimos.

Una vez, sin embargo, me asaltaron las ganas mientras estaba en la sala con mi madre sentada al lado. Y así, sin pensarlo más, puse mi mano dentro de mis bragas y empecé a frotar.

Finalmente mi madre se dio la vuelta y me vio. Abalanzándose tiró de mi mano y me preguntó lo que estaba haciendo. Por desgracia no me creyó cuando le dije que nada. Me dijo que frotarse era sucio y que si continuaba haciéndolo me llevaría al doctor.

Me pregunté qué era lo que estaba mal. Odiaba las visitas al doctor, pero no por ello dejé de frotarme. No mucho tiempo después mi madre me descubrió de nuevo al entrar de repente en mi habitación. Dijo que iba a llamar a la policía y fue hacia el teléfono y empezó a marcar. Corrí hacia ella llorando, pidiéndole por favor que no lo hiciera. Recuerdo que la cárcel me aterrizzaba porque echaría de menos mi hogar.

Después de esto, traté de no masturbarme más. Pero finalmente la amenaza se hizo débil, sin importancia /.../. Simplemente aprendí a ser más cuidadosa.ⁱ

Som sexuals des que naixem. I algunes xiquetes i xiquets descobreixen ben aviat el plaer que els proporciona el seu cos sexual, com relata Jane Wallace en el fragment anterior; però solen viure-ho d'amagat, i sovint amb culpa, quan les persones adultes s'hi fiquen i projecten la seua mirada i les seues pors. *Si comença amb 3 anys..., quan en tinga 16, què farà?* responia un alumne de quart d'ESO en una activitat dramatitzada on feia del pare que trobava la filla nuda tocant-se la vulva. Dramatitzar situacions en les quals la gent jove ha de fer d'adult que s'enfronta a la sexualitat dels seus fills i filles resulta sempre molt interessant, tal com planteja l'activitat "Què faries si...". En general, els progenitors representats són una mica conservadors i es resisteixen o troben moltes dificultats per a explicar a les criatures què és la sexualitat. Ja

ho sabràs quan sigues major! sol ser la resposta més comuna a les seues demandes. Altres vegades deleguen la tasca en les dones de la família, especialment en les mares (*Que t'ho conte ta mare! Pregunta-li-ho a la teua germana!*). En alguns casos, i quan troben els menuts o les menudes jugant amb personetes del seu mateix sexe, les respostes poden arribar a ser homòfobes, especialment en el cas dels barons (*Un xic no li pot tocar la trompeta a un altre xic! Això és una porcada!*), tot i que també hi ha qui no li dona importància i creu que és cosa de criatures que no saben el que fan.

¿Cómo hubiera podido explicarle a ella lo que había estado haciendo si ni yo misma lo entendía? comenta Wallace en el llibre. Possiblement *no saben el que fan* si ningú els ha explicat res; però els mou la curiositat, el tafa-neig, el joc, l'autodescobriment, la imitació dels comportaments adults... i, des de ben aviat, el plaer. Reyzábal i Sanz (1995)ⁱⁱ fan una repassada a la sexualitat infantil i expliquen que el nostre cos és sensible des de ben prompte i que s'han detectat ereccions dins de l'úter i als pocs minuts del part i lubricació vaginal i erecció del clítoris en xiquetes acabades de nàixer. En el primer any, la sexualitat del bebé se centra en els contactes amb els pares, les mares o les persones cuidadores a través de carícies i d'abraçades. L'excitació que experimenten mitjançant múltiples focus de sensació física es tradueix de vegades en respostes sexuals (ereccions i lubri-

ⁱ WALLACE, Jane (1985). *La masturbación. Proceso contra la culpabilidad de las mujeres*. Barcelona: La Sal.

ⁱⁱ REYZÁBAL, Ma. Victoria i SANZ, Ana Isabel: "Educación sexual". Dins REYZÁBAL, M.V. i SANZ, A.I. (1995). *Los ejes transversales. Aprendizajes para la vida*. Madrid: Escuela española.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

cació). També són freqüents les manifestacions de plaer amb el tocament dels genitals. Alfred Kinsey i els seus col·laboradors afirmaren que els xiquets i les xiquetes són capaços d'experimentar un orgasme a partir dels cinc mesos, aproximadament, i aquest no es diferencia del de les persones adultes.

A partir dels 2 anys, la curiositat pel seu cos augmenta i coneixen bé el gaudi sensual que els produeix l'estimulació genital. Dels 4 als 6 anys es consolida el coneixement de les diferències anatòmiques entre els sexes. Comencen els jocs sexuals sobre el propi cos o amb altres xiquets o xiquetes, seguint les pautes observades en les persones adultes. Han après a jugar segons les regles dels més grans i n'han interioritzat la moral; però en la intimitat tenen una considerable gamma d'activitats realitzades amb consciència del plaer eròtic que impliquen: masturbació, jocs sexuals heterosexuels o homosexuals, activitats amb objectes, etc. Tanmateix, a la infantesa el gaudi sexual encara no ha adquirit els significats específics que donem les persones més grans i no podem interpretar la seua sexualitat des de la nostra òptica.

Què respondríem a una xiqueta de set anys que ens pregunta *què és follar?* I si ens preguntara *què és fer l'amor?* Ens hem descobert pensant en la reproducció? Massa vegades donem explicacions reproductives a les seues demandes i ens posem a parlar de llavoretes i de plantetes, de papàs i de mamàs. I se'ns oblida que la sexualitat fa molt de temps que ha deixat de tindre com a funció primordial la reproducció. Oblidem que dues persones poden fer l'amor de manera molt plaent sense ser parella, que ho poden fer dos xics, dues xiques o més persones, que no cal tindre fills per a estimar-se, que la sexualitat no té edat, etc. Ens falta formació per a parlar

de la sexualitat als més menuts i menudes. *Jo li ho explicaré tot!* diu l'alumnat més atrevit quan representa les escenes. Però ben aviat aquest "tot" es converteix en el penis de papà dins de mamà, en la llavoreta que posa papà o en l'espermatozou dins de l'òvul.

També solen ser irades les reaccions quan les manifestacions sexuals de les criatures tenen lloc en espais públics. Wallace explica molt bé la sensació de saber que el seu joc és per a moments íntims. I és bo que els menuts i les menudes sàpiguen que tocar-se és una pràctica que molta gent fa perquè proporciona plaer; però en la nostra societat i en la nostra cultura no es fa en públic. Per tant, és important diferenciar la qualificació de la sexualitat com a **íntima**, diferent de la seua prohibició o associació amb la brutedat, el pecat o altres aspectes dolents. Amb aquests missatges negatius, correm el risc que continuen amb les seues pràctiques sexuals, però d'amagat i amb culpa.

Treballant contra els estereotips en la infantesa

Informació per al professorat

L'educació informal de la infantesa està tenyida d'androcentrisme i de sexisme.

La sobrevaloració d'allò masculí o de les experiències masculines fa que moltes xiquetes imiten o vulguen imitar el que fan els xiquets, i que s'obliguen a activitats considerades masculines, fins i tot perquè les consideren més divertides; en canvi, els xics no ho fan amb els jocs o les activitats de les xiques perquè allò femení té menys valor. De vegades, els mateixos progenitors són els que no deixen que els xics transgredisquen l'estereotip per tal de protegir-los de la discriminació, que es creu segura –encara que siguin els xiquets els qui demanen cuinetes, nines, determinada roba, etc. Com diuen Jaramillo i Hernández (2003)ⁱ, allunyar-los d'aquestes activitats és privar-los de jocs que els permeten mostrar sentiments, coquetejar o tindre cura d'altres, i és no ajudar-los a reconèixer el que les xiques o allò femení els poden aportar.

El sexisme és percebut també per les criatures. Els colps (encara que siguin fluixets) solen ser per a ells i les pessigolles i les abraçades, per a elles. Aquesta escena real il·lustra el que comentem: un pare anava pel carrer amb el fill, que devia tindre quatre anys. El xiquet va entropessar amb un brancalet que sobresortia, es va fer mal al peu i coixejava. El pare va dir: *¿Te has hecho daño, eh, macho?* i van continuar caminant. Hauria respost de la mateixa manera si haguera sigut una xiqueta? Les criatures perceben aques-

ta diferència de tracte. Veuen també que la iaia és la que neteja i cuina i el iaio el que s'asseu al sofà; que als contes tradicionals i a les pel·lícules elles només són les protagonistes si són guapes, princeses o elegides pel galant de torn. Senten que se les protegeix més perquè se les veu "fràgils". Quan proven la seua força o la seua habilitat, han de desistir perquè els diuen que poden caure i fer-se mal. A poc a poc, les actituds sobreprotectores les van privant de saber de què són capaces. Sovint també les vesteixen amb roba poc pràctica per a jugar, de vegades de colors tan clars que si volen anar polides pràcticament no s'han de moure. Aprenen aviat que per a presumir s'ha de patir i que el sacrifici és millor que la diversió o el joc que despentina. La coqueteria es considera exclusivament femenina i es limita en els xics. No és apropiat que els barons s'interessin massa per ornar-se, ni pel ball. Això és de xiques. L'activitat física, en canvi, no és tampoc estimulada en les xiques perquè en el model de bellesa tradicional, el múscul no és estètic. I no ens oblidem de l'aprenentatge de la competició: ells lluiten per a ser els més forts; elles, per a ser les més guapes.

De nou l'androcentrisme i el sexisme, ajudats per les diferències anatòmiques, s'encarreguen de donar diferent valor al cos de les xiques i dels xics. És obvi que tindre penis no és ni millor ni pitjor que tindre clitoris, però sovint a les xiques se'ls dona el negatiu: *els xics tenen penis, les xiques no; els xics pixen dempeus, les xiques no;*

papa posa la llavor dins de mamà (ella és passiva: un cabent). Si de les xiques només parlem del que els falta, i no del que tenen, el més possible és que visquen el seu cos en negatiu, des de la incompletesa: *no tinc penis; no pixe dreta; soc xica perquè no soc xic*. A més, dels penis dels xics i de les seues ereccions, fins i tot des de menudets, es parla molt més que dels clitoris de les xiques, terme que quasi ningú esmenta, ja que és substituït pel genèric *vulva*.

Sol passar també que associem els genitals femenins amb la reproducció i que els parlem d'un úter que hi ha dins la seua panxeta, el qual quan siguin grans albergarà un bebé; i en canvi, la paraula 'clitoris' pot no haver-se sentit mai ni a casa ni a l'escola. En el cas dels xics, de l'aparell reproductor intern (pròstata, conductes deferents...) no se'n parla i tal vegada aquest fet podria portar a preguntar-nos si estem començant a desresponsabilitzar els barons del seu paper en la reproducció i els estem recordant a les xiques el seu "destí" reproductiu.

Hernández i Jaramillo proposen algunes recomanacions per a pares i mares que volen parlar amb les criatures de sexualitat.

Hem de mostrar-nos tal com som perquè parlar dels propis dubtes, temors i experiències és ensenyar els menuts i les menudes a acceptar-se i a acceptar les altres persones. Mostrar-nos és també explicar-los d'on venen les nostres dificultats per a parlar de la sexualitat.

ⁱ HERNÁNDEZ, Graciela, i JARAMILLO, Concepción (2003). *La educación sexual de la primera infancia*. Madrid: MEC. I *La educación sexual de niñas y niños de 6 a 12 años. Guía para madres, padres y profesorado de Educación Primaria*. Madrid: MEC.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

No hem de demostrar que ho sabem tot. Si no coneixem la resposta a una pregunta, els diem que la buscarem en algun llibre o que preguntarem a una persona que la sàpiga. No es tracta tant de donar respostes com d'acompanyar-los perquè les trobem. També cal tindre en compte que quan es respon a una pregunta, aquesta no està contestada per a sempre: sol repetir-se, de vegades perquè els agrada escoltar la resposta, necessiten sentir-la diverses vegades per a assimilar-la o perquè apareixen nous matisos que els interessin. I en ocasions no pregunten el que realment volen saber.

Hem d'avançar-nos. Alguns coneixements no sorgeixen de manera espontània i en canvi necessiten saber-los per a relacionar-se bé amb el seu cos i desenvolupar de manera sana la sexualitat. Avançar, i no esperar que pregunten, és positiu. Informar-los i donar-los l'oportunitat de pensar sobre aquestes qüestions és obrir-los la porta perquè la seua mirada siga més àmplia, més sana i més fresca.

Informar no és imposar ni sermonejar ni sentar càtedra, és contar allò que no saben i que els ve bé saber.

Cuidar-se és ensenyar a cuidar. És important que no renunciem al propi plaer, a les nostres apetències o necessitats, especialment les dones, no solament per no perdre la salut, sinó perquè la relació de la gent menuda amb persones capaces de respectar-se i cuidar-se és molt beneficiosa.

Pel que fa **a l'escola**, les criatures són éssers sexuats i no es poden deixar el sexe en entrar a l'aula. El professorat, la família, els adults i les adultes amb qui estableixen vincles afectius són referents per al desenvolupament sexual i afectiu, i més hui en dia amb pocs o cap ger-

mà i germana, o amb persones adultes sense fills o amb només un; això fa que el pes de les relacions adultes i dels jocs solitaris siga major. Tanmateix, el temor que se sent des de l'escola perquè les famílies puguen interpretar l'educació sexual com a incitació, fa que de vegades es treballa més per a defensar-se de les famílies que per a la prevenció.

La realitat és que el que cal és protegir els xiquets i les xiquetes de la violència, no de la sexualitat. Per això s'ha d'ensenyar que les relacions afectives i sexuals són molt boniques quan les dues persones estan a gust i fan el que volen, no obligats. I cal també aprendre a distingir el que és sa del que no ho és, a no acceptar la imposició de conductes inadequades i a no reproduir conductes violentes.

Una part fonamental de l'aprenentatge és el propi cos. Per això, cal posar nom al clítoris –el penis ja es coneix–, i a les altres parts sensibles del nostre cos que compartim (el cul, els pits, els mugrons...), cal dibuixar-los, fer-los amb plastilina... Cal deixar clar que tindre penis no implica cap privilegi i que xics i xiques tenen les mateixes possibilitats de gaudi i de joc. Cal mostrar també la diversitat corporal que hi ha, com ara els cossos intersex, i ho hem de fer abans que ells i elles hi mostren interès, perquè és una manera de previndre en les xiques el sentiment d'incompletesa i d'inferioritat, en els xics de superioritat, i en les criatures intersex d'anormalitat.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

2.5.1. Pessigolles EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Masturbació

#Infantesa

#Plaer

Desenvolupament

Llegiu i comenteu el conte Pessigolles, escrit per Alba Barbé i Sara Carro, i amb il·lustracions de Núria Fortuny (edicions Bellaterra), protagonitzat per Ira, una xiqueta menuda que descobreix la masturbació.

En grups de 4, una parella escenificarà una situació en la qual sigueu els progenitors d'una xiqueta que es masturba, com la protagonista del conte. L'altra parella representarà la mateixa situació però amb un xiquet. Què els dieu? Què els expliqueu? Són molt diferents les reaccions? [En l'activitat d'aquest bloc, "Què faries si..." tenim situacions per a representar.]

Compartiu una de les representacions de cada grup amb la classe. Comenteu el que us crida l'atenció.

Plaer i
eròtica

2

2.5.2. Snipp, Snopp i Klittra €

Nivell: ESO

Etiquetes:

#Infantesa

#Masturbació

#Plaer

#Anglès

Desenvolupament

Vegeu el vídeo [Snoppen och Snippan](#) (en suec i amb subtítols en anglès, o [ací amb subtítols en castellà](#)). Forma part del programa infantil *Bacillakuten*, de la televisió pública sueca, que té com a objectiu ensenyar el cos humà a les criatures de 3 a 6 anys. Es tracta d'un vídeo musical protagonitzat per Snipp i Snopp, dos ninotets que representen un penis i una vulva –tot i que en els subtítols anglesos diuen “vagina”. Es va emetre al gener de 2015.

Responen a les qüestions en grups de 4, utilitzant una variant de l'estructura col·laborativa “Llapis al mig”. (Vegeu l'annex “[Estructures cooperatives](#)”.)

Qüestions:

1. [En anglès] Llegiu i comenteu la informació que acompanya la versió en anglès del vídeo [Willie and Twinkle](#).
2. La vulva i la vagina són el mateix? Quina diferència hi ha? Explica què és cada part amb les teues paraules. Per què creus que en els subtítols anglesos es confonen ambdós termes?

3. Youtube va qualificar el vídeo com a “contingut per a majors de 18 anys”; tot i que, finalment, es va obrir a tots els públics. Penses que no és apte per a menors?
4. Què opines dels criteris de Youtube o Facebook per a permetre o censurar determinats vídeos o imatges? Coneixes exemples de censura en els quals no estigues d'acord?
5. A Suècia, l'educació sexual és obligatòria a partir dels 10 anys, des del 1956. L'Associació Sueca per a l'Educació Sexual dona suport a aquesta educació i al novembre de 2014 va llançar una convocatòria a escala nacional perquè la gent proposara la paraula idònia per a designar la masturbació femenina. La guanyadora va ser Klittra (de *klitoris* i *glittra*, que ve de l'anglès *glitter* i significa “brillar”) i s'ha proposat que s'inclouga al diccionari suec. Què et sembla la iniciativa? I el terme triat? Quin verb es podria utilitzar en valencià?
6. L'associació Chrysallis Euskal Herria ha elaborat el material didàctic “[Chicas y chicos. Identidad y cuerpo](#)” (2016) per a treballar la identitat i el cos i trencar amb l'associació penis-xic, i vulva-xica. Què en penseu? Us sembla adequat per a treballar-lo a les escoles?
7. El vídeo suec i els materials de Chrysallis tenen en comú que no qüestionen el binarisme, tot i que el segon és més inclusiu. Se t'ocorren maneres de millorar-los?

Text. Willie and Twinkle

The Swedish cartoon video of animated genitals created a world wide buzz beyond imagination. The Swedish television tv-show 'Bacillakuten' released a video showing dancing genitals to a catchy tune, Snoppen & Snippan (translates as Willie and Twinkle).

Due to the massive international interest the decision was made to make a translation of this track into English. And here it comes...

Now the whole world can hear what the fuss is all about and also understand that this cute little tune is actually a lot more harmless than anyone might have believed.

The show itself is a program for children about the human body and everything connected with it. What is blood made of? What happens when you break a leg? How come you get sick sometimes? Etc.

In every episode the band performs a specially written song about the 'topic of the day'.

It's one of Swedens most popular childrens programs and children all around Sweden ask for new subjects to bring up. Questions had been raised by the young audience to have a program about the genitals of our body, so – for season three which now has started, the decision was taken to bring this up – and then of course, with a song to go with it.

The Snoppen & Snippan – trailer video has over five and a half million views on YouTube and counting FB video streams and re-posts of the video it's well over seven millions!

It is the most viral video ever posted by Swedish National Television.

2.5.3. Jugar a metges EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Infantesa

#Plaer

Desenvolupament

Llegiu el conte "Metges i infermeres", que forma part de **Filomena desde la diferencia**, d'Irma Navarro (2012). Responen a les qüestions per parelles. Després, poseu en comú les vostres reflexions amb una altra parella i amb el grup classe.

Qüestions

1. Són sexuals les criatures?
2. Quan hem d'ensenyar sexualitat? Qui ho ha de fer? A partir de quina edat? Hem d'esperar que pregunten?
3. Per què a la societat li agraden tant les etiquetes? És Filo lesbiana només perquè ha jugat amb la seua amiga Lula?
4. Filo ha tingut una "primera vegada" que ella ha viscut de manera molt plaent? Per què ha de ser més important (o l'única important) la primera vegada "coital"?
5. Com aconseguirem que la sexualitat deixi de ser un tabú?

Text. Metges i infermeres

Eixir a jugar totes les vesprades amb amics i amigues del veïnat era divertit i estimulants.

[...] Jugaven a amagar-se, a la corda, al futbol, a polis i lladregots, a metges i infermeres, al sambori...

El joc que menys li agradava a Filo era la corda. Ho passava ben malament perquè, quan es ficava sota la corda, tenia la certesa que s'enrotllaria i cauria a terra. En el millor dels casos, si aconseguia botar, li entrava novament el pànic quan el ritme s'accelerava i ala... una altra vegada s'embolicava! I passava la major part del temps pagant.

En canvi, el joc que més li agradava era el de metges i infermeres. S'amagaven en un portal i decidien els papers. El metge i la infermera inspeccionaven el pacient llevant-li la roba, investigant el seu cos a través del tacte i buscant les malalties. Era molt excitant i els donava molt de gust tocar i que els tocaren, encara que sabien que si alguna persona adulta els descobria in fraganti, els cauria una bona pallissa. A Filo li encantava veure penis i vulves que no eren la seua. S'acariciaven tímidament i es feien algun bes, imitant les pel·lícules de la TV. Quan algú donava l'alarma, es vestien molt de pressa i eixien ràpidament al carrer amb el cor bategant de pressa... pum pum pum... fins que passava el perill, oblidaven el joc i es posaven a fer una altra cosa. Filo no entenia per què als majors no els agradava.

Un dia, un veí els va sorprendre:

-¡Xiquets, a això no es juga!

-Però... per què?, si no fem res dolent.

-Són porqueries i sou molt xicotets. És cosa de majors. Vinga, fora!

Porqueries? Però... si no taquem res. Per què només poden jugar les persones majors? No ho entenc, pensava Filo. I així passaven algunes vesprades mentre es menjaven el berenar.

Els caps de setmana, la família de Filo se n'anava a una caseta als afores de la ciutat i allí tenia tot el dia per a jugar en els camps sembrats i els abandonats. Podia recórrer la contornada en bicicleta, traure granotes de les sèquies, caçar pardals (bé, intentar-ho!), pujar als arbres... Hi tenia amics i amigues amb qui descobrir territoris i jugar, a vegades, a metgesses i infermers.

Una vesprada, Filo estava a casa de la seua amiga Lula, amb qui passava hores en l'habitació, parlant i jugant. [...]. Entre rialles i jocs, es van llevar la roba i van descobrir-se els cossos. Es van besar, es van acaronar, es van rebotar entre els llençols i van sentir com els bategaven les vulves. Era la primera vegada que Filo experimentava aqueixa sensació: es va sentir embolcallada pel plaer i s'ho va passar bomba.

Quan s'estava vestint, de pressa perquè s'havia fet tard i sa mare devia estar preocupada, Lula la va mirar des del llit i li va preguntar:

- Filo, tu, de major, seràs tortillera?

Filo es va girar amb cara estranyada. No havia sentit mai aquella paraula. No sabia què significava, però per la cara que va posar la seua amiga, o bé per pura intuïció, no va preguntar res.

- No ho sé - va respondre, i se'n va anar amb la bici.

Mentre pedalejava molt de pressa, pensava en la pregunta, en la resposta i en el que ella seria de major. Allò l'havia desconcertada. Potser ja havia

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

de decidir què seria de major? Tanta importància tenia haver jugat amb la seua amiga a tocar-se, a riure i a gaudir? Havien fet alguna cosa dolenta?

Filo se sentia feliç, com si estiguera surant.

Havia sigut una experiència nova i especial. Era la primera vegada que se sentia així. Per què li havia preguntat això la seua amiga? En fi... no trobava respostes i es va cansar de pensar. Total, el que comptava era com s'ho havia passat de bé i, en realitat, tampoc tenia clar què volia dir tortillera. I si era una dona que feia truites tan bones com les que cuinava sa mare? De pensar-ho, li va entrar fam i va desitjar que hi haguera truita per a sopar. Ummmm...

[Nota per al professorat: La sexualitat infantil és la gran oblidada de l'educació sexual. A les criatures se les considera asexuals i, per tant, o no se'ls parla del tema o se'ls reprimeix. Aquesta ocultació impedeix i dificulta que nens i nenes pensen sobre el tema, i els deixa, en molts casos, indefensos o amb sentiments de culpa. Fer educació sexual només a partir de l'adolescència menysprea la sexualitat al marge de les etapes vitals en les quals l'ésser humà és fèrtil i reforça el reproductisme, és a dir, la creença que l'objectiu de la sexualitat és la reproducció.]

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

2.5.4. Verge EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Virginitat/1a vegada](#)

[#Infantesa](#)

[#Coitocentrisme](#)

[#Educació sexista](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo [Què significa verge](#) (M. Davies, 2008) on una mare intenta explicar a la seua filla de 6-7 anys aquesta incòmoda pregunta. Respon individualment i comparteix les teues respostes en parella. Després, en gran grup.

Qüestions

1. Com valoraries l'explicació de la mare?
2. Què es considera "perdre la virginitat" en una relació heterosexual? I en una relació homosexual?
3. Entre la gent jove actual, es valora igual la virginitat masculina que la femenina? Per què?
4. El model sexual hegemònic, aquell que se suposa "normal", té una sèrie de característiques. Quines d'aquestes segueix la mami?
  - o Genitalista (el plaer només se sent als genitals; les altres parts del cos no tenen quasi importància)
  - o Coital (la pràctica "completa", la millor i la més plaent és el coit; la resta són preliminars)
  - o Reproductista (l'objectiu de la sexualitat és la reproducció)

- o Adultista (només es viu la sexualitat a l'edat adulta)
  - o Heterosexual (no considera les relacions ni les pràctiques homosexuals)
  - o Sexista (tracta diferent a xics i a xiques; per exemple, les xiques sexuals són "guerres"; els xics, uns "cracks")
  - o Normalista (només les persones normotípiques són desitjables i sexuals)
  - o Parellista (la sexualitat es viu en parella i per amor)
5. Com t'han educat a tu?
  6. Què li diries a la xiqueta si volguera saber en realitat què significa ser verge (sexualment parlant)? I si et preguntara què és un orgasme?

Transcripció de l'explicació de la mare:

Xics i xiques més aviat adults... els seus cossos són diferents però estan fets per a unir-se d'una manera intel·ligent, com un trencaclosques. Quan mami i papi s'estimen mútuament molt, algunes vegades, solament per a mostrar quant s'estimen, papi té una coseta especial i li la mostra a mami, i quan mami i papi volen fer una cosa especial, per a fer un bebé, llavors papi pren la seua cosa especial i la posa en el lloc especial de mami, en un lloc especial del cos de mami, i això fa sentir mami molt feliç. També fa sentir papi feliç. I de vegades, després d'un moment, de vegades molt ràpid, papi es posa tan content que té un tipus de boooooom, i una explosió, i totes les llavoretes de papi ixen disparades per a arribar de pressa fins a l'òvul de mami! I a això se li diu "fer l'amor". En fi... fins que tu ho fas, per primera vegada, ets verge.

Informació per al professorat sobre el curt "What's Virgin Mean?" (Michael Davies, 2008)

Com pateix aquesta mami! I quina explicació més...!!

Què li arribarà a la xiqueta del que és la sexualitat?

- Fer l'amor és com muntar un trencaclosques format per peces que encaixen: els xics en tenen una part i les xiques una altra, i del que es tracta és d'acoblar-se. ("Xics i xiques més aviat adults... els seus cossos són diferents però estan fets per a unir-se d'una manera intel·ligent, com un trencaclosques.")
- No hi ha clitoris, penis, vulves, vagines... sinó que papà i mamà tenen unes "cosetes especials" amb les quals fan també "una cosa especial" ("papi té una coseta especial i li la mostra a mami, i quan mami i papi volen fer una cosa especial")
- En aquella "cosa especial" que fan, papi és la part activa i mami sembla que no fa res. ("Papi pren la seua cosa especial i la posa en el lloc especial de mami.")
- Mami i papi són feliços fent-ho, però és papi qui es posa "content" amb el boummm final. De l'orgasme de mami, no en sabem res. ("papi es posa tan content que té un tipus de boummmm i una explosió")
- La sexualitat serveix per a fer bebés, perquè mami i papi es busquen quan en volen fer un, i les llavoretes de papà persegueixen l'òvul de mamà ("i totes les llavoretes de papi ixen disparades per a arribar de pressa fins a l'òvul de mami!").

Plaer i eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

2.5.5. Què faries si... EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Infantesa

#Educació sexista

#Desigualtat

Desenvolupament

Imagina que ets un pare, una mare, o dues mares, o dos pares o... i escenifiqueu aquestes situacions (com vosaltres respondríeu). Després, contesteu a les qüestions següents:

Qüestions:

1. Penses que els iaïos i les iaïes tenen sexualitat? I les criatures? I per què la sexualitat infantil o durant la vellesa desperta estranyesa o no és ben vista per algunes persones?
2. Hi ha moltes diferències entre la manera de reaccionar que creus que tindrien els teus pares i la teua? Per què creus que passa això?
3. Creus que hi ha diferències en l'educació sexual que es dona a xics i a xiques, xicotets i adolescents? Si és així, explica-les i intenta esbrinar per què creus que passa.

Situacions

1. Albert i Jaume, de 6 anys, tenen la porta de l'habitació tancada. Els crideu per a berenar però, com que no us fan cas, entreu a l'habitació i els trobeu amb els pantalons abaixats. El vostre fill li està tocant la xufa a l'amic. Què feu?

2. Marcel·la va nàixer amb problemes de visió (només veu les siluetes) però és una xiqueta molt espavilada. Carol, la seua veïna, ve a jugar amb ella quasi cada dia. Només tenen 6 anys, però les trobeu amb les bragues abaixades, tocant-se l'una a l'altra. Què feu?
3. Maria té 8 anys. El germà d'un amigueta li ha ensenyat un vídeo porno i ella us ho conta i pregunta si *follar* no fa mal. Què contesteu?
4. La iaia Marga està contant a la vostra menuda de 6 anys que els xiquets vénen de París i que els porta la cigonya. Què feu?
5. L'àvia Raquel ix amb un xicot deu anys més jove que ella. Aquesta vesprada ha quedat amb ell i està posant-se guapa. La vostra filla Raquel, de 13 anys, diu a l'àvia que està ridícula tan pintada i tan arreglada, i que cap de les àvies de les seues amigues ix tots els dies per aparençar que és jove. Què feu?
6. Josep, 14 anys, té Síndrome de Down. La directora de l'escola us ha cridat, preocupada, per a dir-vos que té una nòvia i que es passen els patis besant-se.
7. Els vostres pares, Joan i Joana, ja estan jubilats. Han anat a passar les vacances a casa vostra i us ajuden en la cura del menut. Un dia, torneu amb els vostres fills de 4 i 15 anys, i pilleu els iaïos fent l'amor al sofà. El major es pixa de riure i, més tard, el sentiu contar-ho a un amic per telèfon: Quin fàstic, tio, si la deuen tindre com una pansa! Què feu?
8. A Maria li agrada molt tocar-se; però hui teniu convidats a casa i la vostra filla, que només té quatre anys, està tocant-se la vulva al sofà. Què feu?
9. Carles i Maria ixen junts. Tenen 16 i 15 anys. Sou els pares de Maria i heu anat a una reunió

que segurament acabarà tard. Maria aprofita per a enrotllar-se amb Carles però arribeu abans d'hora i...

10. La directora del col·legi us ha cridat i us ha explicat que la vostra menuda (5 anys) es tanca sovint en el lavabo amb un amic i juguen a tocar-se. Què feu?
11. En el calaix de la vostra filla Carla, de 14 anys, hi havia una caixa de preservatius amagats entre la roba interior. La setmana passada era plena i ara és mig buida. Què feu?
12. En el calaix del vostre fill Carles, de 14 anys, hi havia una caixa de preservatius amagats entre la roba interior. La setmana passada era plena i ara és mig buida. Què feu?
13. Norbert és molt amic del vostre Joan (12 anys) i s'ha quedat a dormir aquest cap de setmana. Divendres a la nit, ja tard, sentiu uns sorolls estranys. Entreu a l'habitació i els pilleu masturbant-se mentre miren una pel·lícula pornogràfica. Què feu?
14. Us criden de la residència, on teniu la mare ingressada des de fa sis mesos, i la directora us diu que la mare insisteix a gitar-se amb un altre resident, contravenint les normes del lloc. Què feu?
15. Teresa, la vostra alumna d'infantil, es passa el temps tocant-se la vulva a classe; sovint es posa roja con un titot i no sabeu què fer.
16. Mireia ve corrent a dir-vos que Pau i Laia (6 anys) estan al lavabo amb els pantalons abaixats i fent "porcades".
17. Pau (5 anys) es passa el dia tocant el cul a les xiquetes de la seua classe. Ets la seua mestra i dues nenes han vingut a queixar-se.

Plaer i
eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.5. SEXUALITAT EN LA INFANTESA

2.5.6. Sexualitat infantil EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Infantesa](#)

[#Plaer](#)

Desenvolupament

Individualment, llegiu la informació sobre la sexualitat infantil. Trieu una de les edats descrites i dibuixeu en una o dues vinyetes una situació que exemplifiqui com es viu la sexualitat en aqueixa etapa. Continueu explicant com creieu que serà la sexualitat en les edats següents fins a la vellesa. Compartiu en xicotet grup la vostra redacció. També podem utilitzar l'estructura cooperativa "1-2-4" (Vegeu l'annex "[Estructures cooperatives](#)").

Text. Sexualitat infantil.

Úter

S'han detectat ereccions dins de l'úter i als pocs minuts del part i lubricació vaginal i erecció del clítoris en xiquetes acabades de nàixer. Quan se sap el sexe de la criatura a partir del tercer mes, el decorat (roba, complements, colors de l'habitació...) comença a generitzar-se.

0-2 anys

El primer any, la sexualitat del bebè se centra en els contactes amb els pares a través de carícies i abraçades. L'excitació que experimenten mitjançant múltiples focus de sensació física es tradueix de vegades en respostes sexuals

(ereccions, lubricació). Els bebès exploren les diferents parts del seu cos, també els genitals. Són freqüents les manifestacions de plaer amb el tocament dels genitals. Són animats per la família i l'entorn perquè desenvolupen la seua identitat masculina o femenina i aprenen algunes conductes que es consideren pròpies d'un gènere o de l'altre.

3-4 anys

Tenen gran curiositat pel seu cos i pels cossos dels altres i fan preguntes. Coneixen bé el gaudi sensual que els produeix l'estimulació genital. Es toquen i aprenen a masturbar-se. Juguen a metges, imiten activitats dels adults o jocs sexuals amb amics, germans... Cap als 2-3 anys ja es classifiquen com a xic o com a xica. Als 3 anys saben què és de xics i què és de xiques, però fins als 5 encara creuen que es pot canviar de sexe si es canvia allò extern, per exemple els vestits.

5-6 anys

Es consolida el coneixement de les diferències anatòmiques entre els sexes. Continuen els jocs sexuals sobre el propi cos o amb altres xiquets, seguint les pautes observades en els adults. Han après a jugar segons les regles dels adults i n'han interioritzat la moral; però en la intimitat tenen una considerable gamma d'activitats realitzades amb consciència del plaer eròtic que impliquen: masturbació, jocs sexuals hetero o homosexuals, activitats amb objectes, etc. Tenen curiositat per l'embaràs i el naixement. Manifesten una gran interès pels rols de gènere i afirmen que "això és (o no és) de xic o de xica".

[Nota per al professorat: Podem suggerir nosaltres les franges d'edat o deixar que l'alumnat les establisca.]

Plaer i
eròtica

2

2.6. Sexualitat en la vellesa

Objectius

- Entendre que la sexualitat és una dimensió humana que ens acompanya tot al llarg de la nostra vida, també durant la vellesa.
- Combatre els prejudicis cap a la sexualitat de la gent gran, especialment la de les dones, tradicionalment oblidades.
- Entendre les especials dificultats de lesbianes, gais i trans en la vivència de la sexualitat durant la vellesa.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.6. SEXUALITAT EN LA VELLESA

2.6.1. Sexualitat i vellesa LGTB EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Vellesa

#LGTBIfòbia

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el fragment del documental "Les persones grans LGTB", dirigit per Maria Khan (2014). Podeu veure'l [complet ací](#) (27").

Suggerim utilitzar la dinàmica col·laborativa "1-2-4". (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe. Teniu en compte les qüestions per al debat que us suggerim.

Qüestions per al debat:

Quines dificultats afegides tenen les persones grans LGTB en comparació amb les heterosexuales? Com varen ser les seues vides durant el Franquisme? Com és en l'actualitat? Penseu que canviarà en el futur?

Plaer i
eròtica

2

2.6.2. Sexe més enllà dels 50 2EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Vellesa](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu per parelles les dues notícies del *The New York Times* que tracten sobre la sexualitat de les persones majors: [El sexo después de los 50 años sí es importante](#), [sentencia una corte europea](#) i [Nunca es tarde para el sexo y los asilos estadounidenses lo reconocen](#). Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Qüestions:

1. Creieu que és just que la indemnització siga menor perquè el sexe no és tan important a partir dels 50?
2. Penseu que la decisió de reduir la indemnització hauria sigut la mateixa si el protagonista haguera sigut un home?
3. Imagina que els teus iaïos estan a l'asil; què et semblaria que s'apuntaren al G-Date?
4. És important, o necessari, que hi haja un protocol per a les relacions sexuals entre les persones en els asils?
5. Proveu de redactar el que a l'article s'anomena "Política d'expressió sexual".

Sexe en la tercera edat

Notícia 1. [El sexo después de los 50 años sí es importante, sentencia una corte europea](#)

Por SEWELL CHAN. 1 de agosto de 2017. The New York Times

Resulta que el sexo después de los 50 años sí es importante. Esa fue la resolución del Tribunal Europeo de Derechos Humanos cuando rechazó una decisión tomada por jueces portugueses que redujeron los daños causados a una mujer que quedó incapacitada para tener relaciones sexuales después de una cirugía mal realizada, en la cual los médicos dañaron uno de sus nervios.

La operación —efectuada en 1995, cuando tenía 50 años— tuvo lugar a "una edad en la que el sexo no es tan importante como durante los años previos", decidieron los jueces en 2014. En ese entonces, la sentencia suscitó acusaciones de discriminación por sexo y edad.

La mujer, Maria Ivone Carvalho Pinto de Sousa Morais, ahora de 72 años, apeló la sentencia y presentó el asunto ante el tribunal europeo con sede en Estrasburgo, Francia. Recientemente esa corte emitió una resolución de 5 a 2 a su favor.

"La cuestión aquí no son las consideraciones de la edad o el sexo por sí mismas, sino el supuesto de que la sexualidad no es tan importante para una mujer de 50 años y madre de dos hijos que para alguien más joven", según la decisión de la mayoría. "Ese postulado refleja la idea tradicional de la sexualidad femenina como algo esencialmente vinculado a

propósitos reproductivos y por lo tanto ignora su importancia física y psicológica para la realización de las mujeres como personas". /.../

En octubre de 2013, una corte ordenó al hospital pagar 80.000 euros a Morais (cerca de 93.000 dólares) como compensación por su sufrimiento físico y mental, y cerca de 16.000 euros para una empleada doméstica que la ayuda con sus tareas diarias.

En octubre de 2014, la Corte Suprema Administrativa de Portugal redujo la compensación un tercio aduciendo, entre otras cosas, que "probablemente solo necesite cuidar a su esposo", porque sus hijos ya eran grandes.

El gobierno portugués reconoció que hubo un "uso desafortunado de términos", pero señaló que la sentencia debía mantenerse. La corte europea no estuvo de acuerdo y sentenció que "el sexo y la edad de la mujer al parecer fueron factores decisivos" en la sentencia emitida en Portugal.

Notícia 2. [Nunca es tarde para el sexo y los asilos estadounidenses lo reconocen](#)

Por WINNIE HU. 21 de julio de 2016. The New York Times

Cuando Audrey Davison conoció a un hombre especial en su asilo para ancianos, quería estar con él. Sus enfermeras y ayudantes en el Hebrew Home de Riverdale no intentaron detenerla. Al contrario, le permitieron que se quedara en la habitación de su novio con la puerta cerrada bajo la "política de expresión sexual" en el asilo. Una ayudante incluso le hizo

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.6. SEXUALITAT EN LA VELLESA

un letrero a la pareja, que decía "No molestar" para que lo colgaran en la puerta. "Lo disfruté y fue un muy buen amante", dijo Davison, de 85 años. "Eso fue parte de lo mucho que nos acercamos; tocamos nuestros cuerpos y nos besamos".

Davison forma parte del grupo de estadounidenses mayores que están teniendo relaciones íntimas ya entrados en sus setenta y ochenta años. /.../

El Hebrew Home ha aumentado las iniciativas para ayudar a los residentes que buscan relaciones. Los empleados han organizado una hora feliz y un baile para ancianos, así como un servicio de citas llamado G-Date. Actualmente, cerca de 40 de los 870 residentes tienen una relación.

Beverly Herzog, de 88 años, es viuda y dijo que extrañaba compartir su cama. Su esposo, Bernard, solía acostarse con un brazo extendido. Acomódate, le decía, y ella se acurrucaba a su lado. "Odio meterme en una cama fría", dijo. "Siento que nadie debería estar solo".

/.../ Daniel Reingold, el presidente y director general de RiverSpring Health, la empresa que opera el Hebrew Home, dijo que envejecer se trataba de experimentar la pérdida de facultades como la visión, audición, movilidad e incluso los amigos. ¿Por qué debería acabarse la intimidad? "No perdemos el placer que nos provoca el tacto", dijo. "Si la intimidad hace que se tengan relaciones sexuales, entonces lidiemos con eso como adultos".

El asilo creó una política de expresión sexual en 1995, después de que una enfermera entrara en una habitación donde dos residentes estaban teniendo sexo. Cuando la enfermera

le preguntó a Reingold qué debía hacer, él le respondió: "Sal sin hacer ruido y cierra la puerta".

Antes de adoptar sus políticas, el Hebrew Home encuestó a cientos de asilos en Nueva York y otros lugares, con lo que encontró que "la mayoría de ellos incluso le negaban a sus residentes que tuvieran sexo", recordó Reingold. Más tarde habló sobre los hallazgos en una conferencia comercial y le preguntó a la audiencia de más de 200 personas si las personas tenían sexo en sus asilos. Las únicas que levantaron la mano fueron tres monjas en la primera fila, dijo.

Hoy, la política de expresión sexual está publicada en el sitio web del asilo y todos los empleados la conocen. Reingold dijo que su propósito no solo era animar a que las personas tuvieran intimidad, sino también proteger a otros de acercamientos no deseados y establecer directrices para los empleados. /.../ Aunque el asilo jamás ha recibido demandas, algunas familias se han negado a ese tipo de relaciones. En especial si uno de los residentes aún está casado con alguien que no está en la institución.

/.../ Kelley Dixon, de 74 años, dijo que el sexo se había convertido en algo importante para él porque no ocurría tan a menudo como le gustaría. "No se trata de hacerlo y despedirse", dijo. "Se trata de disfrutar la compañía de la persona con la que estás teniendo sexo. Ya no llevo la cuenta. No hay marcas en mi pizarrón".

/.../ Davison, que es divorciada, dijo que lo último que esperaba era encontrar al amor de su vida en un asilo. Conoció a Leonard Moche en el elevador: era inteligente y la hacía reír. Se mudó a su piso para estar más cerca de él. Davison dijo que planeaban casarse cuando

de pronto él se enfermó; murió este año y ella sigue de luto. "Lo considero mi segundo esposo", dijo. "Fue grandioso, inesperado y maravilloso mientras duró".

2.6.3. Leocàdia i la sexualitat EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Vellesa](#)

[#Comunicació](#)

[#Rols/expressió de gènere](#)

[#Coitocentrisme](#)

[#Salut emocional](#)

Desenvolupament

Després de veure [el fragment de la pel·lícula *La vida empieza hoy*](#) (Laura Mañá, 2010), o la pel·lícula completa, llegiu el relat de Rosa Sanchis "Leo Sensesma". Per parelles responeu a les quatre primeres qüestions. Escriviu el relat individualment. Podeu compartir (de manera voluntària) el vostre escrit amb la classe.

Text. Leo Sensesma

Leo espera que la visite el metge, millor dit, la metgessa. Asseguda a la sala, plena de dones de totes les edats i un jubilat al costat, mira un pòster on el metge auscultava una dona d'uns seixanta anys, com ella. La veritat és que no entén per què diuen "metges" o per què apareix un home a la foto, si a l'ambulatori del barri no hi ha més que dones.

La seua no té pinta de doctora. Mai porta bata, només el fonendo penjat al coll, un pírcing a la cella i les mateixes samarretes que li agrada posar-se a la seua Filo, que sembla que la va

tenir fa quatre dies i ja va a quart d'ESO. Allò de la menuda fou una jugada de la fortuna. I sobretot del seu marit. A Antònio mai li han agradat els condons i a ella no li queien bé les pastilles. Als 45, i amb dos fills ja criats i casadors, es quedà embarassada. Tal vegada va ser la casualitat o allò que diuen que les hormones te les lleven, però les ganes de fer-ho començaren a anar-se'n a mesura que el seu ventre anava inflant-se. El naixement de Filo no va canviar res, li va multiplicar la feina per mil, encara que ella va seguir complint tots els dissabtes, religiosament, més algun extra quan Antònio arribava a casa content perquè el València havia guanyat. Tot sense alegria, com una obligació.

"Leocràcia Sensesma, passe!", va cridar la doctora. I a Leo la pillà per sorpresa i sense haver-se preparat com li ho diria. Va estar a punt de donar el torn al iaio del seu costat, però en aquell moment entrà la cunyada a l'ambulatori i, per por que li preguntara el motiu de la visita, va obrir la porta de la consulta i es va colar com un lladre.

"Quinze anys són molts anys", digué Leo a la doctora. "No és que abans fóra meravellós. Jo no he sentit mai això que els passa a algunes de les pel·lícules. I si ho haguera sentit, tinga vosté clar que no hauria cridat, que no cal ser tan exagerada ni parèixer una qualsevol. El meu Antònio tampoc no és que siga molt delicat. Ell em fa un bes a la boca, em posa les mans als pits i enseguida ala... Però a mi m'agrada que el meu home m'estime."

Leo es va quedar callada, com si la resta de paraules que portara al cap hagueren

desaparegut de sobte, i la doctora va seguir mirant-la, esperant, mentre intentava endevinar on volia anar a parar aquella estimada pacient, sempre enfeïnada, a qui visitava des de feia quinze anys i que només acudia a consulta quan li passava alguna cosa realment greu. Devia estar malalt Antònio? No, ell li ho hauria dit. O potser no. Leo sempre tenia cura de tots "els seus hòmens", que és com li agradava anomenar el marit i els fills. Antònio havia anat a l'ambulatori feia dues setmanes i, quasi en secret, li havia demanat la Viagra. No ho diga a la meua dona, que ella es disgustarà. "És més jove que jo i és normal que tinga més ganes. Jo no vull fallar-li ni que se'n busque un altre de menys edat."

La infermera va cridar a la porta per consultar sobre una altra pacient i Leo va tragar saliva. "M'han dit que hi ha uns pegats d'hormones que te tornen les ganes. Me'ls podria vosté receptar?"

Qüestions

1. Què li passa a Leo Sensesma, la protagonista del relat? I al seu home? Tenen una bona relació de parella? I una bona relació sexual?
2. Imagina que ets la doctora. Què li contestaries? (Pots trobar informació a les entrades de *Karícies* "[El cos de les dones és un camp de batalla](#)" i "[Torneu-nos els nostres cossos](#)"). Creus que Leo està malalta per no tindre desig sexual?
3. Quines són les pors de Leo? I les del seu home?

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.6. SEXUALITAT EN LA VELLESA

4. És comú veure relacions d'hòmens grans amb dones jòvens, però no ho és tant al contrari. Per què creus que passa?
5. Com imagines la sexualitat a la vellesa?
Escriu un relat en primera persona de la teua pròpia vida sexual quan tingues 65 anys. Si et fa vergonya, escriu la d'una altra persona.

2.6.4. Sexualitat durant el franquisme EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Vellesa

#Rols/expressió de gènere

#Coitocentrisme

#Educació sexista

#Desigualtat

Desenvolupament

Llig el text elaborat per la Secció Femenina encaminat a l'educació de les xiques durant el Franquisme. La Secció Femenina era la branca femenina de Falange Espanyola i estava dirigida per Pilar Primo de Rivera, germana de José Antonio, el fundador del partit. La llei educativa de 1938 establí que les assignatures que havien d'estudiar les xiques eren: *Formación Político-Social, Música, Labores, Cocina, Economía doméstica* i *Educación Física*. El fragment correspon a l'assignatura *Economía Doméstica*.

Qüestions

1. Com era l'educació afectivosexual de les dones durant el franquisme? I la dels hòmens?
2. Quin era el paper de l'Església en aquesta educació?
3. Com era, durant el franquisme, la relació de les dones amb la sexualitat, el plaer, la masturbació, els seus cossos...? I la dels hòmens?

4. Quines conseqüències penses que podia tenir per a la salut de les dones aquesta educació i aquestes relacions?
5. Penseu que el model de sexualitat del franquisme segueix viu a l'actualitat?
6. [Per a 2EBC] Llegiu i comenteu l'article de Judith Vives. Sabíeu què era l'edadisme?

Text 1: Com s'han de comportar les dones

"Recuerda que debes tener un aspecto inmejorable a la hora de ir a la cama... Si debes aplicarte crema facial o rulos para el cabello, espera hasta que él esté dormido, ya que eso podría resultar chocante para un hombre a última hora de la noche. En cuanto respecta a la posibilidad de relaciones íntimas con tu marido, es importante recordar tus obligaciones matrimoniales: si él siente la necesidad de dormir, que sea así, no le presiones o estimes la intimidad. Si tu marido sugiere la unión, entonces accede humildemente, teniendo siempre en cuenta que su satisfacción es más importante que la de una mujer. Cuando alcance el momento culminante, un pequeño gemido por tu parte es suficiente para indicar cualquier goce que hayas podido experimentar.

Si tu marido te pidiera prácticas sexuales inusuales, sé obediente y no te quejes. Es probable que tu marido caiga entonces en un sueño profundo, así que acomódate la ropa, refréscate y aplícate crema facial para la noche y tus productos para el cabello. Puedes entonces ajustar el despertador para levantarte un poco antes que

él por la mañana. Esto te permitirá tener lista una taza de té para cuando despierte [...]"

(*Economía doméstica para Bachillerato y Magisterio*, Sección femenina, 1958)

Text 2: La sexualitat de les dones grans

Judith Vives. 18/07/2018

Diuen que quan li van preguntar a la princesa Isabel Carlota de França en quin moment desapareixia el desig sexual, la seva resposta va ser: "Com vols que ho sàpiga? Només tinc 80 anys". Aquesta anècdota il·lustra una realitat que, malgrat tot, ha quedat oculta i tapada sota capes de prejudicis i tabús, el del desig i la sexualitat de les persones grans i, més concretament, el de les dones.

Ara, un llibre de la psicòloga i feminista Anna Freixas titulat *Sin reglas* intenta trencar aquests tabús i treu a la llum pública un tema que no deixa de ser una altra "víctima" d'això que s'anomena "edadisme", la discriminació per raons d'edat, molt més acusada en el cas de les dones. Només ens hem de fixar en els casos de Donald Trump i Emmanuel Macron. Mentre que tothom troba d'allò més normal que Trump estigui casat amb una dona més jove, més difícil d'acceptar ha estat que la dona del president francès sigui molt més gran que ell.

L'edadisme mal suposa que les dones grans són éssers asexuals i que un cop superada l'etapa reproductiva i la menopausa, el sexe s'acaba. Freixas, al seu llibre, desmenteix tot això i parla precisament de les actituds socials i culturals que han portat a una falsa imatge de l'eròtica

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.6. SEXUALITAT EN LA VELLESA

femenina de les dones madures. En la nostra societat, on ha augmentat de manera espectacular l'esperança de vida i per tant, també els estils i necessitats de vida, fa que aquest tema tingui més vigència que mai.

Una altra de les conseqüències de l'edadisme és la d'atribuir la bellesa i l'atractiu sexual als jòvens i oblidar les necessitats i la realitat de la gent gran. Per això és tan important que apareguin obres com les d'Anna Freixas, que aborden un tema tabú sense complexos i aporten un gra de sorra per trencar prejudicis i estereotips. En aquest sentit, també és interessant el llibre de la sexòloga Carme Sánchez, *El sexe que volem les dones*, que recull experiències sexuals de persones grans. Per últim, el recull de contes *Sexe encara* també aborda aquesta qüestió des de l'àmbit literari.

Plaer i
eròtica

2

2.7. Diversitat funcional i sexualitat

Objectius.

- Entendre que les persones amb diversitat funcional (DF) són éssers sexuals.
- Promoure l'autonomia de les persones amb DF.
- Conèixer les dificultats de les persones amb diversitat funcional per a viure la seua sexualitat plenament, i les dificultats de les famílies i professionals per a donar-los suport.
- Reconèixer el dret a decidir sobre la pròpia sexualitat de les persones amb DF.
- Prendre consciència de la necessitat d'espais d'intimitat i persones de confiança que donen suport a les persones amb DF.
- Conèixer que les persones amb DF són més vulnerables a l'abús sexual i treballar per a previndre i eradicar qualsevol tipus de violència.

Diversitat funcional i sexualitat

Informació per al professorat

La clàssica terminologia mèdica que s'aplica a la diversitat funcional –malaltia, paràlisi, retard, deficiència...– deriva del model mèdic de discapacitat que representa les persones amb diversitat funcional (DF) com a biològicament imperfectes, d'acord amb uns patrons teòrics de normalitat. Aquest model patologitzant s'està transformant en un model més social, de la mà dels moviments de Vida Independent,ⁱ per als quals les persones amb DF no són imperfectes o malaltes, sinó individus que viuen en societats imperfectes que els defineixen en funció d'una manera "normal" de ser físicament, sensorial o psicològica.

Aquesta "normalitat" abasta totes les esferes de la vida, entre elles la sexualitat. El model sexual de la nostra cultura és coitocèntric, reproductista i capacitista, i qualsevol variació es considera una sexualitat inferior, anormal o antinatural. Com que es pensa que el sexe ha de ser espontani i genital, i que ha de seguir les directrius d'aquest model sexual hegemònic, les persones amb DF no poden tindre un sexe *real* o *complet*.

Tot i que l'educació sexual dista molt d'estar generalitzada, la falta d'aquesta és encara més flagrant amb les persones amb DF. No se'ls dona educació sexual, ni tan sols la merament biològica, sinó que a tot estirar es prepara la família o els professionals per a reaccionar si la sexualitat apareix. Les mesures educatives no solen anar encaminades a apoderar-les perquè siguin independents i autònomes en la mesura de les

seues possibilitats, sinó que la seua sexualitat es considera un problema que cal reconduir o normalitzar. El més habitual és, doncs, que senten que no són aptes per a relacionar-se sexualment amb altres persones i això deriva també en una autoestima baixa. D'altra banda, els índex d'abús sexuals que pateixen són superiors als de la població normotípica.

A més, sobre les persones amb diversitat funcional pesen una sèrie d'errors o mites. El primer és considerar que són un col·lectiu homogeni (tots/es són iguals i necessiten el mateix), en lloc d'acceptar que la diversitat, també d'orientacions, és tan comuna com en qualsevol grup humà. El segon mite és la infantilització (són innocents, com criatures), no solament per part de la família, sinó també per part dels professionals que les atenen. Independentment de la seua edat, se les considera menors d'edat, dependents i incapaces de prendre decisions pròpies; i això justifica les mesures que s'adopten per a garantir-ne la protecció i control. El tercer mite consisteix a pensar que les persones amb DF no són atractives, o que només ho són per a persones d'igual condició. Aquest mite passa per alt que el que ens converteix en sexualment desitjables és únic per a cada individu, i que el desig se sustenta en una barreja de factors (la personalitat, els valors...) i no només en un cos determinat. La quarta idea qüestionable és que no és convenient que les persones amb DF tinguen parella ni fills perquè la seua descendència pot heretar el seu "problema" o bé no se'n

podran fer càrrec o educar adequadament. El cinquè mite és que les persones amb DF no són sexuals o no estan interessades en la sexualitat, i són passives o no prenen la iniciativa en les relacions. Contràriament, la sexualitat i les relacions afectives són centrals per a la majoria de la gent; i si és veritat que les persones amb DF no prenen la iniciativa o no són sexuals, això no ocorre per una qualitat intrínseca, sinó perquè se'ls educa perquè senten que tenen cossos incapaços que no produeixen ni ofereixen plaer, cossos que no senten, cossos que no estan habilitats per a ser desitjants o desitjats. Silvina Peirano, experta i orientadora sexual en DF, es pregunta: "Què és la satisfacció sexual per a un cos que no sap de què és capaç ja que no se li ha permès descobrir-ho?".

A més del que acabem de comentar, la privacitat necessària per a viure la sexualitat amb plenitud no se sol garantir. Una persona amb dificultats motrius que viu, per exemple, en un centre hospitalari, ha de demanar permís per a bloquejar la porta si vol una mica d'intimitat o pot necessitar assistència per a poder mantindre relacions sexuals, situacions que no sempre estan garantides. A la manca d'espais propis on puguen relacionar-se amb iguals o tindre pràctiques autoeròtiques sense la presència d'altres persones, s'hi afegeix que no veuen models realistes de persones sexuades que s'assemblen a ells i a elles, ja que les úniques relacions que observen són les de gent normotípica.

Les persones amb diversitat funcional senten, de-

ⁱ Podeu consultar les pàgines següents per a saber-ne més: [Foro de vida independiente y divertad](#) i [Oficina de vida independiente](#).

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.7. DIVERSITAT FUNCIONAL I SEXUALITAT

sitgen i són desitjades, estimen i són estimades, s'enamoren i es desenamoren com tot el món. És això precisament el que reclamen els moviments de Vida Independent: els drets sexuals són drets humans, també per a les persones amb DF.ⁱⁱ

[Podem completar la lectura d'aquesta informació amb la del bloc 8 "[El capacitisme i la teoria crip](#)"]

ⁱⁱ Si es vol aprofundir en l'atenció a la sexualitat de les persones amb diversitat funcional, podem visitar el blog *Mitología de la sexualidad especial*. És també molt interessant el curt de Sergi López "Si sabes decir Hello", que podem trobar a youtube. Recomanem també el vídeo [Beatriz Preciado sobre diversidad funcional](#), on el filòsof Preciado -ara es fa dir Paul- explica la construcció social i cultural de la discapacitat.

2.7.1. Parelles i diversitat intel·lectual 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat Intel·lectual](#)

Desenvolupament

Mireu els vídeos i amplieu la informació sobre les parelles que s'esmenten en el text "Diversitats intel·lectuals".

Llegiu la informació per al professorat "[Diversitat funcional i sexualitat](#)". Allí es parla d'una sèrie de mites o errors que pesen sobre les persones amb diversitat funcional. Comenteu-les. Podeu veure també el vídeo [Edad adulta: sexualidad](#) (6' 52"), que tracta la sexualitat de les persones amb síndrome de Down.

Elaboreu un díptic animant la gent a respectar els drets sexuals de les persones amb diversitat funcional.

Text. Diversitats intel·lectuals

Les persones amb diversitat intel·lectual estimen i desitgen, com tot el món. Marina i Andrés són una parella d'adolescents neuroatípics que s'enamoraren durant el rodatge d'[Ópera prima: el documental](#) (Mar Domínguez i Amparo Mendo, 2013). Els podeu veure en aquest vídeo [Short-film 'Bésame Mucho'](#).

Mònica i David són una parella amb síndrome de Down que han decidit casar-se i la cosina de Mònica ha contat la seua relació en el documental [Mónica y David](#) (A. Codina, 2010). Ací en podeu veure el [tràiler](#) (en anglés) i si busquen en la xarxa trobareu més informació sobre ells.

Cinc jóvens anglesos amb diversitat intel·lectual han decidit independitzar-se i comparteixen pis. Van a classe, treballen, lliguen, es diverteixen, també es disgusten, com qualsevol altra persona; i ens conten la seua vida en la sèrie "The Specials".

Viviana i Andrea es conegueren en una institució de salut mental i s'enamoraren. Hagueren de demostrar que entenien el que volia dir casar-se perquè la llei les considera "incapaces". Viviana té 58 anys, una sentència d'inhabilitació i una restricció de la capacitat jurídica; Andrea en té 32 i una sentència d'insània que limita quasi completament la seua capacitat de decidir, i per aquest motiu va necessitar el permís d'un jutge que avaluà si sabia el que significava contraure matrimoni. En tot aquest llarg procés, que va durar dos anys, Vivi i Andrea comptaren amb l'ajuda de curadors, funcionaris públics que les representen legalment i que els van aconseguir un subsidi perquè pogueren viure fora de la institució mental de manera independent. En l'entrada del blog Karícies "[Incapaces de què?](#)" podeu llegir més de la seua història.

Lena, una xiqueta de 15 anys amb síndrome de Down, comença a interessar-se per l'amor i la sexualitat. És la protagonista del curt australià [Yolk](#) (Stephen Lance, 2007), que podeu veure ací: [Yolk \(part 1 sub. esp\)](#) i [Yolk \(part 2 sub. esp\)](#).

2.7.2. No estem en la llista de convidats! EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat intel·lectual](#)

[#Diversitat funcional](#)

[#Anglès](#)

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo en anglès [Oh, no! I am not \(on the guest list!\)](#), (Antonio Quiles, 2013) i la informació que l'acompanya.

El passat mes de maig de 2017, un pub de Lleida va prohibir l'entrada a un grup de 14 jòvens amb Síndrome de Down que volien celebrar un aniversari. L'escena ja havia ocorregut la setmana anterior, i els propietaris havien al·legat el mateix: que es tractava d'una festa privada, tot i que un dels monitors que acompanyava els jòvens havia pogut accedir-hi sense problemes. Després que Down Lleida presentara una denúncia davant de la fiscalia, el local es va disculpar. [En aquest vídeo podem veure els protagonistes](#) parlant dels fets.

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe. Teniu en compte les qüestions per al debat que us suggerim.

Qüestions per al debat.

Les persones amb diversitat intel·lectual no han d'entrar als mateixos pubs que les persones normotípiques? Què penseu que passaria si un grup de persones amb Síndrome de Down hi anara a les discoteques o pubs que freqüenteu?

Informació del vídeo. *Oh, no! No estic en la llista de convidats*

En este segundo vídeo, más canalla e irreverente, inspirado en la moda, los anuncios de perfumes y video-clips musicales hablamos, a través de la noche y la fiesta, del concepto de belleza, de los sueños y deseos y de las exclusiones e imposibilidades que estas sociedades contemporáneas nos imponen, en mayor o menor grado, a todos. Muchos no estamos en esas "listas de invitados", ¿Por qué? Y una vez que nos inviten ¿queremos entrar?

Creemos que al menos los sueños y el acto de desear, son de los pocos reductos democráticos que aún nos quedan. Soñar nos hace libres y nos conecta con "los otros" pues en el fondo nuestros deseos no son tan diferentes, se podrían reducir a dos: procurar ser felices y querer y que nos quieran.

Os aseguramos que nos reímos todos mucho grabando este vídeo, y esperemos que les entren ganas de bailar con nosotros. Por supuesto, estáis tod@s invitados.

[Per a Batxillerat i Cicles]

Vegeu i comenteu la xarrada Ted d'Stella Young "[I'm not your inspiration, thank you very much](#)" on aquesta explica que és el porno inspiracional (*inspiration porn*). Aquest consisteix a mostrar persones amb DF fent activitats "normals" amb missatges com aquests: "L'única discapacitat en la vida és una actitud negativa" o "La teua excusa és invàlida". Per a Young, aquestes frases, que són compartides en les xarxes socials

de manera benintencionada, són pornogràfiques perquè cosifiquen un col·lectiu en benefici d'un altre. Tot i que tenen de positiu que no presenten les vides de les persones amb DF com a horribles, fan arribar el missatge que superar la discapacitat depèn de la força de voluntat i això desresponsabilitza la societat i provoca que no haja de plantejar-se el seu capacitisme ni canviar res. Anita Botwin explica en l'article "[Inspiración Porno](#)" que les barreres no desapareixen amb la bona predisposició, ni la valentia o el positivisme fan que les escales es convertisquen en rampes o que els vídeos se subtitulen màgicament.

Busqueu també informació sobre la teoria crip i discutiu sobre aquesta.

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.7. DIVERSITAT FUNCIONAL I SEXUALITAT

2.7.3. Down, enamorament i sexualitat E

Nivell: ESO

Etiquetes:

[#Diversitat intel·lectual](#)

[#Diversitat funcional](#)

[#Amor\(s\)](#)

Desenvolupament

Llegiu i comenteu el vídeo [Edad adulta: sexualidad](#) (6'52"), que tracta la sexualitat de les persones amb síndrome de Down.

Vegeu i comenteu el curt *Yolk*, [part 1](#) i [part 2](#) (Stephen Lance, 2007), on Lena, una xiqueta de 15 anys amb síndrome de Down, comença a interessar-se per l'amor i la sexualitat.

Després, poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe. Teniu en compte les qüestions per al debat que us suggerim.

Qüestions per al debat:

Són diferents els joves amb síndrome de Down dels joves normotípics quant a la vivència de la sexualitat? Necessiten una educació sexual diferent?

Plaer i
eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.7. DIVERSITAT FUNCIONAL I SEXUALITAT

2.7.4. Amater 2EBC

Nivells: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Diversitat Funcional

#Virginitat/1a vegada

Desenvolupament

Vegeu i comenteu el vídeo Amater (2011) on un xic amb diversitat funcional s'enfronta a la seua primera vegada sexual després de l'accident que el va deixar en cadira de rodes. Un amic l'aconsella.

Responen a les qüestions utilitzant l'estructura col·laborativa "1-2-4". (Vegeu l'annex "Estructures cooperatives".)

Qüestions

1. Les preocupacions del protagonista són diferents a les de qualsevol altre xic?
2. Penseu que l'amic l'aconsella bé?
3. Què li hauríeu dit vosaltres?
4. Les persones amb diversitat funcional necessiten una educació sexual especial?
5. En grups de 4, vegeu i comenteu el curt "Discapacidad no es incapacidad" (Helena de Julián, 2012), on una xica que va amb cadira de rodes coneix un xic al mercat i se sent atreta per ell.
6. Coneixeu alguna sèrie o pel·lícula en què el o la protagonista siga una persona amb diversitat funcional? Si és així, expliqueu-la a

la classe. Si no en coneixeu cap, feu una cerca en la xarxa i mostreu-ne els resultats.

7. Feu un debat al voltant de la importància de la importància dels referents i d'una educació sexual per a tot el món.

Plaer i
eròtica

2

Guia d'Educació Sexual

2. QUE NO SE'NS OBLIDE EL PLAER. ERÒTICA INDIVIDUAL I RELACIONAL

2.7. DIVERSITAT FUNCIONAL I SEXUALITAT

2.7.5. Revolució Asperger 2EBC

Nivell: Segon cicle d'ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

[#Diversitat Intel·lectual](#)

Desenvolupament

En grups de 4, llegiu i comenteu l'entrada del blog Asper Revolution "[El sexo y yo](#)". També podeu llegir [El sexo y yo II. Primeras experiencias](#). L'estructura cooperativa "1-2-4" pot ser útil per a realitzar les qüestions. (Vegeu annex "[Estructures cooperatives](#)")

Qüestions

1. L'autora parla de la societat neurotípica i de persones neurodivergents. Què vol dir?
2. Per què la sexualitat és un tema tabú?
3. Què podem fer perquè deixi de ser-ho?
4. Mireu el tràiler del curt "[Inocente](#)" (Àlvaro Pastor, 2013) i l'explicació del vídeo [Personas con discapacidad dan el salto al cine en "Inocente"](#). Utilitzeu la tècnica "lectura compartida"

Poseu en comú les vostres reflexions amb el grup classe.

Entrada. [El sexo y yo \(I\)](#)

Sé que el tema de la sexualidad en las personas con diversidad funcional y neurodivergentes ha sido y es un asunto bastante tabú, aunque en mi opinión (y sé que la de bastante gente) debería dejar de serlo. No soy la primera que trata el tema ni la que mejor lo hace pero quería contribuir con mi granito de arena.

Mi experiencia personal es la de una niña, una chica, una mujer, que se sabía diferente pero que no conocía su condición y, por tanto, no conocía sus vulnerabilidades ni sus fortalezas, ni las herramientas más adecuadas para desenvolverse en el mundo. En mi experiencia sexual esto ha sido exactamente igual.

Mi perfil es el de una aspergirl hipersensible, esto significa que soy extremadamente sensible a la luz, los sonidos, las texturas, los olores, el movimiento, etc. Esta sensibilidad puede ser más aguda o más apagada dependiendo del momento y de ciertas circunstancias (cansancio, sueño, hambre, estado anímico, contexto social, etc). Para mí las relaciones sexuales suelen ser experiencias abrumadoras, tanto para bien como para mal.

Desde niña me di cuenta de mi gran apetito erótico aunque era un deseo más mental que una necesidad física. Yo soy de esas personas autistas que tienen ciertos reparos con el contacto físico hacia otras personas (supongo que en parte debido a mi hipersensibilidad). Un roce puede dolerme como si me rascarán con una lija. También puede proporcionarme un placer inigualable. Es difícil manejar esta intensidad y mucho más difícil compartirla con otros.

Tal vez en otra entrada me centre en el carácter social de la sexualidad (y será una entrada divertida porque no he podido ser más incorrecta y vehemente con mis parejas sexuales, la verdad) pero en esta he decidido centrarme en el aspecto de la vulnerabilidad, tanto por mi sensibilidad exacerbada como por mi ingenuidad.

El no tener un diagnóstico (ni siquiera un auto-diagnóstico) aporta la ligera ventaja de que la sociedad y sus integrantes no te consideran una

persona discapacitada, pero eso no impide que sus miembros más desalmados no se den cuenta enseguida de que eres una presa fácil. Por poner mi ejemplo particular (y sabiendo que por desgracia no es el único ni resulta anecdótico), con 17 años me enamoré de un hombre de 27 y mantuvimos una relación de pareja durante nueve largos y penosos años. Con él experimenté mi primer coito, algo totalmente premeditado por mi parte. No me supuso un trauma ni nada parecido pero ojalá hubiera quedado así, ojalá eso hubiera sido todo. Ojalá alguien me hubiera explicado hasta la saciedad que mi carácter obsesivo hace que me enganche con suma facilidad a algo que yo consideraba amor pero que lejos estaba de serlo. Ojalá también hubiera sido consciente de que la sociedad neurotípica en general, y algunos individuos en particular, no son tan honestos como yo y que a veces son deliberadamente engañosos. Ojalá hubiera puesto en duda cada una de sus palabras. Ojalá hubiera hecho caso a mi instinto, a mi hipersensibilidad, pues cuando sus caricias empezaron a dolerme y resultarme desagradables debería haber huido. Les aspies somos más propensos a sufrir abusos pues es muy fácil engañarnos; una educación sexual honesta y temprana podría ayudar a disminuir el número de este tipo de abusos. Si algo he descubierto es que si nos enseñan (o aprendemos por nuestra cuenta) a defendernos, somos capaces de hacerlo, con uñas y dientes si hace falta.

Por otra parte, mis experiencias sexuales no han sido en su mayoría nefastas. Cuando el respeto y el entendimiento hacia mi forma de ser y sentir están presentes, la sexualidad se convierte en algo sublime y maravilloso. A esto es lo que debería aspirar la sociedad para cada una de las personas que la conformamos.